

EESTI

S. Marting

POORDILEHT

NR. 9

*

September

*

1938

SILLAMÄE
„EESTIMAA ÕLIKONSORTSIUM“

ESIMENE BENSIINITEHAS EESTIS

BALTOLIN

SILLAMÄE TEHASE
TOODANG ON VÖRDNE PARIMALE VÄLISMAA
BENSIINILE, SEALJUURES AGA OKONOOMSEM

AUTOOMANIKUD JA MOOTORRATAJUHI
T A R V I T A G E

BALTOLINI

J A T E I E H O I A T E K O K K U

PETROBENSIIN

ON EDUKAS TRAKTORI, PETROOLEUMIMOOTO
TORI JA MOOTORPAADI OMANIKE KUTTEAINE

OMA BENSIINIAUTOMAADID

98
VENE TURUL KALEVI VASTAS
JA BALTI JAAMA VASTAS

A. S.
TALLINNA KOIEVABRIK

Kopli tän. 33

John Carr'i pärijad

Telef. 439-79

T. K. V.

Sisal- ja kookosmatid,
linikud ja vaibad

RESTORAN-ÕOLOKAAL
„DANCING-PARIS“

Tallinn, Müürivahe 2

LÕUNAD

kella 1—6 päeval

Igal õhtul suur

KABAREE

kodu- ja välismaa artistidelt ja tantsu-
muusika kl. 10 õht.—5 h.

VEINIBAAR

KIVITRÜKIKODA

J. MÄNNIK

TALLINN, SOO 23

TELEFON 436-85

Valmistab

igasuguseid värvilisi

trükitöid

Töö kiire ja korralik

Hinnad vastutulelikud

HOTELL
PALACE

Vabadusväljak 3
Kodukeskjaam 477-70

Uusim ja moodsaim Tallinnas. — Kõik toad
on varustatud sooja ja külma veega ja tele-
foniga.

MUGAV RESTORAN

SAUN
RAUA 29

on avatud naistele:

Kesknädalal	I kl. — 60 s.
Neljapäeval	} II kl. — 40 s.
Reedel	
Laupäeval	

meestele:

Neljapäeval	} I kl. ja II kl.
Reedel	
Laupäeval	

70 s. — 40 s.

Tunnisaun Kr. 1.50

I kl. on varustatud rooma sauna, lamamis-
ja masseerimisruumiga.

Sauna juures asub juuksur

Tel. 311-43.

Ostke

Nokia—

kalosse ja botikuid

Nokia — jalgratta välis- ja sisekummisid,
Nokia — kummist säärsaapaid,
Nokia — kummist masinariõmu,
Nokia — voolikuid,
Nokia — perenaiste kummikindaid,
Nokia — õppekindaid,
Nokia — kirurgilisi kummikindaid,
Nokia — arstlike kummiarbeid j. n. e.

Teatan lugupeetud tellijaskonnale, et
kodumaa ja välismaa

sügishooaja kaubad

on kohale jõudnud

Rätsepmester

Üksikud kupongid erimustrites

Roosekrantsi 16-2. Tel. 475-73.

EESTI SPORDILEHT

SPORDITEADUSLIK KUUKIRI

19. AASTAKÄIK

Nr. 9

SEPTEMBER

1938

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel iga kuu 20. päeval. **Toimetus ja talitus:** Tallinn, Harju 48-6. Tel. 444-28. Talitus avatud iga äripäev kl. 9—3.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 sni., 1/4 a. 75 sni.

Välismaale aastaks 5 krooni, 1/2 a. 2 kr. 50 sni., 1/4 a. 1 kr. 50 sni. Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis posikonitorites ja ajakirjanduse kontorites.

Toimetaja: AADU ADARI.

Spordi-päevaprobleeme

Loodushoiu- ja turismi-instituudis peeti läinud kuu vahemikul eelnõupidamine Helsingi 1940. a. olümpiamängude puhul Eestisse oodatavate sportlaste, olümpiakülaliste ja turistide voolu vastuvõtmise, toitlustamise, majutamise ja juhtimise korraldamiseks. Eelnõupidamisest võtsid osa kõik asjaga seotud organisatsioonide esindajad, nende seas Eesti olümpiakomitee oma.

Sissejuhatavas kõnes tähendas turismiinspektor P. Randpõld, et Helsingi olümpia puhul sõidab ka Eestisse rohkesti välisvõõraid, mispärast on vaja teha kõige laialdasemaid ettevalmistusi. Samuti tuleb mõelda ulatuslikule välispropagandale, et olümpiakülalised peatuksid Eestis pikemat aega.

Koosolekul tulid kaalumisele ka küsimused, kelle ülesandeks jääks välisvõõraste vastuvõtmise üldine korraldus, kuidas suunata propagandat, kas ja kuidas korraldada koostööd Soome, Läti ja Leeduga jne. Veel leiti vajalisesena kõrvaldada see ebamugavus meie raudteedel, et nad tolmuavad. Olümpiaaegse liiklemise pealiin — Tallinn-Valga raudteeliin — tuleks tingimata muuta toimuvabaks. Majutamiseks tuleks kasutada ka teisejärgu hotelle, neis selleks suurim puhtus läbi viies.

Peeti vajaliseks olümpia ajaks asutada Helsingisse Eesti büroo, missugune juhiks külaliste voolu Eestisse ja annaks informatsiooni kõige kohta.

Üksmeelselt leiti, et oodatavate olümpiakülaliste vastuvõtmiseks tuleks loodushoiu- ja turismi-instituudi juhtimisel moodustada komisjon kõigi asjast huvitatud keskasutuste ja organisatsioonide esindajaist, kes koos spordiliikumise juhtidega aegsasti asuks lahendama ja teostama kõiki ajakohaseid küsimusi.

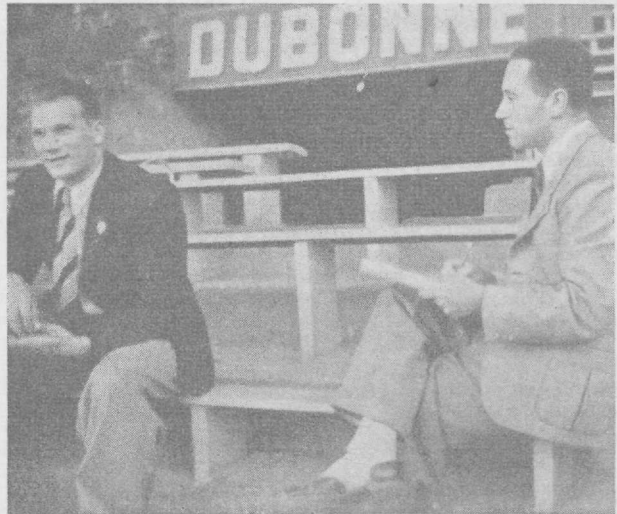
Ülalkirjeldatud nõupidamist võib nimetada esimeseks suuremaks sammuks Helsingi olümpia ärakasutamiseks ka Eestis. Kuigi on arvata, et suurem osa sõidab Helsingi olümpiale Skandinaavia kaudu ja mereteel, võib sedagi massi panna huvituma Eestist, pealegi kui Eesti niikuinii on kujunenud turistide huvipunktiks. Soome kõrval võib ka Eestisse voolata koos olümpiakülalistega rohkesti valuutat.

Spordikeskused omakorda peaksid Helsingi olümpiat kasutama suurema tähelepanu pööramiseks Eesti

spordiliikumisele ja selle tutvustamisele laiale maailmale. Kõige kordaseadmiseks selleks on meil aga veel palju teha.

Meile kirjutab vettehüppajate ja iluuisutajate ringkondadest dr. A. Hirv nimetatud spordialade muredest järgnevat, mis adresseeritud peamiselt Eesti Spordi Keskliidule:

Kõigil spordialadel, millest Eesti Spordi Keskliit on olnud huvitatud, võime konstateerida kiiret tõusu. Kuid peab märkima, et kaks ala — vettehüpped ja iluuisutamine — on võrdlemisi vaeslapse osas, kuigi need on ilusaimaid spordialasid. Näiteks vettehüpetes on

Unğari karikatürist-odamees Szepes Pariisi euroopavõistlustel joonistamas värsket euroopameistri A. Kreeki.

meil kogu pealinna kohta ainult üks võistleja (teise võistlejaga — Eesti meistriga — ei saa arvestada, sest ametikohuste tõttu saab tema võistelda väga harva). Niivõrd väike võistlejate arv nõuab, et selle ala päästmiseks tuleks astuda energilisi samme, mida, silmas pidades veesportlasi ülinappe ressursse, peaks eeskätt ootama keskliidult.

Paljudest seisukorda parandada võivatest abinõudest võiks nimetada järgmisi:

1) Kõrgis suuremates keskustes, kus veekogusid, on tarvis üles seada vähemalt üks, kuid korralik 1 m hoolaud. Seni need puuduvad, kuigi iga säärane hoolaud maksab ainult umbes 25 krooni.

2) Noorte ujumiskursuste kavadesse võiks sisse võtta hüpped 1 m hoolauvalt. Õpetajate puudust ei peaks olema, sest enamik kursuste juhte on tuttavad vähemalt elementaarsete määrustega.

3) Välja anda vettehüpete õpik, mis hinnalt oleks kõigile kättesaadav.

Mis puutub iluuisutamisse, siis see on seni arenenud täiesti omaette. Talispordiliidul on võimalik olnud selle ala arendamiseks kogu aasta kohta assigneerida ainult 25 krooni, millega ei saa midagi ette võtta. Meie edu sel alal on väga väike, eriti kui võrrelda välismaaga, kus iluuisutamisele antakse miljonitesse ulatuvaid summasid.

Kerkib küsimus, kas iluuisutamise paremaks arendamiseks võib meil midagi ette võtta selle ala tõstmiseks kõrgemale järjele. Kahtlemata väga palju.

Iluuisutamise taseme tõstmiseks tuleks läbi viia vähemalt järgmist:

1) Reformeerida talispordiliit. See organisatsioon liidab nelja erinevat spordiala (iluuisutamine, suusutamine, jäähoki ja kiiruisutamine), ilma et kõigil aladel oleks liidu juhatuses esindajat. Tõsi küll, et liidu juure on moodustatud talispordi hooldajate kogu, kus igalt talispordi-alalt on asjatundja, seega ka iluuisutamises, kuid neil pole otsustavat hääleõigust liidu juhatuses. Selle tagajärjel võiski juhtuda säärane kurioosum, et talispordiliit otsustas l. a. välja astuda rahvusvahelisest iluuisutamise liidust, mille tõttu ükski välismaa iluuisutaja ei saa esineda Eestis ega ka ümberpöörduvalt. Seega see otsus on vastolus keskliidu ja ka talispordiliidu põhimõtetele — püüda igapidi arendada Eesti sporti.

2) Oleks loomulikum, kui talispordiliidu juhatus oleks koostatud või määratud nii, et iga ala oleks võrdselt esindatud kahe juhatusliikmaga, kellele lisaks võiks väljastpoolt valida 3 liiget, ja arst. Juhatuses koosseis paisuks küll suureks, kuid kindlustaks iga ala rahuldava juhtimise.

3) Iluuisutamise taseme tõstmiseks oleks vajaline välja anda vastav õpik. Võib küll väita, et välismaalgi on vähe sääraseid õpikuid, kuid see on seletatav asjaoluga, et välismaa spetsid, kes õpiku koostamiseks on suutelised, ei tee seda meeeldi, et mitte vähendada teenistusvõimalusi, mida nad saavad kõrgete tasude näol tundide andmisel.

4) Treenerite puudust Eestis võiks asendada perioodiliste lühiajaliste kursuste ja demonstratsioonidega Tallinna iluuisutajate juhtimisel. Nende kursuste kuld ei tohiks olla koormavad keskliidule.

5) Eesti peaks tagasi astuma rahvusvahetisse liitu (IEV), ilma milleta pole mõeldav selle ala areng Eestis. Vastasel korral puudub kontakt välismaaga.

6) Viimaseks, kuid peagu kõige tähtsamaks nõudeks on, mis ühe hoobiga võiks tõsta mitte ainult iluuisutamise, vaid ka kiiruisutamise ja jäähoki taseme, oleks kunstjää-välja rajamine Eesti Kehakultuuri Hoone juure.

Augusti esimesel poolel avaldas „Rahvaleht“ (nr. 127 — 5. VIII 1938) artikli, mis oli saadetud väljastpoolt toimetust ja käsitleb samu probleeme, mille kohta mõnd aega enne seda oli jutuaajamise annud Eesti spordi keskliidu esimees K. T e r r a s. Selle artikli lõpul oli kirjutatud:

Mis puutub suhete ja koostöö loomisesse Töölisportlasi, siis võiks meil asja lahendada sellisel, nagu tegi seda Läti. Töölisportlasi tuleks sulgeda.

Juba see vahetegemine „töölisport“ ja „kodanline sport“ tundub täiesti ülearusena.

Oleme ju kõik eestlased, peaksime olema ja tundma end ühise perena. Pealegi on meie sportlaskond liiga väike, et seda veel killustada. Kui see on aga killustatud mingisuguste poliitiliste vaadete tõttu, siis peaksime leidma teid, et sellist olukorda likvideerida — ainult rohkem julgust.

E. N.

Sellele järgnes vastus „Rahva Sõnas“ (nr. 31 — 12. VIII 1938). Vastus tundub tasakaalutuna ja kõneviisilis, mis kuidagi ei taha sobida ükskõik missuguse küsimuse mõistlikuks arutamiseks. Nii kirjutab „Rahva Sõna“ pealkirja all „„Rahvaleht“ 100% fashistik“:

Üle hulga aja on aga mõõdund laupäevane „Rahvaleht“ pannud jälle fashismi täisnoodid peale. Ta ei keeruta ümbernurga, ei kõnele läbi lilled, vaid arutades sportlikke päevaküsimusi — pahvatab tsünilise avalikkusega:

Väpsiliikumise likvideerimisest saadik ei ole meie ajakirjanduses enam olnud räuskavat fashismi ülistamist. Kui mõni leht ongi aeg-ajalt katanud fashismi haputaiganat avalikkusesse poetasid, siis on see sündinud kuidagi varjatult, tagasihoidlikult, maskeeritult.

Vahepeal on toodud meilgi avaldatud tsitaat „Rahvalehest“, ja jätkatakse:

Nii siis „Rahvaleht“ arvates on valitsusel liig vähe olnud julgust töölisorganisatsioonide sulgemisel, ta on veel liig vähe olnud „lätiline“...

Oeldagu mis tahes, aga isegi õnnis vapslik leht ei tihanud niisuguse pogrammi-programmiga tulla avalikkuse ette, nagu seda nüüd teeb „Rahvaleht“.

Asi ei seis siin ainult Töölisportlasi liidu sulgemise nõudmises, vaid printsipiis eneses. Ühe organisatsiooni sulgemine nõudmine — ei mitte sellepärast, et ta on eksitud seaduste vastu või muutunud riigiväenuks, vaid et ta on ainult ühe kihi organisatsioon — tähendab 100-protsendilist fashismi, tähendab üksikute rahvaosade vaba eneseorganiseerimis-õiguse eitamist, selle õiguse hävitamist. Sellesamaga on aga ka hävitatud demokraatia alused.

Agaga ega siin polegi midagi imestada: kõik „Rahvaleht“ taolised põhimõttelehaded trükitoodet avaldavad alati kõikjal kalduvust jääda fashismi-tõppe; nad on õieti seks sõnnikuks ühiskondlikus taimelavas, mis soodustab fashistlike diktatuuri-idee arenemist.

Sama autor, kellelt „Rahvalehes“ ilmusid eespool toodud read, võtab probleemi uuesti arutusele „Rahvalehes“ nr. 149 — 31. VIII 1938, kus ta muuseas märgib:

Kas meil on vajalik, et Eesti suhtelisel väikesel sportlaseret juhiks kaks paraleelorganisatsiooni: Eesti Spordikeskliit ja Eesti Töölisportlasi? Tsentralisatsioon meie spordielus on osutunud parimaks korraldusviisiks, on välistanud paljusid vägikaikavedusid (kus kõige suuremaks kannatajaks võinuks olla sportlane ise) ja annud spordiliikumisele kavakindla suuna.

Ja nüüd kõige selle kokkuvõtte: üks neist juhtorganist tuleb kaotada, õigemini „sulatada“ teise sisse. Paratamatult peaks selle saatuse osaliseks saama E. Töölisportlasi. Ta on väiksem, noorem, vähemate töökogemustega, väiksemaarvulise instruktorite-treenerite kaadriga; lühidalt: kui kahest peab jääma vaid üks, siis jäägu elujõulisem ja tugevam.

... Siinjuures olgu tähendatud, et pole sugugi nõutud praeguste töölisportlasi sulgemist. Neist saaksid E. Töölisportlasi kaotamisel E. Spordikeskliidu eriliitide täisväärtuslikud liikmed, üheväärtuste õiguste ja kohustustega

Kommentaarina meie poolt oleks lisada, et kuidas edaspidi kujuneb vahekord ja kontakt Eesti spordi keskliidu ja töölisportlasi vahel, on alles selgitamisel. Kahtlemata otsitakse selles küsimuses mõlemale keskusele sobivat keskteed. Võib aga märkida seda, et katki poleks midagi, kui töölisportlasi ühingud astuksid spordikeskliidu ja eriliitide liikmeteks samal eeskujul, nagu praegu seda oma osakondadega on ÜENÜ. Sellega töölisportlasi säilitaks oma praeguse juhtimisaparatuuri, võib võistelda ka iseseisva keskuse-na, võib saada toetust senisel kujul, kuid oleks koordineeritud üldise spordiliikumise paremini kui seni.

Üana kultuuri- ja vaimuelu tegelane R. K.-P. (R. Kangro-Pool) võtab pärast Balti turniiri sõna „Uudislehes“ (nr. 137 — 7. IX 1938), kus ta pealkirja all „Sportlik võit“ kirjutab muuseas järgmist:

Mul oli võimalus kuulda seda rahvahulkade vastustuse kisa, mis saatis võitluste põnevaimad momentide ja otse merekohinate heledamate kõrgmomentide

läbilõikava häälituse-laadilisi kaugeleulatuvaid lainetusi tuhandete inimeste suudest, mis saatsid eestlastele osaks saanud võidu teostumist. Ma ei ole sportlane, ei ole ka selle mõtteline suur sõber, aga ma mõistsin, et spordikultuuris ja spordikires, mis on vallutanud kogu maailma rahvaid, peitub mingi jõud, mingi haaravus, mida ei saa salata ka vastupidine mõtlemine ja hoopis teist-laadi-vaimu harrastused.

Eemalt hakkas pärast võidukisa kostma võimas hümnilaulmine. Oi, seda hünni lauldi mitu korda ja ma tundsin hääle tunglevast jõust, kuidas seda lauldi vaimustusega. Mu mõte kobas ringi mälestusis ja ma tahtsin tuletada meelde, kunas me varem veel nii spontaanselt ja nii jõuliselt laulsime hünni? Mu mällu ei tulnud midagi võrreldavat.

Edasi kirjutab ta, et kui vaim kirjanduses, kunstis ja teaduseski hakkab tõstma värvingut eluläheduse suunas, siis pole mõeldav enam, et vaimline maailm veelgi laiemas mõttes ajast praegusel ajastul tema käsutuses olevate abinõudega mõjuda kaasa sportliku mentaliteedi vähendamisele rahvahulkades. Seda mentaliteeti tulevat arvestada kui tõsiasja, mis olevat ka kõik. Veel edasi: kui üks inimpõlv või veelgi rohkem tagasi kirjutati „peast ja jalast“, siis hoiduti rohkem pea poolele, tänapäeval aga üks hüüdjahääl pea kasuks enam ei liigutavat südameid.

Järgnevalt kirjutab R. K.-P.:

Inimkonna juhtivatel elementidel, teoinimestel ja mõtlejatel ning laulikul ja ka rammumeestel on igivanaks kombeks esitada lauseid ja seisukohti mingist kõrgest elumõttest. Küsigem aga, kas on üldse sisu ja kaalu sellel soovil, mis otsib rohkem tagasi kirjutat kõrgemat elumõtet? Kuhu jõudis Diogenes sellega, et magas tinnis ja tundis rõõmu vaid päikese soojusest? Kuhu on jõudnud väepealikud, kes raputasid läbi rahvaid ja maakamaraid! Kuhu on jõudnud võimukandjad, kes inimpõlvi on murdnud oma vaadete ja ihade huvides? Kuhu on jõudnud need väikesedki looduslapsed, kes on teinud oma igapäevast tööd ja vaikselt söönud oma leiba? Kuhu on jõudnud kõik need elemendid, kes fraki- ja brokaatsäras kangesti hoolega on teinud parimat seltskonda? Kuhu on jõudnud vaimumõõgad ja kuhu on jõudnud poksikindad? Eks kõigi nähete juures ole üheks ja samaks ning ainukeseks — vaid ära elamine oma sisemise elu huvi järele. See on kõik, kuna kõik muu vajub kokku ja muutub küsitavaks väärtuseks. Ja katki pole midagi, sest nii on elu.

Kui kõneldakse rahva üldhuvide seisukohalt, kui eelistatakse rahva eluhuvide tahet, siis ei tule püüdiagi tormaseid seada ka sportlikule meeleolule: lase rahvas elab oma elu! Kui kuulsin rahva võidurõõmu ja hünni kinnitas, et ta selles võidurõõmus hoiab end ka ühte, siis oli see jõuvara tänapäeva rahvuse loomise taotlusele.

Avaldasime ülaltoodud tsitaadid kui näite omapärasest suhtumisest, kuid siiski tõsist laadi suhtumisest spordisse ja spordielu avaldusisse.

Et selgitada spordi olusid Pärnumaal, pöördus Pärnumaa Spordiliit kõigi Pärnumaa vallavalitsuste poole ankeet-ringkirjaga. Andmeid paluti küsimustele, kas valla piires on spordialal tegutsevaid organisatsioone, spordiväljakuid ja ujulaid; missuguses seisukorras on spordiväljakud ja ujulad, kelle valduses, ning kui need puuduvad, kas on kavatsid nende ehitamiseks. Küsiti ka, kas on ette nähtud mingisuguseid summaseid spordiehituste püstitamiseks ning lõpuks — kui pole midagi tehtud ega kavatsusel, millest on see tingitud.

Nüüd ongi vastavad andmed 27 vallast saabunud ning nende põhjal ollakse ametis vastava ülevaate koostamiseks. Pärnis vastamata on aga jätnud 12 vallavalitsust — nähtavasti pidades seda mitte vastust-väärivaks.

Vastustest selgub, et 10 valda evivad spordialal tegutsevaid organisatsioone, kellel on kasutada ka spor-

diväljakud, mis on kõlvulised osalt kergejõustikuks ja pallimänguks. Seejuures kuulub 6 väljakut kaitseliidule, kes ongi peamiseks spordiedendajaks maal. Esirinnas on Tori, kus on 6 spordialal tegutsevat organisatsiooni ja 2 spordiväljakut. Järgnevad Uulu 4 organisatsiooni 2 väljakuga, millest aga teine on täieliselt kasutamiskõlbmatu, Uue-Vändra ja Koonga, kumbki 2 organisatsiooni ja 2 väljakuga, Vana-Kariste 1 organisatsiooni ja 2 väljakuga. Ühe organisatsiooni ja ühe väljaku evivad Karksi, Vana-Vändra, Hallinga, Pati (Ristikülas) ja Abja (Perakülas). Spordiorganisatsioonid tegutsevad veel Kaelases, Suigus, Häädemeestel, Tahkurannas, Laates ja Taalis, kuid neil puuduvad harjutusteks ja võistlusteks spordiväljakud üldse. Spordiväljakud on, kuid puuduvad spordialal tegutsevad organisatsioonid Tõstamaal ja Orajõel, kus väljakud on kaitseliidu omandusse. Selle juures on eeskujulikumalt korraldatud väljakuid ainult üksikuid, kuna enamik on täiesti korraldamata ning nende kordaseadmiseks pole nähtud ette mingeid summaseid. Kurdetakse, et seltsidel puuduvat raha millegi ettevõtmiseks.

Vastanud valdadest 10, nimelt Enge, Jõõpre, Vee, Pöõgle, Laiksaare, Are, Kilingi, Reiu, Kihnu ja Talli, ei evi spordialal tegutsevaid organisatsioone ega ka spordiväljakuid. Sama tuleb oletada ka 12 valdinud vallast, mis näitab, et üle poole Pärnumaa valdadest elab veel kehakultuuri- ja spordialal täielikus kiviajas. Selle põhjusteks märgitakse vastustes „üldine huvi puudus spordi vastu“ või „pole tuntud vajadust nende järele“.

Ujulad puuduvad kõigis valdades. Osalt põhjusel, et pole nende ehitamiseks vajalisi veekogusid, ent ka põhjusel, et puudub arusaamine nende tähtsusest. Ainukese vallavalitsusena teatab Uulu, et ujula ehitamiseks võetakse krediit juba 1939. a. eelarvesse, ja ka Talli märgib, et ujula „asutamise mõttele on juba tulnud“. Teised vallad, isegi merelähedased, kus ujumiseks levitamine eriti tähtis, peavad aga nii ujulaid kui ka ujumiseoskuse levitamist ülearuseks!? Nii kirjutavad Tahkuranna vallaisad: „Vald asub oma pikkuselt 25 km ulatusel mereääres, elanikkond tegeleb palju kalapüügi ja harrastab iseseisvalt vajalist ujumist. Ka suurem osa elanikest ei asu merest üle 3 km kaugel, nii on valla elanikel alati võimalus meres ujumas käia, seega ei ole vajadust korraldada ujumiseväljakut“ ja „ujula üle ei tunta vajadust“. Kuid alles mõned aega tagasi üks sama valla elanikke uppus üle paadiääre mere kukkunult, kuna ta ei osanudki ujuda.

Iseloomulik on veel, et üheski vallas ei ole ette nähtud mingisugust toetust, ükskõik missuguses ulatuses, kehakultuuri edendamiseks valla piires. Spordiala viljelemist peetakse täiesti seltside erasjaks. Ometigi peaks ka vallaisadele olema tähtis rahva füüsilise tervise eest hoolitsemine, mitte aga poolvaenulik suhtumine kehakultuurile nagu see enamasti ilmneb nende vastuseist. Igatahes ringkirjale tulnud vastused näitavad, et enne peab voolama veel palju vett merre, kui see arusaamine meie vallaisadele koidab, muidugi välja arvatud mõned erandjuhud.

Tartu s. s. Taara juubeliregallal Taara meeskond vastu võtmas A. K o o g i rändauhinda – hõbedast laeva.

Esteetiline võimlemine kasvatusvahendina

Esteetiline võimlemine on sama vana nagu inim-sugu. Esteetilistest elementidest kantud võimlemisest on huvitatud olnud juba antiikaja egiptlased, greeklased jne.

Esteetilisest võimlemisest rääkides saab esirinnas mainida, et ta on rajatud soovile meie hingeelulisi väärtusi projekteerida liikumistes, dünaamiliselt. See tähendaks: esteetilist võimlemist hinnatakse liikumisinguna, mida juhitakse „seestpoolt välja“, pinna poole, või, väljendades teaduslikult, teda saab iseloomustada säärasena, kus ärritus saadetakse tsentraalnärvikavast edasi perifeeriasse, lihastesse. See oleks tsentrifugaalsel teel.

Kuid rea arstide ja pedagoogide poolt on juba vanal ajal täie õigusega tähendatud, et kui lähtuda ka tsentripetaalselt (keha perifeeriast minna keskkoha poole, lihastest keskergukava poole), siis meie oma lihastes, südame töös ning hingamises võime kindlaks teha ka esteetiliste ürgelementide hulka kuuluvaid nähteid: proportsionaalsust ning kaunidust lihaste struktuuris ja ehituses, rütmi ning helinaid pulsi ning hingamisfunktsioonides, — aktsioonvooludest (elektter) tekitatavat toonust (toon) kogu meie inimkehas, lihastes ja ergukavas, — ja, Pütagorase sõnadega rääkides, võiksime oma tervist võrrelda harmooniaga muusikas.

Esteetilised elemendid, nagu rütm ja toon, proportsionaalsus ja ilutunne, heli ja takt, annavad esteetilisele võimlemisele seega ka elulise tähtsuse.

Kui jälgida esteetilise võimlemise üksikvoolu viimastel sajanditel, siis leiame nende loojatena nii helikunstnikke kui ka näitlejaid, nii võimlemisõpetajaid kui ka arste ja koolitegelasi.

Esteetilisest võimlemisest on esirinnas nähtud kasvatustegurit õpetamises nii konservatooriumides, teatrikoolides kui ka gümnaasiumides.

Muusikapedagoog, skulptor, näitleja, võimlemisõpetaja, arst jne. otsisid esteetilisest võimlemisest inimest arendada ja kasvatada võivat vahendit.

E. Meumann nimetab häid näitlejaid n.-ö. mootorilisteks inimesteks, häid helikunstnikke akustilisteks inimesteks ning häid kujureid ja maalikunstnikke visuaalseteks inimesteks. Meumanni nimi tagab, et see on õige.

Loomulik on, et sedapuhku head näitlejad töid esteetilisest võimlemisest kergest liikumisoskust, head miimikat, teatraalset poosi ja n.-n. „kehameelt“ (Körpergefühl), seega mootorilisi hüüesid.

Võimlemisõpetajad, esteetilise võimlemise voolude (koolide) loojatena, töid esteetilisest võimlemisest lait-

Parikas
TALLINN

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

MEISTERFOTOGRAAFID
KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

matut kehatehnikat, koordinatsiooni ja proportsionaalsuse tunnet, loogivalmisolekut ning osavust, psühhomotoorsetest tsentritest, tahtest juhitud keha üle valitsemist, seega ka mootorilist väärtust.

Muusikapedagoogid töid esteetilisse võimlemisse rütmitunnet, takti, meetrumit, heliredeleid; takt, mõõt, meetrum sidusid, rütm vabastas...

Helikunstnikud (Dalcrose, 1906 jne.) ütlesid: „Kui rütm avaldub nii helis kui ka liikumises, kui muusika esineb liikumise mõjutajana, kas siis ümberpöörduvalt ka liikumine ei võiks olla muusika mõjutajaks“. Konservatooriumi õpilasi lasti improviseerida rütme jne., nii kuidas nende liikumistunne seda neile käskis. Helikunstnike poolt loodud esteetilise võimlemise koole peab seetõttu esirinnas nimetama rütmilise võimlemise koolideks, süsteemideks. Nad andsid esteetilisele võimlemisele akustiliselt arendavat kasvatusvahendit, arendades õpilasi muusikalises kuulmises.

Teised kunstnikud töid esteetilisse võimlemisse kaunit joont, koreograafialet rajatud veetlevust, siluetti, varjundeid ning plastilisust, mis võlus eriti kujureid. Nad töid esteetilisse võimlemisse silmale meeldivat nähet, nad tegid selgeks, et esteetilisest võimlemisest tuleb esirinnas võtta visuaalse kasvatusvahendina. Nad arendavad meis meie „vaimusilma“.

Bode, Dalcrose õpilane, näeb esteetilises võimlemises meie tervikluse ehk totaliteedi avaldusvõimalust, väljendamisjõu (Ausdruckskraft) taaselustamist.

Bode ütleb, et tundeimpulssid peab liigutustena laskma välja kiirata, meie ürgmotiliteedi tarvetele dünaamilist kuju anda. Ta nimetab, et meie mehhaniseeritud tänapäev ähvardab halvata meie väljendamisvõimet, mida tuleb aga uuesti üles äratada.

Kujutavate kunstnikkude kunstinormid, plastilisus, algupärasusele rajatud kaunis joon, helikunstnikkude rütm jne. on ainult vahenditeks meis peituva väljendusvõime esiletoomisel, koreograafialet rajatud liigutuste kultiveerimisel. Iga ürgliigutust saadab rütm ja ilu ning mida kõrgema esteetilise tundeilmaga inimene, seda kaunim ka ta väljendusvõime nii ta staatilistes kui ka dünaamilistes eluavaldustes, liigutustes. Ning selle külje arendamises näeb Bode esteetilises võimlemises pedagoogilist ülesannet. Bode pingutus-, lõvendamis- ja hooharjutused (n.-n. resultantungi liigutused) suunduvad kõik sinnapoole, et meie väljendamisjõudu esile tõsta, teda taaselustada. Sedapuhku nimetab Bode oma esteetilisest võimlemisest ka väljendusvõimlemiseks.

Kui küsida, mida töid arstid esteetilisse võimlemisse, siis annab sest parema näite Ameerika naisarsti Bes Mensendiecki (1906) esteetiline võimlemine, mille eesmärk on kallisteenia (ilu + jõud), mis taotleb hügieeniliselt normeeritud sihte esteetiliselt taustal.

Viimaks tuleb nimetada ka sellaseid esteetilise võimlemise süsteeme ja koole, kus esteetiline võimlemine on ühendatud tantsuga (1904. a. Isidora ja Elisabeth Duncan), kus taotletakse mitmeid ülaltoodud sihte, kuid tantsukultuuri arendamiseks. Duncanid räägivad „keha vormikõnest“ (körperliche Formensprache), — kehaliigutused, nagu käik, jooks, hüpe kõnelevad meis „isekeelt“.

„Ülestõstetud peaga,“ kirjutab Duncan, „laske lapsi tantsida, käia jne. suurte sammudega ning väljasirutatud kätega... andke käigule, jooksule ja hüp-

pele aina lihtsust ja vabadust, laske käia lapsi paljajalu.“

„Kui Duncan tantsib,“ kirjutasi omal ajal arvustajad, „siis tungib meie vaim aastatuhandetesse, inimesoo lapseasse tagasi, kus liikumise ja hingerütm olid üksteisega ühte sulanud.“

Näitlejad, võimlemisõpetajad ja arstid on esteetilisse võimlemisse toonud nii siis psühhomotoorset momenti, kuna helikunstnikud, skulptorid ja maalikunstnikud ning tantsijad psühhosensorset elementi.

Esimesed näevad esteetilises võimlemises n.-ö. tsentripetaalset kasvatusvahendit, teised n.-n. tsentrifugaalset kasvatusvahendit.

Uuema aja esteetilise võimlemise koduks tuleb pidada Prantsusmaad, kus Delsarte (1811—1871) esimesed esteetilise võimlemise ideed välja töötas. Delsarte'i õpilane Steele MacKaye viis ta mõtted Ameerikasse, viimase naisõpilane Stebbins katsus rakendada neid mõtteid koolivõimlemises (The Delsarte System of Expression). Stebbinsi naisõpilane H. Kallmayer (1909) toob Stebbinsi mõtted Ameerikast Saksamaale, lisades oma poolt uusi elemente. Samal ajal tantsisid juba õekesed Duncanid, Viinis õpetab konservatooriumi professor Dalcrose ja rida teisi pedagooge, Rudolf Laban räägib tantsuga läbipõimitud võimlemisest (tänzerische Gymnastik) jne.

Kas kõljab esteetiline võimlemine kogu ülaltoodud ulatuses ka meie koolide õppekavasse, sellele vastata ei ole siin tahtud, kuid nende ridade kirjutamine oleks osutunud õigustatuks, kui iga õpetaja leiaks esteetilisest võimlemisest mõndagi märkimisväärset, mis kergendaks ta muusika, laulu, kehalise kasvatus jne. õpetamist meie koolides.

Dr. HERMAN JÜRGENSON.

Teatame lugupeetud ostjaskonnale, et avasime 3. septembril k. a. oma tööstuse saaduste müügikohana

Harju t. 39 — „Kuld Lõvi“ vastas
jalanõudeäri „Kondor“

Meie eriala — toakingad, laste- ja spordikingad, sandaletid — on täiendatud daamide ja härrade tänava- ning ilukingade alaga. Suurema valikuga nimetatud aladelt ja korraliku teenimisega loodame rahuldada lugupeetud ostjaskonna nõudeid. Palume meid lahkelt austada külastamisega.

Mehaaniline jalanõudetööstus

„KONDOR“

Moto: Kvaliteet ja mõõdukad hinnad.

Tenniseõpetust edasijõudnuile

B. Lepik R. Menzeli järgi

Palju on tenniseõpikuid, mis algajaile on teenäitajaks. Puudub aga üks säärane õpik, milles lühidalt ja selgelt oleks räägitud sellest, mida otsib „seismajäänud“ mängija, et üle saada kardetavast „surnud punktist“.

Õppemetoode on tennisel väga palju. Üks näeb kõike head hoos, teine variatsioon, kolmas pealetungis ja löikemängus, ning neljas lühikeses rajumismängus à la Cochet. Ja iga treener või õpetaja võib oma meetodiga lisada mängule nii mõndagi elulist.

Oleks ükskõik, missuguse edasiarendamise tee keegi endale on valinud, kuid harva võib seal keegi aidata, kui mängija peaks kaotama võistluse, mille ta enda arvates kindlasti oleks pidanud võitma. Mida täpselt püüab ettekirjutatud määrust kinni pidada, seda kramplikumaks muutub tema stiil, ning seda rohkem vigu „hiilib“ mängu.

Ta kaotab siin loomulikkuse. Kui ta vaatleb palli, et mitte seda silmast lasta, unustab ta jalgade seisaku. Kui ta võtab ebatäpse seisaku löögiks, siis kohtub reket palliga kas liig ees või liig taga. Seejuures: kui ta jälgib kõige tähtsamaid mängureegleid äärmise täpsusega, on löök veel enam „kunstlik“. Nii on näiteks Betty Nuthall'ist saanud teisejärguline mängija. Sama ohvrid on Eileen Bennett, Coen ja Cabrovitz. Ka teiste suuruste juures, nagu G. v. Gramm j. t., võis märgata siin ja seal selle „surnud punkti“ esilekerkimist.

Siinkohal anname mõned nõuanded, mis õieti kasutatult võivad seismajäänud mängijat tema tehnilisest või füüsilisest „roostetamisest“ üle aidata. Esimene nõuanne oleks: saada uut rõõmu mängust või treeningust. Kes on üle mänginud, see peaks tennisel mõneks ajaks maha jätma. Oleks Grawford ja Boussus talitanud selle nõuande järgi, siis oleksid nad kindlasti jälle saavutanud oma endise mängutaseme. Kes on ületreeninud, see püüdku tuua oma treeningusse vaheldust, kas katsetades uusi lööke või viies treeningu teise ümbrusse. Nii näiteks on meie C. Lasn peaaegu alati heas „vormis“, ta tunneb end, teades kui palju ta treenib või puhkab. Ja vaheldust saades välismaal võõras ümbruses, saavutab ta ka seal peaaegu alati oma parima.

Paljud mängijad tulevad päev-päevalt klubisse ja treenivad igapäev üht ja sama kaht lööki, kuid neid eeskäe- ja tagakäelöögid lihtsalt kurguni ära tüütavad. Enamjagu nad raiuvad palle sama kõrge kurvi ning kõvadusega, kas on see pall kõrge või madal, löigatud või „driivitud“, kas keskväljalt, või põhijoone tagant. Ning imestavad, kui neil võistlusel halvasti läheb.

Teine ettepanek oleks puht-tehniline. Hulk mängijaid saab aru jalgade asetamisest ette, nii vasaku kui

parema jala, nii ees- ja tagakäelöökideks. Kuid nad unustavad, et löök, mis on sooritatud sirutatud põlvedega, ei ole loomulik, sest ta ei täida otstarvet ja vähendab seejuures hoogu.

Kõigepealt on aga vajaline pallile „vastuminek“. Selles peitub kogu selle temporikka mängu saladus. Seda valitseb hästi F. Perry, kuna aga ta Euroopa järeltulijad jätvad selle täieliselt hooletusse. See saladus ei peitu aga selles, et mängija pallile pimesi vastu viskub, vaid ta nõuab ainult vastuminekut pallile, selle asemel, et oodata, millal pall mängijani jõuab! Mängijad nagu Kree, Kuus, Nieman ja veel mõned teised oleksid seda õpetust tähele pannes kahekordselt nii kardetavad kui praegu.

Tagakäelöögiga piinab end veel mõni, kas tugeates palli või raiudes, kuigi hariliku lühikesel löikega saavutatakse enam, kuigi see näeks välja vähem ilusana. Kui aga tagakäelööki tahetakse sooritada hooga, siis peavad ölad ja puusad lööki jälgides edasi liikuma. Ainult käsivars ei anna pallile kiirust, juhtimist ja õiget liikumist.

Tähtis on ka see, et mängija koos löögiga viiks ette ka keha tasakaalu. Sellega saavutatakse rütmiline liikumine, mis teeb löögi hõljuvaks, painduvaks, ja lubab lööjal ilma ajakaotuseta pallile järgneda võrguni. Inglise Austin kui puhtama löögiga mängija maailmas, kasutab seda reeglit täieliselt, mispärast on suur esteetiline löbu näha tema klassikalisi lööke.

Õppija peaks teadma, et ükski pall ei saavuta õiget „sõitu“, kui reketiga lüüakse liig ette. On siiski parem lüüa väga kaugelt eest, kui liig kaugelt tagant. Sest siis tähendaks see suurt aja ja jõu kaotust, sest sel juhul peaks palli vägivaldselt suur tükk maad kaasa tassima, et seda üle võrgu saata. See jõukaotus annab end tunda võistluste kestes.

Väljalöögi juures on väga tähtis õige tasakaalu hoidmine. Pallivise on siin niisama suure tähtsusega kui löök ise. Kes viskab palli liig palju ette, liig madalale või liig enese seljataha, ei saavuta iialgi head väljalööki.

Enamik vigu tehakse õhupallidega seeläbi, et arvatakse, et löödud pall ei tule enam tagasi. Kuid „volley“ on väga delikaatne löök, sest teda peab „armastusväärse vaatega“ jälgima, kuhu sa teda lööd, kuna aga väljalöögi juures võite täiesti pimesi teda välja viia, kuna aga ka meisterlikult võite neid võrku viia.

Õhupall on enam vaimne kui tehniline relv. Igaüks on võimeline palli eetrisse viskamiseks, aga õigel ajal „lob“-imiseks on sageli ka kõige rafineeritum mängija võimetu. Õhupalli lüüa aga õigel momendil, see on salapärase ning mängus alati punkte toov relv.

Kohale jõudnud suures valikus

inglise ülikonna- ja palitu-uudismustreid

parimaist inglise vabrikust.

Pealeselle suurim valik kodumaa uudismustreist.

O.-Ü. RIIETURITE ÜHISKAUBAMAJA

Tallinn, S. Karja 19. Telef. 455-77. Tartu, Aleksandri 5. Telef. 16-20.

BT meile RAHVUSLIKU sünnimusena

3 korda hümnid

Esmakordselt elus tuli pisar silmi (seda mõistevalt jalgpallivõistluse puhul), kui BT finaalis kolmas kord — meie meeskonna algatusel — lauldi hümnid. Seda ütles jalgpalliliidu juhatusliige ja kohtunik O. Koni oma tugevaima muljena viimasest BT-st.

Kõigiti kujuneski tänavune BT meile sääraseks rahvuslikuks sündmuseks, nagu ei iialgi varemalt sellele lähedaseltki. Esimest korda kogunes meil jalgpallivõistlusele üle 10.000 inimese, esimest korda lauldi 3 korda hümnid (sellest üks kord matši lõpul esimese ministri Kaarel Eenpalu juhtimisel), esimest korda rahva vaimustus ja heameel oli nii elavalt ja võimsalt ühistundeline meie spordisündmuste raamistikus.

Mõnelgi pealtvaatajal oli BT tagajärjena nädalpäevad hääl ära, kuid see paljude tuhandete võistluskisa ei olnud siiski nii südamesetungiv kui kogu rahvahulga ühinemine isamaalaulu laul-

miseks. Kolme aasta eest seitsmendal BT-l Tallinnas tegime Inglise eeskujul esmakordselt katset community singing'uga, kuid selle tookordse katse tulemused ei olnud kuigi väljapaistvad. See aga, mis toimus nüüdsel BT-l, oli community singing selle kõige paremas ja kõige tugevamas mõttes, see oli tõeline rahva ühislaul.

Üldine huvi spordi suhtes on kogu meie rahva hulgas järjest tunduvalt tõusnud ja edasigi veel tõusmas. Võib öelda, et see uus ja suur tõusuperiood sai alguse meie võitudest Berliini olümpiamängudel ning uut toitu saades muudest meie suurvõitudest on kujunenud järjest võimsamaks.

Sport — nagu seda veelkordselt ja eriti selgelt tõestas BT — on meile oma rahvustunde avaldamise alal kõige populaarsemaks avaldusvormiks ja sellena haarab ja ühendab ta võitude läbi meie kõige suuremaid rahvahulki.

Borduško lugu

Kümnenda BT tulemus vastas palju enam meie väheste optimistide lootustele kui rohkete pessimistide kartustele. Läti, senine BM, jäi üksikmatšidel küll võitmatuks, kuid seejuures turniiri lõpptulemusena Läti ometi kaotas ja Eesti ühe punktiga võitis kõigile kolmele võistlejale nii tähtsa BM-tiitli.

Kuidas toimus meie valgesärkide võit kümnendal BT-l?

Aastaid edasi meie senistest suurtest pallivõitlustest ja -võitudest ei ole kõige võimatum järgmine pilt:

Spordi Keskliidu raamatukogu direktor laseb tuua valgesärkide võitlused. Kolm raamatukogu-teenrit painduvad kandami all. Avatud ajalehtede ja ajakirjade aastakäigud ning raamatud ja atlased katavad lauda nii kaugele kui ulatub silm.

— Siin, mu härrad, on 1923. a. retk Kaunasesse, BT võitmine 1929. a. Riias, 1937. a. võidud Rumeenia ja Soome üle ning kümnenda BT võitmine 1938. a. Tallinnas. Meeskonna kombinatsioonid ja ataagid on täpselt kirjeldatud ja näidatud nendel veergudel ja joonistel. Pallilahingute kord on siin suurepärane. See kord määratakse harilikult pärast võitlustegevust ja suurte pallijuhtide geenius seisab selles, et enese kuulsuseks püstitada süsteemisse juhuste tujud. Kuid meie jalgpalliliit nägi alati kõik ette. Heitke silmad sellele kirjeldusele kuulsast 5. sept. 1938. a. peetud Eesti-Läti matšist, milles saavutasime BM-tiitli. Meie väljendasime imeväärseimat taktikalist vaimu. Turniir vältas kolm päeva. Viimase võitluse alul meie edurivi vahva vasak-

äär saavutas värava suurepärase löögiga, mis sobis nagu ümmargune pulk ümmargusse auku...

Tuues selle pildi, mis, jalgpalli alale kohandatuna, kujutab endast paariku Anatole France'i lookesele marssal Piloni sõjakäikude analüüsimisest, on tahtmist juhtida tähelepanu asjaolule, et praegu, 2 nädalat pärast turniiri, on veel vara ja raske konstateerida, mille tõttu meie õieti võitsime viimast BT. Objektiivselt lähenedes ei ole asi veel küllalt klaar, subjektiivselt, ja seega tihti risti üksteisele vastu käival, on ta aga seda enam-vähem igauhele, kes nägi BT-d.

Taotleme objektiivsust. Nii spordis kui ka mujal tähendab see ühtlasi ausust ja õilsust. Objektiivsuse — aususe ja õilsuse — saavutamise ka spordi alal on säärane „probleem“, mille õnnelikku lahendamist tuleb oodata eluaeg või isegi kauem, nagu tabavalt on hiljuti öelnud „Helsingi 1940. a. olümpiamängude entusiast nr. 1“, s. t. Erik Frenckel.

Staadionil nähti, et Eesti-Läti matši 2. poolajal seisu 1:1 juures Läti vä Borduško lõi palli meie väravasse. Rahvahulka läbistas värin. Kohtunik ei tunnustanud seda palli väravaks. Koorem langes tuhandetelt. Vastasel korral — löögi tunnustamisel väravana — see oleks tähendanud Läti võiduseisu 2:1.

Kohtunik on inimene. Ta võib komistada. Järelikult ja muudelgi põhjustel — eeskätt objektiivsuse nimel — tuleb küsida: oli see siiski Läti 2:1 või mitte?

Saame siin tõelist „mis ja kuidas oli“ taotleda isiklike arvamuste kaudu.

Kuulame eelkõige teist poolt, meie kõige visamate pallivastaste liidrit J. Redlichsi. Tema sõnad:

— Pä Raisters söötis vä Borduškole. See löi. Puhas värav. Ei mõista, kuidas kohtunik sai nii puhta värava lugemata jätta. Kohtuniku vile, millega ta selle värava fouliks tunnistas, kõlas siis, kui pall oli väravas. Ütlesin oma mängijatele, et kui juba puhast väravat ei tunnustata, siis ei suuda teie ka oma parimate võimete juures midagi parata... ega võita. See on üle kõigi võimete.

Jatkame juurdlust. Järgnevalt avaldavad oma arvamusi meie mängijad.

Vv Edmund Karp: Borduško lugu? Sellest ei saanud aru. Ta oli löögitoimetamisel minu kõrval. Minu arusaamisel ei paistnud midagi olevat. Kuid midagi seal pidi olema, muidu lätlased seda mittetunnustamist ei oleks nii rahulikult jätnud.

Pb Valter Neeris: Ofsaid võis olla.

Tema paarimees, vb Elmar Tepp, lausub: Alul arvasin, et Borduško lükkas palli käega. Aga vist oli ofsaid.

Ph Juho Matsalu: Borduško tegi handsi. Nägin seda 5 m kauguselt.

Vh Karl Rudolf Sillak: Ei tea midagi öelda. Mingi sumin oli. Vile oli.

Ps Heinrich Uukkivi: See oli puhtalt ofsaid.

Tf Richard Kuremaa: Tundus, et oli foul või käsi, vist käsi.

Vä Leonhard Kass: Pä Raisters tegi ju enne handsi, mida kohtunik ei märganud. Raistersil oli nii käes surmašanss, mis aga meile õnneks luhta läks. Olin pärast matši Raistersiga koos. Ta ütles, et esimene „number“ (tema hands) läks läbi, teine (Borduško oma) mitte.

Niisiis: 1) puhas värav (Redlichs), 2) hands (Matsalu, Kuremaa) ja 3) ofsaid (Neeris, Tepp, Uukkivi).

Mida nägid meie „väravatagused“, s. o. meie varumehed, kelle asukoht vaatlejatena oli sündmuskohast alla kümne meetri?

Voldemar Peterson ütleb: Ei olnud hands ega ofsaid. Borduško oli löögitoimetamisel 4–5 m kaugusel meie väravast. Enne palli väravasse jõudmist oli ta ise pikali maas. Minu arvates puhas värav. Kuid kohtuniku vile kõlas enne löögi toimetamist.

Vv Evald Tipner ja ph Ferdinand Murr, meie kaks seekordse BT invaliidi (esimene esimeselt, teine teiselt matsilt) pidid ju ka olema värava taga. Mida nägid need „külmad kalad“?

Aga mitte midagi. Usute või mitte, kuid mitte kõige vähematki. Seepärast... seepärast... et nad ei olnud värava taga ega ka tribüünil, vaid... vaid... tribüüni all — riietusruumis. Samal ajal, kui ümber välja tuhanded rõkkasid ja karjusid, kui naised läbilõikavalt kilasid, olid nad nendele võõras pealtvaatajate osas „omadega otsas“. BT finaali pinevaima ja võitluslikema faasi ajal „üksinda kahekesi“ tribüüni all nagu kotis, kust midagi ei näe. „Ei kannatanud võistluse vaatamist välja, tulime ära“, ütles Murr.

Vaatamine veel raskem kui võistlemine. Niisiis on olemas kaks Balti meistemängijat, kes BT finaali otsustavast osast on üksnes kuulnud ja lugenud. Ja ka midagi ei näinud „Borduško saladusest“.

Nagu eelpool tähendatud, ei saa praegu veel kõige kindlamalt konstateerida, mida endas sisaldab „Borduško saladus“ — kas handsi, ofsaidi või ometi puhast väravat. Kes näinud kõiki kümme BT-d 1928. aastast siiani, võib lähedasti öelda, et BT-de traditsioon algusest peale on olnud ja on olla pinev, konfliktiderohke, saladustsisaldav ja kõige selle tõttu eriti populaarne nii meil, Lätis kui Leedus. Kohtunike osa BT-del on enamikus olnud ikka raske ja tänamatu. Siiani on selgumata, kas Läti ainuvärav esimese BT finaalis 1928. a. Tallinnas tõeliselt oli värav või mitte, siiani on selgumata, miks kaheksandal BT-l 1936. a. Riias kohtunik oli lätlaste heaks nii penaltydelahke ja

siiani on jäänud selgumata mõndagi muud, mille kohta igal osalisel on säilinud oma eriarvamine, oma eriväene. BT-d oma õigusemõistmise raske koormaga on hukutanud mõnegi kohtuniku, kellest eriti vajab meeleuletamist Y. Tuhkunen, kes oli erapooletuks kuuendal BT-l 1933. a. Kaunases. Siis osutus võimalikuks, et heas tujus olev vilemees õiget väravat ei lugenud, ofsaidivärava luges, kerge fouli eest andis penalty, raske eest mitte, ning kogu seda seljakat võrtsitas valeofsaidide vilistamisega.

Esimesel BT konverentsil 1928. a. Tallinnas leiti, et turniiri kohtunik ei tarvitsengi olla neljandast riigist, vaid Eesti-Leedut juhtigu lätlane, Leedu-Lätit eestlane ja Eesti-Lätit leedulane. See soovivaldus sündis ja suri. Nüüd — tegelikkuses — on raske leida kõigile kolmele sobivat erapooletut neljandastki riigist. Kui see „neljas erapooletu“ pärast raskuste ületamist on leitud ja ta oma ülesande on täitnud, siis on enamal jaol kordadest vähemalt ühelt poolt ikka öeldud küllaldase rõhuga, et „neljas erapooletu“ ei ole suutnud olla „paras mees parajal kohal“. Selles nõrgakshindamises on oma jagu — küllalt märgatavalt, kuid vähe arutusele võetuna — alust, nimelt seda, et paremalegi kohtunikule on üle jõu käivaks kolm maavõistlust, pealegi kolm turniiri-maavõistlust kolme päevaga. Ei ole imekspanemisväärne, vaid on normaalne, et kohtuniku tähelepanuvõime, otsuseenergia ja reageerimiskindlus matšist matši hääbub ja hajub. Seepärast kaalutagu — kas ei ole turniiri edaspidisele heakäekäigule tarvilik, et BT iga maavõistlust juhiks eri kohtunik? Kui see on võimalik ja loomulik iga üksiku omaette maavõistluse puhul, siis tohiks see olla sama võimalik ja eriti tarviline iga BT matši suhtes. Kolm turniirimatši kolme päevaga — see on juba füüsiliselt raske kohtunikule, nagu seda on märkinud mitu BT kohtunikku ja nagu seda märkis ka Fr. Bouillon viimastise BT kohtunikuna.

Kuna oleme kohtunike küsimuse juures, siis lõpppunktina „Borduško saladusele“ toome Fr. Bouillon seisukoha. See on järgmine:

— Mina vilistan seda, mis ma olen näinud. Lätlase poolt väravasse löödud palli ma ei tunnustanud seetõttu, et lätlane enne seda oli teinud fouli. Vilistasin enne, kui pall oli väravasse jõudnud.

OVOMALTINE

on kasulik igalpool, olgu spordi või kutsetöö alal tegetsejatele, kus edu suurel määral oleneb vastupidavusest. «Ovomaltine» aitab suurendada vaimlist ja kehalist võimet. Kas ei peaks Teiegi tähelepanu pöörama sellele oma võimete kindlustamisel?

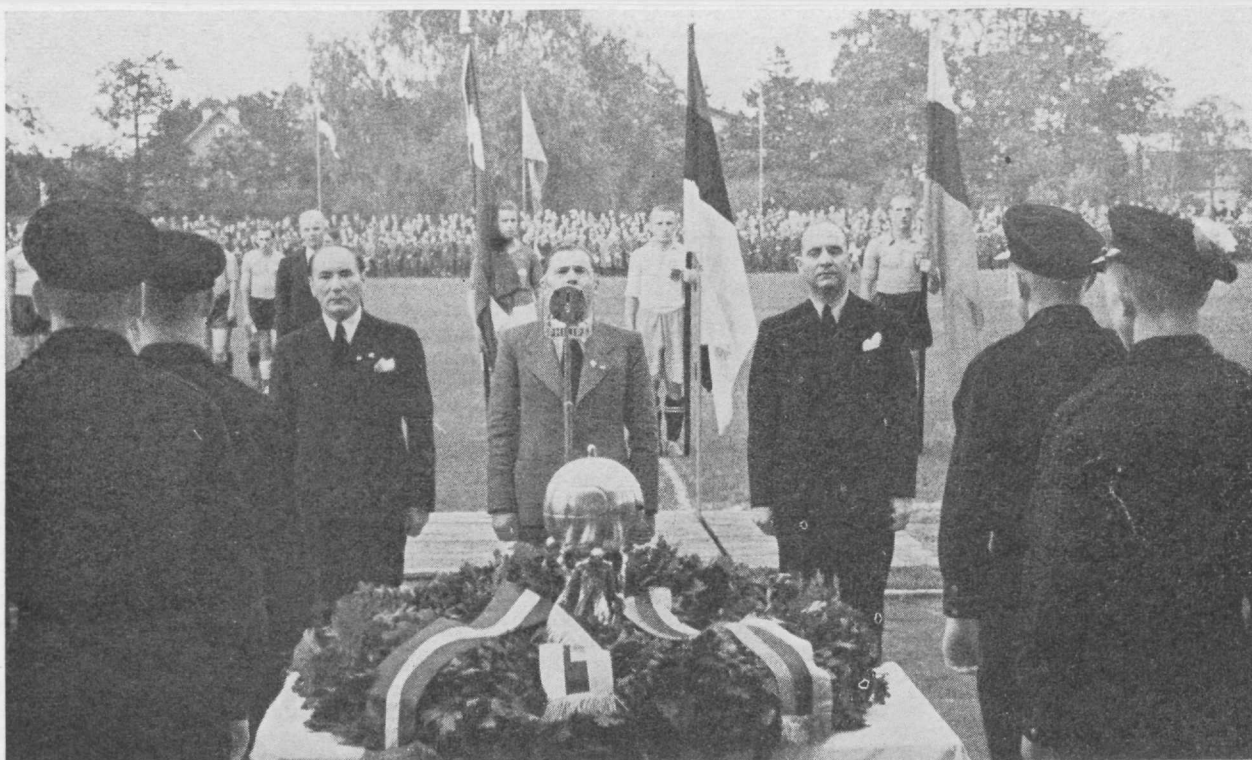
Saadaval kõikides apteekides ja rohu kauplustes.

Pealadu: A/S. «Ephag»
Tallinn: Harju tän. 41 ja
Narva mnt. 42
Tartu: Kompanii 1

Dr A. WANDER A. G. BERN, SCHWEIZ

OVOMALTINE *terwendab ka Teid!*

Kümnenda BT avamiselt. Sõna on Leedu esindajal N. Cerekasel (mikrofoni taaga). Temasi vasakul J. Redlichs (Läti), paremal A. Anderkopp (Eesti). Esiplaanil noorte tuletoorjude vahel Balti karikas ja meistripärq. Tagaplaanil kolme rahva lipumehed.

Mitmepoolseid arvamusi

Ado Anderkopp: Eesti-Leedu oli turniiri kolmest matšist kõige kesisem. Meil oli võimalusi 3:1-st veel suuremakski võiduks. Kuid ma ei ütle, et meie oleksime leedulastest niipalju paremad olnud. Teine matš — Leedu-Läti — tundus toore „tapamajana“, seda kahjuks Leedu algatusel. Resultaat 1:1 peagu vastav.

Mis puutub Eesti-Läti matši, siis võib-olla hindan üle, kuid meie edurivi tundus lätlaste omast natuke paremana. Öhtul — pärast BT võitmist — jöin klaasi konjakit meie meeskonna terviseks. Kohtunik Bouillon, või teisisi öeldult „Kraftbrühe“, jõudis mängu kinni pidada. Pean ütleva, et see mees on kohtunikuna lõpmata hea artist.

Meil oli vaeva meie meeskonna hoidmisega tarviliikus vormis. Tüki aja järele oli staadionil jälle mõistlik rahvas, kes paari ebaõnnestunud löögi puhul mängijaid ei hakanud mõnitama, vaid mängijaid ergutades aitas kaasa. Loodan, et paari aasta pärast saame oma jalgpallikriisist üle. Tarvis on meie koolitegelastele selgeks teha, et jalgpall ei ole härjavõitlus, vaid sport, mida Inglismaal harrastatakse juba 400 aastat ja mis olgu oma kohal ka meie koolides.

August Lass: Ei olnud leedulaste mängu juba hulk aega enam näinud. Seetöttu ei teadnud, mida leedulaste esinemisest BT esimesel matšil meie vastu saab oodata. Osutus, et mäng kujunes kergeks ja võit tuli samuti kergesti, peagu nagu jalutades. Siiski ei olnud uskunud, et meie võit Leedu üle tuleb nii kergesti.

Teine mäng — Läti ja Leedu vahel — oli sootu teine. Eriti oli leedulaste mäng hoopis teisest klassist kui Eesti vastu. Selle matši resultaatina viik 1:1 oli peagu vastav mängu käigule, kuigi lätlased näitasid endid tehniliselt parematena. Leedulased panid imestama oma südi esinemisega. Ei uskunud, et nad pärast kaotust meile suudavad mängida veel nii innukalt.

Finaalil Eesti ja Läti vahel oli märgata, et lätlastel istus kontides eelmise matši väsimus. See oli meile kindlasti plussiks. Finaali resultaat 1:1 vastab — nii või teisiti. Tallinna asemel Riias mängides oleksime turniiri võinud sama hästi kaotada kui nüüd siin Tallinnas võitsime. Meeskonnad on Lätil ja Eestil peagu täiesti võrdvõimelised, leedulased on mõlemast natuke taga. Nende mängude põhjal ei saa tagantjärele öelda, et keegi kolmest oleks olnud favoriit.

Kohtunik oli hea.

Bernard Rein: BT-le valmistudes olid meil sooritada suured treeningu pingutused. Tötsime mängijate tuju ja tahtet. Tuli hoolitseda, et mängijate eluviisid turniiri eel oleksid korralikud. Samuti tuli ka lühikese ajaga tunduvalt tösta mängijate ühistunnet ja võitlusvaimu.

Nikodemus Čekas: Meie (Leedu) meeskonna koosseis Eesti-Leedu matšil ei olnud kõige sobivam. 2—3 meest ei olnud oma kohal. Eriti tuleb seda öelda edurivi keskkolmiku kohta. Kui teie, eestlased, esimese poolaja lõpul oma kaht värvavat ei oleks saavutanud, siis meie ei oleks kaotanud. 2:0 Eesti eduks tappis kõik meie välja-vaated. Minu arvates on nendes kahes värvavas süüdi meie algkoosseisu värvavaht Tašius. Samuti oleks minu arvates Eesti-Leedu matš normaalsetes tingimustes resultaatiks pidanud andma viigi.

Läti vastu oli meie koosseis kõige parem võimalik. Koosseisus oli ette võetud 3 muudatust. Esimene 10 minutit meie meeskond mängis halvasti. Siis 5 minutit edasi meie mehed enam ei lonkinud, vaid juba võitlesid. Läti sai oma üritustele väga kõva vastupanu, mis nendele mõjus. Enesekindlus oli meil üldine. Kui öeldakse, et meie mängijad foulit-

sesid, siis ütlen mina, et siin ei olnud tegemist foulidega, vaid ikka ja uuesti tarvismineva viimase pingutusega päästmiseks, kõige päästmiseks, mis on iga mängija ülil kohus. Võin öelda Leedu-Läti matši kohta: ei oodanud, et meie nii hästi mängime. Saime ülekaalu meeskonna üle, kellele moraalselt võime kaotada. Normaalselt oleksime pidanud Läti üle võitma üheväravalise vahega. Lätlased seekord ei olnud head, olid pealegi ebakindlad. Tegid suure vea, et paigutasid Vestermanise tsesterforvardiks. Kruptš on minu arvates parem Vestermanisest. Läti sellel matšil meie vastu kaotas oma enesekindluse ja lisaks sellele nende meeskond väsis üsna märgatavalt.

Kolmas mäng — Eesti-Läti matš — oli välispildilt puhtakujuline jalgpallivõitlus. Kõrget võitlusklassi näitas Eesti meeskond. Kuid mängukäiku dikteerides jõudis Eesti mängida ainult 1. poolaja. Teine poolaeg kujunes esimesest vähem tugevaks, mille tõttu Läti meeskond ärkas. Tagajärg 1:1 teenitud. Kohtunikuga olen rahul.

Eesti publik suhtus meie meeskonnasse paremini ja soojemini kui meie oma kodune rahvas Kaunases.

Fritz Bouillon, BT kohtunik, põlvneb Prantsuse hugenottidest, kes 250 aasta eest Prantsusmaalt katoliiklastest tagakiusatuna põgenesid Saksamaale ja sealt edasi Preisimaale, kuhu jäidki. Praegu Fr. B. tunneb end puhta sakslasena, prantsuse keelt ei oska. Prantsusepärast tuleks ta nime hääldada „bujõ“, kuid nii ütlevad ainult üksikud. Enamik Königsbergis ütleb „buljon“, sõbrad ja tuttavad aga lihtsalt „Fleischbrühe“, mis saksa keeles teatavasti tähendab puljongit, rammuleent.

Fr. B. on 35-aastane, lesk, lapsi ei ole. Elukutselt kaupmees-revident ühes suure heeringafirmas. Jalgpalli on ta mänginud Königsbergi ASCO's 1919.—1932. a. vasakäärena, vasaksisemisena ja vasakhalfina. Nüüd juba

10 aastat tegutsenud kohtunikuna. L. a. Königsbergis Eesti-Saksa matšil oli piirikohtunik, siis juhtis tänavu suvel Tallinnas Eesti-Lätit ning mölema poole rahulolu pälvinult kutsuti BT-d juhtima.

Fr. Bouillon kõneleb oma muljetena BT-st: 1. mäng — Eesti-Leedu — ei olnud mingil kõrgusel. Valmis-tas pettumust. Eesti oli sellel matšil natuke parem, teenides võidu kas 3:2 või 2:1, kuid igal juhul oli Eesti paremaks meeskonnaks. Arvasin enne matši, et leedulased on oma mängutasemelt veelgi nõrgemad kui nad seda näitasid.

2. mäng — Läti-Leedu — oli raskeim, mida mul on tulnud juhtida. Väga kõva, eriti kõva matš. Tehti foule ja mul oleks tulnud mängijaid kõrvaldada mõlemast meeskonnast, kuid püüdsin vältida. Läti-Leedu matši resultaat 1:1 on ilmselgelt teenitud ja mängukäigule vastav. Selle matši põhjal olin kõige meeldivamalt üllatatud Leedust, kõige halvemini Lätist. Võiks koguni öelda, et Leedu oleks võinud selle matši võita 2:1.

3. mäng — Eesti-Läti — oli kõrgeimal niivool kõigest kolmest. Selles ei ole mingit kahtlust. Ta oli kõrgeim nii tehniliselt, kultuuriliselt kui ka võitlusvaimult. Turniiri väärtuslikem mäng. 1:0 esimese poolaja resultaatina Eesti eduks oli mängukäigule vastav ja täiesti teenitud. Teisel poolajal olid vastased võrdsed. Läti siis 20 minutit tungis peale ja Lätil oli võiduvõimalusi. Kuid matši lõpul asusid ülekaalu jälle eestlased. Finaali resultaat 1:1 võib olla umbkaudu vastav. Diferents Eesti ja Läti vahel on väike, kusjuures siiski saaks märkida Eesti väikest paremust.

Üldiselt võttes meeldis mulle kolmest meeskonnast kõige rohkem Eesti. Kui võiks nii arvestada, siis annaksin turniiril esinenud meeskondadest Eestile 10 punkti, Lätile 9 punkti ja Leedule 6 punkti.

ETK uudissort. Suitsetajale omafööstuse järjekordne meisterfoode. 25 lk. — 35 s.

Juris Redlichs ja Läti Wunderteam

Pärast kümnenda BT avamist Juris Redlichs, Balti kuulsaim pallijuht, asus Eesti-Leedu matši jälgimiseks mitte staadioni tribüüni auloozi, vaid pingile, mis oli asetatud jooksuraja ääre võistlusvälja raudteepoolses otsas. Seal pingil istusid ta kõrval treener Stanzel ja mängijaid. Panid tähele meie ja leedulaste mängu, kuid seejuures väljal toimuvat arutades võrdlemisi muretult ja natukenegi üleoleva ilmega, nagu see nii tundus tribüünilt neid meie peavastaseid fikseerides.

Milline oli olukord? 1936. a. Riia BT eel J. Redlichs oli kindel oma meeskonna võidus, kuid l. a. Kaunase BT eel tundus võitmine Redlichsile kaheldavana, kuna meie meeskond just möödunud aastal oli kolossaalselt edenunud, nagu Redlichs seda nende ridade kirjutajale märkis l. a. hooaja lõpul. Mõlemal korral aga — nii 1936. kui 1937. a. — Läti võitis. Nüüdse turniiri eel kõneldi üsna laialdaselt ja mõistetavaltki, et Läti meeskond J. Redlichsiga eesotsas saabus Tallinna kuni 90-protsendiliselt kindla favoriidina.

Miks ka mitte? Sest peab konstateerima, et Läti meeskond J. Redlichs'i juhtimisel oli tänava juba tulnud toime saavutustega, mis oma sisult tähendavad Balti uut rekordi kolme rahva jalgpalli edukuse alal võistluses tugevate vastastega. Läti meeskond tundus taolisena omaaegse Austria omaaegsele Wunderteam'ile, seda muidugi Balti mõtudes hinnatuna.

Oli raske ja osalt võimatugi uskuda, et see J. Redlichs'i Wunderteam võib Tallinnas kaotada Balti turniiri.

Kuid nüüd — selles nii kindlas olukorras — tuli juure uus ja vägagi mõjuv tegur. See on, et Läti — nende endi arvates — pidi võitma igal juhul. Küm-

nekonna aasta eest, nagu tol ajal tolleaegse olukorra iseloomustamiseks kirjutatud, näis Läti deviisiks olevat „kaotada kas või kõigile, kuid võita Eesti,“ kuid nüüd sai Läti Wunderteami deviisiks olla vast üksnes see, et tänava ühelegi kaotamata peab järjekordselt võitma BT kõiki kõige veenvamalt.

See „p e a b“ oligi see uus ja mõjuv tegur. On küll juba ammu teada, et ühtki sportlast ega meeskonda ei tohi koormata säärase vastutustundega, nagu oleks nende kaotus või võit rahvuslik prestiižiküsimus, kuid lätlastel nende turniiri eelses olukorras osutus aga raskeks ja üsnagi võimatuks käimine selle teadmise järele. J. Redlichs ja tema Wunderteam olid selle prestiižiküsimusega üle koormatud juba enne algvilet.

Niisugune sai olukord olla Läti laagris turniiri eel. Kuid pärast turniiri, kui „kõik oli selge“?

Kõnelus J. Redlichs'iga toimus turniiri järelhommiikul kiirrongis, saates leedulasi ja lätlast Tallinnast meie piirile Valka. Läti pallijuht oli sügavasti masendatud. See oli selgesti ilmne. Mängijad ta ümber käitsid vaikselt. Nagu oleks vagunis sõitnud kaasa surnu.

„Vastaste hirm“, Balti kõige enam kardetud pallikindral, seekord kahe viigi juures „kaotamatult kaotajana“ algab oma kõnelust võitjate lehemehega.

— Palun alul esimesest — Eesti-Leedu — matšist!

— See oli tehniliselt nõrk. Arenes pikaldases tempos. Kõige korrektsem matš kogu turniiri kohta. Keskväljal leedulased osutasid headeks, kuid väraava ees takerdusid nii rohkesti, et muutusid täiesti ohututeks. Väga nõrk oli leedulaste kaitse ja seda eriti nende väravavaht. Viimase arvele tuleb

Vasakul: Väike osaröömsasirahvahulgas BT finaalis.

All: Karl Rudolf Sillak, Eesti meeskonna kapten, Balti karika ja meistripärjaaga.

panna kaks eestlaste saavutatud väravat ja osalt ka kolmas. Eesti meeskonnas esines kindlana eeskätt kaitse ja siis halfid. Forwarditest oli paremaks pä Siimenson. Eesti võit oli teenitud, kuid mitte kahe-, vaid üheväravalise vahega.

— Teine mäng, Leedu-Läti?

— See algas meie (lätlaste) liig suure enesekindluse tähe all. Teadsin, mis tuleb Kordasin oma mängijatele palju kordi, et tuleb kiirelt ära sööta. Kuid kõigest hoolimata meie mängijad ei võtnud olukorda tarvilise tõsidusega. Resultaat 1:1 ei vasta matšile. Leedulased siiski olid nõrgemad, eriti 2. poolajal. Leedulased saavutasid oma värava just sel ajal, kui pb Lauksil kokkupõrke tagajärjel veri oli valgunud silma. Arvan, et olime leedulastest ühe värava võrra paremad. Meie meeskonnas olen rahul vv Bebrisega ja mõlema kaitsjaga. Head olid halfidest ph Magers ja vh Pakalns, forwarditest pä Raisters ja vs Rozitis. Ma saan aru, et leedulased ei tahtnud kaotada, kuid seda ei oleks tulnud üritada niisuguste vahenditega. (Redlichs mõtleb siin „niisuguste vahendite“ all leedulaste foulitsemist ja outidega aja viitmist. — T. K.). Kui ka nende esindaja oli selle poolt, siis tuleb küsida, kas on see sport või mitte? Nimelt leedulaste esindaja Čerekas lõi ühe outi löödud palli mänguväljalt veel kaugemale — publikusse. Leedulased oma seesuguse mängu juures olid teadlikud, et Eesti publik on nende poolt. Lõpuks selle matši kohta: leedulased saavutasid oma värava täiesti juhuslikult.

— Eesti-Läti kohta?

— Arvasin, et võidame selle turniiri suhtes otsustava matši. Lootsin, et meie mängijad võtavad asja kõige tõsisemalt. Teadsin, et teie mängijad on värsked, meil aga väsinud. Kuid teadsin ka, et mida enam lõpupoole, seda rohkem vahekord muutub võrdseks. Kass lõi teie värava väga ilusasti. Kuid see oli ph Magersi süü, kes Kassi ei katnud. Pb Lauks jõudis hilja juure. 2. poolajal, kui ka teie meeskond väsis, olin kindel, et tasume. Mäng oli üldiselt väga tugev. Et teie mängijad kuidagi eriti oleks foulitsenud, selle üle kaevata ei ole. Siiski — Neeris ja Kuremaa tegid teistest rohkem foule. 2. poolajal mängisime tunduvalt paremini ja kokku võttes meie oleksime pidanud selle Eesti-Läti matši võitma ühe väravaga. Kohtunikuga ei ole rahul. Kohtunik on süüdi, et Leedu-Läti matš muutus nii teravaks ja tooreks, lõpetas J. Redlichs.

Rahu sobitavalt kutsun J. Redlichsi kõrvalvagunisse tülküsimusi lahendama kohtuniku Fr. Bouilloniga ja leedulaste juhi N. Čerekasega. Kuid ei — J. Redlichs ei tule. „Runcmani-missioon“ pisiulatuseski ei osutu tänuväärseks.

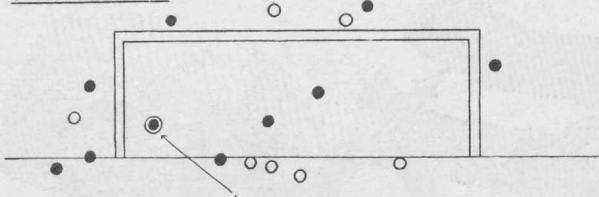
Kes on siis süüdi J. Redlichi ja Läti Wunderteami

tragöödias? Kas Wunderteam ise või koguni selle juht?

Paikapidavaks vastuseks tundub olevat, et süüdi ei ole niipalju Läti meeskond ega kaugeltki mitte ka tema juht, vaid Balti senise meistri kaotuse peamiseks põhjuseks on meie meeskond — oma tubli mängu tõttu.

EESTI VÄRAV

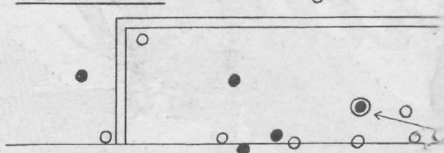

LEEDU VÄRAV

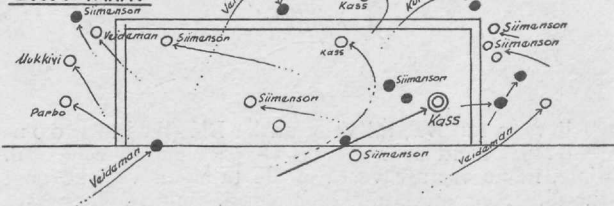

○ pealelöögid I poolajal
● pealelöögid II poolajal

EESTI VÄRAV

LÄTI VÄRAV

Siin saate selge pildi, kuidas Eesti võitis kümnenda BT. Vasakul graafiline joonis pommitamisest Eesti-Leedu matshil, paremal Eesti-Läti matshil.

Kirjuid kilde

Pärast I. a. Königsbergis peetud Eesti-Saksa matši Saksa asjatundjad avaldasid austust meie meeskonna taktikaliselt mõistusliku mängu ees. Sakslased olid jahnunud, et baltlased, kellele veel mõne aja eest ette heideti süsteemilageda mänguviisi tarvitamist, esitasid selget Briti kooli ühes meeste järjekindla markeerimisega.

Tänavugi, nii ka BT-I, meie meeskond mängutaktika alal sammus õiget teed, kasvatades endale seda „Briti kooli“ ikka enam ja enam lihasse ja veresse. Meie tänavusteks süsteemikindlamateks maavõistlusteks on olnud matšid Ungari, Leedu ja Läti vastu, viimased kaks BT-I peetutena. Võiks öelda, et meie suhteliselt hõlpsale võidu saavutamisele Leedu üle aitas mängusüsteemi kindlus eriti tõhusalt kaasa. See WM-süsteem, nagu ilmes, ei olnud leedulastele kuigi kontimööda, pidurdades nende mängu arendamist. Samuti osutus ta — eriti kaitstes — tunduvalt piduriks ka lätlastele.

Seekordne BT tundus eriliselt rikkana momentidest, mida võiks nimetada omamoodi traagilisteks. Peale teisel juba toodute mainime siin nendest veel mõnd.

Eesti-Leedu matšil th Andriulis püüdis oma väravat päästa sellega, et väravajoonel seistes tõrjus kõrgelt sisselendavat palli käega, kuid nii õnnetult, et pall ometigi läks väravasse. Mehe sooviks oli aga väravat käega päästa, et antaks penalty-kick, mis alati ju veel ei ole surmkindel värav.

Leedu-Läti matši ajal osutus kõige suuremaks „pigilnuks“ Leedu vh Dzindziliauskas, kes mängu lõpul leedulaste võiduseisus olles 1:0 palli kõige asjatumalt kihutas kornerisse, millest Läti tegigi oma viigi.

Veel harukordsem oli õnnetus meie vv Karbiga. Värav, millega Eesti-Läti matši ajal pä Raisters 3-lt meetritl löödud peapalliga tegi viigi 1:1, läks sisse meie väravavahi — jalgade vahelt! Seejuures olid meie väravavahi jalad põlvedeni suletud.

L. a. BT-I Kaunases Leedu paljutuhandeline publik Eesti-Läti matši ajal toetas oma poolehoiuga meie meeskonda niisugusel määral, nagu sellega seni ei ole suutnud toime tulla meie omagi spordipublik. Nüüd Leedu-Läti matši ajal meie publik tegi selle leedulastele tasa. Võidi öelda, et leedulased on kõige tulisemad eestlased ja eestlased on kõige tulisemad leedulased

Kümnnes BT andis brutosissetulekut 20.006 krooni ja 20 senti. Maksulisi pääsmeid müüdi 19.309, üldist pealtvaatajate arvu tuleb arvestada 23.000—24.000. Kõige rohkem pealtvaatajaid oli endastmõistetavalt finaalis. Sellele Eesti-Läti matšile müüdi maksulisi pääsmeid 9.944. Juure arvates sõjaväelased, priipääsmetega ja muud pealtvaatajad oli finaalis 12.500 inimest. Esimesel päeval — Eesti-Leedu matšil — oli pealtvaatajate koguarv 6000 ümber (maksulisi 4455), teisel päeval — Leedu-Läti matšil — 5000 ümber (maksulisi 3660). BT finaali tähendab uut pealtvaatajate-rekordi. Senine püstitati tänavusel esimesel Eesti-Läti maavõistlusel, kus staadionil oli pealtvaatajaid 9.500—10.000.

Üksnes poistepääsmeid (hind 30 senti) müüdi finaalis 1400! Kuid plangu taga oli veel mõnisaja, kui mitte tuhande inimese ümber. Kümme minutit enne iga matši lõppu, kui pääsmetekontroll lõpetas oma tegevuse, tormas see plangutagune mass laviinina staadioni väravast sisse, et lähemalt nautida võistluste lõppminutid.

Parisi *Football*, maailma suurima tiraaziga jalgpallinädalaleht, teatas just enne BT-d, mida Inglismaal tarvatakse mängijate eest hoolitsemise ja ergutamise alal. Nii Stoke City kuulsale tšenterforvardile Freddie Steel'ile, kellel on lampjalg, valmistab pallisaapaid doktor-ortopeed. Londoni Arsenal on oma meeskonna tarvis ametisse palganud doktor-psühholoogi. Wolverhampton Wanderersi mängijatele enne matši süstitakse erilist pulliseerumit. Mitmed Inglise klubid annavad oma mängijatele poolajal ergutusvahendina üdileent.

Ergutusvahendeid tarvitati ka meil — nii enne BT-d kui ka BT ajal. Nii pöördusid leedulased Tallinna saabunult meie jalgpalliliidu arsti A. Meeritsa poole, et viimane kirjutaks nendele välja erilist rohtu, mille retsept (Ameerika oma) oli nendel kaasas. See rohi koosneb piiritusest, konjakist ja Hispaania kärbselahusest. ½ liitrit, mida leedulased võtsid, tarvitasid nad poolajal oma mängijatele peale hõõrumiseks, et tuimaksjäänud ihunahka erutada ja vereringvoolu kiirendada.

Meie mängijatele anti kolme päeva kestel enne turniiri iga päev 3 korda päevas supilusikatäis viinamarjasuhkrut puhtal kujul. Ka vitamiinide tarvitamise alal on meie liidu arstil mängijatega juba 2-aastane praktika.

Toomas Kivi.

rahva MEESKOND

Nii vana kui BT, nii vana on ka BK (Balti Koondis). Kuid seda üksnes — paberil. Ellu, s. o. väljale, mõne vastase vastu ei ole ta siiani veel kordagi astunud. Aeg on läinud aga edasi. Suurte koondiste alal Lääne-Euroopas kiiremini kui meil. Seal — Lääne-Euroopas — on juba võistelnud Kesk- ja Lääne-Euroopa koondised vastamisi. Ning lähemas tulevikus — kui sõda jääb tulemata — astub mandri koondis Inglise koondise vastu.

Eesti Spordileht on siiani omaette harrastanud BK paberlikku koostamist BT-l näidatud saavutuste põhjal. Teeme seda nüüdki, kuid laialdasemal alusel — abiks võttes ka meie ametlike asjatundjate ning peale nende veel Läti ja Leedu arvamusi.

Esimene sõna on A. Anderkopil, Balti meistermeeskonna liidukaptenil. Tema BK näeb välja järgmisena: Bebris; Lauks—Laumanis; Murr—Petersons (või Parbo)—Lidmanis; Raisters—Uukkivi—Kuremaa—Veideman—Kaubiš. Seega 6—5 lätlast, 5—6 eestlast (nendest 4 forvardit) ja mitte ühtki leedulast. Kõige üllatavam punkt meie liidukapteni BK-s on vasakäärena narvalane Kaubiš — paremaks hinnatuna Kassist, leedulastest Gudelisest ja lätlastest Borduskost. „Pea ka Kaubiši nendest paremaks,“ on A. A. seisukoht.

Balti meistermeeskonna liidutreener Bernard Reinu BK koosseis on $\frac{4}{11}$ võrra lahkuminevana liidukapteni omast järgmine: Bebris; Lauks—Tepp; Magers—Parbo—Lidmanis; Raisters—Vestermanis (või Uukkivi)—Kuremaa—Veideman—Kass. Parbot Petersonsile eelistab Reinu Inglise mängusüsteemi harrastamise tõttu, Vestermanist peab Reinu üldtasemelt Uukkivist paremaks, kuigi BT-l Uukkivi Reinu arvamisel osutunud Vestermanisest paremaks.

Nüüd järgneb Läti pallijuhi J. Redlichsi BK koosseis, mis sisaldab endas kolme rahva mehi, kuna mängu tuleb ka kaks leedulast. Siin on J. Redlichsi BK: Bebris; Lauks—Laumanis; Magers—Petersons—Dzindziliauskas; Siimenson—Raisters—Vestermanis—Veideman—Gudelis. 11-nest mehest 7 lätlast, 2 eestlast ja 2 leedulast. Tähelepanu äratav Redlichsi rahulolematuse Lidmanisega, kelle asemel on ta oma BK-sse paigutanud leedulase Dzindziliauskase. Edasi väärivad märkimist toreda paremäree Raistersi edasinihutamine paremsisemiseks, et ruumi anda Siimensonile, keda J. R. peab üheks paremaks meie forvarditest. Veideman on Redlichsil leidnud täie tunnustuse. Mis puutub Kassi, siis Redlichsi hindab teda natuke nõrgemaks leedulastest Gudelisest.

Nikodemus Čerekas on backina Leedu ligi 20-kordne internatsionaal. Pealeselle on ta praegu Leedu jalgpallikomitee esimees, samaaegselt ka liidukapten ja liidutreener. Tema BK astuks väljale järgmises koosseisus: Bebris; Lauks—Neeris; Magers—Paberžis—Sillak (või Dzindziliauskas); Raisters—Vestermanis—Kuremaa—Cenfeldas—Gudelis. Seega 5 lätlast, 3—4 leedulast ja 3—2 eestlast! Kommentaare meie oma poolt sellele koosseisule ei lisa.

Meie jalgpalliliidu abiesimees August Lass, kes väravahina võistelnud 21 maavõistlusel, peab BK paremaks koosseisuks seda: Bebris; Lauks—Tepp; Murr—Petersons—Lidmanis; Siimenson—Raisters—Vestermanis—Veideman—Kass. Selles Aug. Lassi BK-s ühtlaselt B. Reiniga esineb kaitses Lauksi paarimehena Tepp ja ainsana meie asjatundjatest on A. Lass eduriivis ruumi teinud „mõlemale nõelale“ — nii Raistersile kui Siimensonile. Koosseisus 6 lätlast ja 5 eestlast.

Jalgpalliliidu juhatusliige Oskar Koni oma BK-s annab kohta 6 lätlasele, 4 eestlasele ja 1 leedulasele. O. K. koosseis on säärane: Bebris; Lauks—Laumanis; Murr—Petersons—Lidmanis; Raisters—Cenfeldas—Kuremaa—Veideman—Kass.

Lisame siia veel E. Tipneri ja H. Uukkivi koosseisud, kuna nendes on mõnda uudset võrrelduna eelmistega.

„Eevi“ Tipneri BK: Bebris; Lauks—Laumanis (väravahina eelistab oma ees Läti kaitsepaari); Magers—Petersons—Murr (siin Murr esmakordselt figureerib vasakhalfina, kuna ta Tipneri arvamisel mängib võrdelt nii paremat kui vasakut ja viimast paremana Lidmanisest, Dzindziliauskasest ja Sillakust); Raisters—Cenfeldas—Kuremaa—Veideman—Kass. Nagu O. Koni koosseisus on siin 6 lätlast, 4 eestlast ja 1 leedulane.

H. Uukkivi BK koosseis tõmbab tähelepanu endale sellega, et annab leedulastele 2—3 kohta: Bebris; Lauks—Neeris; Magers—Petersons—Dzindziliauskas; Raisters—Cenfeldas—Kuremaa (või Bužinskas)—Veideman—Kass!!

Olemasolevate materjalide põhjal võiks toodud 8 asemel esitada 18 BK erikoosseisu, kuid selleks ei oleks siin ruumi ja need 18 koosseisu ei viiks ka suurema selguse poole edasi, kuna enamik asjatundlikest arvamustest on juba esitatud ülaltoodud 8 koosseisuga.

Toomata on veel Eesti Spordilehe oma BK koosseis. See tahab olla teataval määral sünteesiks ülaltoodud koosseisudest. On ühtlasi rõhutada, et kõik ülaltoodud koosseisud endast tähendavad mitte üksnes kolme rahva meeskonna koostamist teoreetilise jalgpalliülesande lahendamiseks, vaid need koosseisud on ka koostajate kriitikaks ja hinnanguks BT-l esinenud mängijate võimetele.

Omapoolse kriitika eelpooltoodud koosseisudele on vv Bebrise kohta öelda, et ta kindlasti end ilmutas Balti praeguse parima väravahina. Sellel mehel on liigutuste kiirust, peagu panterlikkust. Ja palle — neid vangistab ta väramatuna tunduva kindlusega, ilma pillamise võimalusteta. Lätlased ise leiavad, et Bebris BT-l ei olnudki oma kõrgvormis. Mees viimasel ajal närvitsevat rohkem kui see vajaline. Oieti on aju „närvihäigus“ üle maakera tuntud „väravahitide-tõbi“.

Pb Lauksi hinnatakse suure üksmeelsusega Balti praeguseks parimaks kaitsjaks. Kuid teine, mees tema kõrvale — Laumanis, Tepp või Neeris? Nende kolme võimete vahel ei ole erilist vahet, vaid see vahetegemine tundub olevat enam-vähem maitseasi. Laumanis töötas ju südilt, kuid meie, s. t.

Kümnenda BT finaaliit: Eesti aiaak Läti väravale. Kas tuleb värav või mitte? Seekord jäi ta tulemata. Pildil vasakul: ih Petersons, vs Veideman, ph Magers, pb Lauks, if Kuremaa ja vv Bebris.

eestlaste, silmadele suurema väljapaistvusega, mille tõttu võiks mõisteta olla, et meie sümpaatiad kalduvad kas Neerisele või Tepile. Neerise kohta peab märkima, et ta kogu tänavuse hooaja ei ole olnud hiilgevormis ega olnud seda ka länudaastase hooaja lõpul. Neeris on küll „puhta löögiga mees“, kuid tema senist paremat vormi tuleb otsida minevikust ja loodame, et kindlasti ka tulevikust. Nagu Neeriselgi, nii on ka Tepil oma pooldajaid ja vastaseid. Viimased leiavad, et Tepp ei löö, vaid maadleb. Pooldajad seevastu tõstavad Tepi esile kui võimsa patarei, kes otsalõppemata laetud innu ja hingega. Tepi tüüpi backid on meil varematal aegadel olnud Javorski ja Liivar.

Kõige parem poolkaitseliin paistis olevat Lätil ja see andis Lätile tema meeskonnamängus suure plussi. Tsenterhalfidest olid väljapaistvamateks kõigile mõistetavalt Petersons ja Parbo. Kuid mõlemad mängisid eristiili. Parbo meie WM süsteemi kohaselt oli tsenterhalf-„policeman“, peamiselt ainuüksi destruktor, vastase tsenterforvardi „vari“ ja „külmakstegija“ ning vastase pealetungide lõhkuja. Petersons seevastu jättis selle ülesande oma taga- ja kõrvalmeestele. Petersons oli üks kõige toredamaid mehi Läti meeskonnas: kõrge kasv, eeskujuline fairness, terav mõistustöö, sulav pallikäsitlus ja võimas löök. On vägagi mõisteta, et lätlased oma võitluskavas pidid rõhku panema nii hea mehe maksimaalsele kasutamisele. Ja selle teostamiseks tal tuli olla nii ees kui taga, rohkem siiski ees ja keskel kui taga. Redlichs isiklikult ei olnud küll rahul Petersonsiga, leides, et ta mõlemad matšid sooritanud allpool oma tavalist vormi, kuid see arvamus õigenagi ei vähenda Petersonsi väljapaistvust meie silmis.

Meeldivamateks äärehalfideks osutusid kaks väikest, aga tragi. — Magers ja Murr. Mõlemal on

suurt hingesüdidust, kusjuures Magers on nendest kahest praegu tunduvalt tehnilisem ja taibukam. Ei ole ka ime, kui teatavaks võtta, et Magers suurtelgi võistlustel on läbilööva eduga esinenud forvardina. Lidmanis ja Sillak on kõigile tuntud vanemad standardhalfid, kusjuures nendel kõige magusamad ajad on juba seljataga.

Kolme rahva kolmes edurivis oli eeskätt kaks üllatusmeest. Nr. 1, õieti nr. 1-a — selleks on Läti pä Raisters. No on aga mees! Rohkem ei ole tarvis lisada. Kui aga, siis seda, et mees kavatseb siirduda professionaaliks kuhugi Lääne-Euroopasse. Ei ole usutav, et Redlichs seda laseks sündida. Raisters Läti edurivis on üksinda sama kardetav kui teised neli kokku — võib nii öelda. Forvarditest üllatus nr. 2 oli Veideman. Mees ületas enda. Seda juba matšil Leedu vastu, kuid veel enam Läti vastu. Muidu meil on parentiib olnud ikka see päristiib, millega opereeritakse ja millega lüüakse, kuid nüüd oli ka vasaktiib üha lennus. Veidemani ja Kassi „ülestõusmise“ tõttu tulebki võimalikuks pidada, et meeskondade edurivisid üksikult võttes tundus meie oma Läti ja Leedu omast natuke paremana. See on omaette üllatus, kuna oleme suutnud niipalju rahulolematust avaldada just oma edurivi suhtes. Kass matšil Leedu vastu ei olnud veel rahuldavalt hea, kuid Läti vastu mängides tuletas ta elavalt meele vana „portsigari-Kassi“. Uukkivi sooritas oma ülesande rahuldavalt, Kuremaa aga tänavu ei ole see „hädahoju isa“ ja „hädahoju ise“, mis ta oli länud aastal Tallinnas, Turus ja Königsbergis. Siimenson kuulub järjekindlalt kardetavate meeste klassi. Vastase backidel ei ole võimalusi temaga nalja teha, ennem teeb seda Siimenson ise oma vastastega.

Kahele edurivi-üllatusmehele — Raistersile ja Veide-

manile — seltsib lähedaset Leedu vä Gudel is. Tema tegi oma parema matšil Läti vastu. Oli nauding, kuidas ta korduvalt läbi tungis Lauksist, sellest Balti parimast backist. Gudelisel on korpust, on kiirust ja on ka lööki. Väljapaistvaim mees Leedu edurivis.

Läti edurivimeestest peale Raistersi peaks peatuna veel Vestermanisel. Temal see turniir ebaõnnestus eriti. Vastased, kõik küll „kenad kristlased“, näisid sellest hoolimata olevat Vestermanise peale üpris ja eriti vihased ja tigidad. Iseäranis leedulased ei tahtnud teda lasta sugugi mängida. Vestermanis siis Leedu matši poolajal paluski end „erru“ saata, mida ka tehti. Mõlemad matšid olid Vestermanise taolisele mehele liig kõvad, pealegi kui pahatilti mängiti kõige hoolimatumat stiili. Kui Vestermanist natuke normaalsemalt oleks võetud, siis oleks ta kujunenud ka kardetavamaks. Nüüd aga, võib öelda, et „otstarve pühendas abinõu“. Kruptš, Läti teine tsenterforvard, on küll eeldustega mees, kuid siiani veel noor ja kogemusteta.

Pärast seda arvustuslikku paneme paigale kolme rahva meeskonna *E. Spordilehe* koostatuna.

Meie 11 BK-meest (millises dressis?) on järgmised: väravas „kõigi mees“, kelleks on Bebris (Läti); kaitstes A. Lassi ja B. Reinu poolt esitatud paar Lauks (Läti) — Tepp (Eesti); poolkaitses Tipneri ettepaneku kohaselt Magers (Läti) — Petersons (Läti) — Murr (Eesti); edurivis täpselt J. Redlichsi ja neljaviindikulises enamuses A. Lassi tõekspidamisele vastavana: Siimenson (Eesti) — Raisters (Läti) — Vestermanis (Läti) — Veideman (Eesti) — Gudel is (Leedu).

Paneme selle BK lahingrivistusse:

	Bebris	
Lauks	Tepp	
Magers	Petersons	Murr
Raisters	Veideman	
Siimenson	Vestermanis	Gudel is

Niiöelda paremalgi tahtmisel on selles koosseisus ülekaal mitte Balti meister Eestil, vaid vanameister Lätil. Meie mehi on selles koosseisus 4 (nendest kolm vasakul tiival), lätlasi 6 ja kolmanda rahvusena annab Leedu 1 edustaja.

Kui see koosseis on sündinud, elab ja ka sureb paberil, siis lubatagu soovi avaldada, et Balti konverentsil tuleval aastal Riias võetaks päevakorda moodustada säärane uus BK, mis esimest korda paberilt ka väljale astuks. BK esinemine üks kord aastas osutuks mitmeti hõlpsamini teostatavaks,

Nii ta algas — kümnes BT! Valgesärkide meeskond defileel. Pildil vasakul: lippu kannab Karl Sillak, edasi Edmund Karp, tema taaga näha Ferdinand Murr, paremal Juho Maisalu.

kui juba arutusele võetud Balti karikasarja loomine klubimeeskondadele.

Võistlusvastaseid BK-le leiduks, samuti tohiks kindel olla laialdasema huvi olemasolus BK esmakordse esinemise suhtes.

TOOMAS KIVI.

Rätsepaäri

M. Andreesen

Vabaduseväljak 10—1 (Majaomanike Panga majas).
Telefon 430-54.

Sügise- ja talvehooaja uudismustrid Inglismaalt kohale jõudnud ◉ UUDISI! Fraki fresko neljakordsest korrutatud lõngast.

EUROOPA Kergejõustik PARIISIS

J. Villemson

Euroopavõistluste sünnist ja Pariisi võistlustest eriti

Kergejõustiku-euroopavõistluste isaks nimetatakse ungarlast S. Stankovitsi, kes praegu on Euroopa-komisjoni esimees. Juba 1926. a. esitas ta rahvusvahelisele kergejõustiku-liidule (IAAF) kava euroopavõistluste korraldamiseks, kuid tol ajal ei leidnud see poolehoidu. Hiljem astus ta otsesse läbirääkimistesse suuremate riikide (Prantsuse, Saksa, Itaalia j. t.) vastavate liitudega, kandes oma kava uuesti ette. Need arutasid asja läbi ja nõustusid lõppeks. Ja 1932. a. Los Angelesi kongressil muudeti IAAF-i määrusi, millele vastavalt anti luba euroopavõistluste korraldamiseks. Aasta hiljem, Berliinis, võeti vastu võistluste põhimäärused ja asutati IAAF-i juure Euroopa-komisjon, kelle järelevalvel nüüd toimunud juba kahed euroopavõistlused.

Esimesed euroopavõistlused korraldati siiski ainult katseks ja need anti korraldada Itaaliale, kus need 7.—9. sept. 1934. a. toimusid Torinos. Esimeste võistluste läbiviimine ja tulemused rahuldasid seevõrra, et Euroopa-komisjoni järjekordne koosolek otsustas hakata euroopavõistlusi korraldama iga nelja aasta järele, olümpiamängude vahemikul. 1938. a. euroopavõistluste korraldamine usaldati ühtlasi Prantsuse kergejõustiku-liidule, missugune need läbi viis 3.—6. sept. Pariisis.

Nüüd vaatleme, millega S. Stankovits põhjendas euroopavõistluste sünni. Teatavasti on IAAF-is maksev määrus, mille järgi kergejõustiku-maailmavõistlusteks peetakse olümpiamängusid. Kuid puuduvad iga-augused teised ulatuslikumad kergejõustikuvõistlused, mis pakuksid üldist huvi. Maavõistlustegi moodus on võrdlemisi värske ja levinud alles viimaste aastatega. Kuid need jäävad igal juhul kitsapiirilisteks ja pakuvad tunduvalt väiksemat konkurentsi, kui võistleksid koos rida rahvusi. Pealegi oli ammu aegselt märgatud, Euroopa kergejõustikutase on tunduvalt maha jäänud USA omast ning just selle taseme tõstmise huvides tekkis mõte euroopavõistluste asutamiseks. Euroopavõistluste korraldamine polnud küll mingisugune uus idee, sest neid on varem peetud mitmel alal (maadluses, tõstmises jne.), kuid kergejõustikus olid nad siiski uudsed.

Esimesed euroopavõistlused (Torinos) näitasid, et nendele võib panna suuri lootusi. Teised euroopavõistlused (Pariisis) tõendasid seda veelkordselt. Kuigi osavõtt Pariisi euroopavõistlustest polnud väga suur, sest paljud rüügid piirdusid üksnes nende atleetide saatmisega, kelle vastavad kulud kandis korraldaja riik, on tulnud arvamisele, et soodsama võistluste asupaiga valiku puhul võib tulevikus selle puuduse kõrvaldada. Et huvi euroopavõistluste vastu võib tõusta iga järgmist

võistluste korraldamisega, seda on nähtud teistel aladel, eriti maadluses.

1938. a. euroopavõistluste korraldamine usaldati Prantsusele, kus 1924. a. olid toimunud olümpiamängud. Peab mainima, et korraldustööd ja üldine organiseerimine olid viidud läbi hästi. Aegsasti asuti informatsiooni andmisele, eeltööde tegemisele. Riikidele saadeti välja kolmekeelsed brošüürid kõigi vajalike andmetega. Korteriküsimus oli korraldatud hästi. Igaüks võis valida linnaosa, kus asuda hotelli. Kasutada olid parimad hotellid ja hinnad soodsad. Elamine koos pansioiga oli isegi odavam kui näiteks Tallinna parimates hotellides. Ööpäeva pealt võeti hotellinumbriga tasu

Meie odaviskajad F. Issak ja G. Sule sõbrustamas Saksa odameistri G. Stõckiaga. Seljaaga siia-poole A. Kreek. A. Paluvere foto

Eesti meeskond saabumas defileele. Rahvuslippu kannab A. Kreek, kelle kannul F. Issak, G. Sule ja R. Kiip-saar. Eesti meeskonna seljataga järgneb hõimurahva meeskond — soomlased.

A. Paluvere foto.

ainult 25 franki (umbes 2½ krooni), mis tundub ime-odavana.

Võistlused viidi läbi Colombes'i olümpiastaadionil. Nii palju kui mul meeles Pariisi olümpiast, pole staadioni tribüüni uuendatud, küll aga jooksuradasid. Muuseas: ruumid tribüüni all on ehitatud sarnlevalt meie staadioni tribüüni omadele — pikk koridor, mille ühel poolel riietus- ja teisel pesemisruumid.

Väli ja igasugused tehnilised seadeldised (kuulutustahvlid ja valjuhääldajad) on aga vananenud, nad ei paku nii head võistluste jälgimise võimalust kui see on nõutav. Näiteks häälekõvendajad pragensid.

Ajakirjaniku seisukohalt oli telefoniühendus hästi korraldatud. Kuna suurriigid kasutasid väljakutset kodumaalt, võis tihedalt kuulda ühe või teise lehe esindaja kutsumist telefonile. Kuid võistluskohal puudus telegraafikontor, mis hädavajaline oleks olnud neile, kes ei suutnud kasutada telefoniühendust. Büllätääne iga ala võistluste tulemuste kohta jagati lehemeestele kohe pärast võistlusala lõppu, ja kui välja arvata mõned vigaselt kirjutatud nimed, olid need päris täielikud.

Mis puutub väljaku hüppe- ja heitepaikadesse ning jooksuradadesse, siis peab ütlemä, et nende ehituses on raske tabada kõikide maitset,— nõuded ja arvamused on niivõrd lahkuminevad. Ja edasi: mis treeninguks hea, see võib võistlusteks olla vastuvõtmatu. Nii on, muuseas öeldult, lugu ka Helsingi olümpiastaadioniga. Soomlased kurdavad, et nende jooksurajad on treeninguks kõvad, kõvad ka võistlemiseks pikematel distant-sidel. On raske leida kõige sobivat segu. Pariisis kaebasid kuuli- ja kettamehed, et võistluspaigad olevat pehmed, odamehed aga vastupidi.

Võib aga ütelda, et radade korrashoid oli eeskujulik. Seda võimaldas palgaline teenijaskond ja korrashoiu läbiviimiseks käepärast olevad abinõud. Iga võistlusala järele harjati rada ja silutati roobikestega. Pikamaajooksude puhul tehti seda isegi võistlemise ajal. See kõik on tarvilik selleks, et radadele ei tekiks auke. Peale selle rulliti veel mootorrulliga ja kasteti õhtul.

Võistluste läbiviimisega ei tulnud kõige paremini korda. Kavas olevate aladega alustati küll õigeaegselt. Viis minutit enne iga ala algust kutsuti võistlejad välja valjuhääldajate kaudu kolmes keeles. Võistlejad lasti siis tribüüni alt läbi tunneli võistlusväljale, esialgu võrestikuga piiratud eraldatud kohta, kust hiljem lasti võistluspaigale. Ainult igasuguste tegelaste väljale laskmine toimus ilma kontrollita, miks neid seal oli tülitavalt rohkesti. Toime ei tulnud tagajärgede kuulutamise-ga. Olid küll vastavad seadeldised, võistlejatele olid antud numbrid ja nende numbrite taha paigutati saavutatud tagajärjed seeriäte märkimiseks. Kuid märkijaiks olid noorukesed mehed, kes eksisid tagajärgede märkimisega. Vist polnud korralik ka sise-

telefon. Nii näiteks märgiti R. Toomsalu esimese hüppe tulemusena 7.50. Meie jäimegi seda uskuma, kuid hiljem selgus, et hüppe ulatus oli ainult 7.05. Ka Woelke seerias oli viga. Koostasime seeria vastavate teadaannete järgi, kuid pärast, lõpptulemuse tadaandmisel, selgus, et tema parim tõuge puudus meie märgitud seerias.

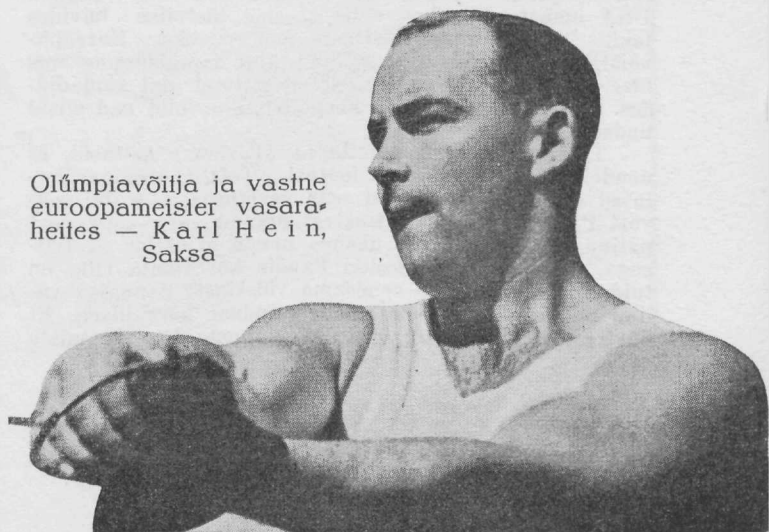
Veel üheks puuduseks oli, et hoolimata suurest staabist ei suudetud mõõta iga heidet-viset, kuigi see nüüd on üldiselt levinud. Eelvõistlustel seda veel tehti, kuid finaalis toodi välja lipukesed. Viimaste aseta-mises tekkis viperusi. Nii juhtus see vasaraheites, kus üks võistleja kõvasti protesteeris, et tema tagajärg on tehtud 2 m võrra väiksemaks, kuna lipuke asetatud valesti.

Nagu prantslased ise lausuvad, pole kergejõustik neil siiski kuigi suureks huvialaks. Nii võinuks euroopavõistlustel pealtvaatajaid olla rohkem. Osalt oli süüdi ka asjaolu, et võistlused algasid vara, kuid ärid suleti alles kell 7 õhtul. Vabal pühapäeval oli pealtvaatajaid tunduvalt rohkem.

Üldiselt võistluste tulemustesse ja käigusse puu-tuvalt võis konstateerida, et enam ei ole tugevaid ja kõvasti domineerivaid riike. Näiteks soomlased on ainu-valitsejad veel ainult odavis kes ja pikamaajooksudes. Konkurents oli seetõttu üldiselt pinevam. Saksa tugevad alad on vasaraheide ja kaugushüpe, teistel aladel pole tal nii suuri tipumehi. Kuid sakslased võistlesid suurema võidutahtega. Koomilise vahejuhtumina võib tuua, et kui W. Schröderi eelviimasel katsel kettaheites kohtunikud pingutasid kaua aega mõõdurihma, sest tasavägises konkurents võis iga valestimõõdetud senti-meeter otsustada paremusjärjestuse, muutusid minu ees istuvad saksa lehemehed närvilisteks ja lausuvad, et nüüd pingutavad nii nagu sakslasi maailmasõjast saadik pole pingutatud... Üldiselt on sakslastel võlts-arvamus, nagu tahetaks neid igal pool alla suruda, ja vastukaaluks püüavad tingimata võita, olgu see kas või spordis. Peaasi, et sakslased oleksid teistest üle. Pariisis tuli Saksa üldvõitjaks tänu oma suurele kergejõustikumassile, mille seast võrsub palju tipumehi, kes peaaegu igal alal suudavad tulla ka juu esimese hulka.

Mida meie õppisime euroopavõistlustelt? Sportlikust küljest vaadates on käesolevas lehes sellest kir-jutanud teised autorid. Seepärast tahan rääkida muust. Võistluste korraldamise suhtes võib ütelda, et see on kujunenud schabloonseks, milles meile pole midagi uut. Tuleb ainult vastavaid mehi välja drillida. Õppida võisime aga väljaku korrashoidu. Meil küll puudub raha igasuguste vajalike abinõude (mootorrull jne.) muretsemiseks, kuid peame seda taotlema. Tallinna staadion on meie esinduslik staadion ja seda peame korras hoid-ma suurvõistlusteks. Teiseks nõudeks on, et staadioni kõrval peaksid olema ka harjutusväljakud, lihtsamini ehitatud, kuid selleks, et staadioni väljakut liialt ei koormataks. Loodame, et kunagi jõuame selleni.

J. VILLEMSON.

Olümpiavõitja ja vasne euroopameisler vasara-heites — Karl Hein, Saksa

Kolm palavat võistluspäeva Pariisis

1. võistluspäev Pariisis andis otsuse enamiku eestlaste kohta, keda oli saadetud euroopavõistlustele tooma Eestile võidumedalet. Viieist mehest neli sooritasid sellel päeval lõppvõistlused. Nendeks olid: odaviskes G. Sule ja F. Issak, kaugushüppes R. Toomsalu ja teivashüppes R. Kiipsaar.

Pärast avatseremooniat, mis kujunes võrreldes olümpiamängude omaga kahvatuks, algasid võistlused teivashüppes. Teivashüppajad alustasid esimestena, kuid lõpetasid viimastena. Esimese võistluspäeva lõpuks selgusid uued euroopameistrid neljal alal, seejuures kahele alal tulid euroopameistriteks needsamad, kes seda au olid kaitsnud juba 1934. a. Torinos.

Kaugushüppes kaitses EM-tiitlit sakslane Willy Leicum. Ta oli suurepäraselt vormis, kuna oli Saksa kaugushüppajate treeneri Richteri käpa all juba kuus nädalat intensiivselt harjutanud. Tema kaasmaalane Luz Long seevastu oli aga vähem ette valmistatud, kuna treeningut segasid üliskooli eksamitööd.

Leicum tegi juba esimese hüppega 7.50, mis andis talle enesekindlust. Edasi järgnesid 7.44, 7.57 ja 7.65. Long tegi teise hüppega 7.56, millega näis, et teine koht on talle kindlustatud, kuid siis saavutas itaallane Maffei teatud määral endaületamisena 7.61 ja surus eurooparekordimehe koguni kolmandaks. Longi seeria oli läbilõikes parem, kuid Maffei vedas ühe hüppega. Vahepeal meie R. Toomsalu pani kõik mängu, et läheneda kolmele juhtivale mehele. Tema seeriaks kujunes: 7.05, 7.15, 7.24, üle, 6.98 ja 7.18. Parimaks oli neljas, üleastunud hüpe, millel tegi üle E. rekordi. Nüüd oli ta aga sunnitud kapituleerima veel ungarlasele I. Gyuriczale, kes saavutas 3 sm rohkem. Toomsalu positsiooni võib siiski hinnata heaks.

1. ja euroopameister K. Leicum, Saksa, 7.65. 2. A. Maffei, Itaalia, 7.61. 3. L. Long, Saksa, 7.56. 4. I. Gyuricza, Ungari, 7.27. 5. R. Toomsalu, Eesti, 7.24. 6. W. Breach, Inglise, 7.16.

Teivashüppes kestsid võistlused neli tundi ja tõi Saksale teise EM-tiitli. Ka Torinos oli Saksa saavutanud selle ala meistritiitli, kuid siis piisas Wegeneril selleks 4 meetrist. Nüüd ületas 4 m kahe mehe asemel koguni 5 meest. Võistlused algasid 3.50 kõrguselt, mis euroopavõistluste kohta tundus madala algkõrgusena. 3.70 järele langes välja meie Kiipsaar. 3.80-st pääses üle üheksa meest, 3.90-st ainult kuus, kes kõik seega pääsesid medalitele. See kõrgus jäi piiriks soomlasele Aulis Reinikkale. Üle 4 m pääsesid Romeo, Ljungberg ja Ramadier esimesel, Sutter ja Sznajder aga teisel katsel.

Latt tõsteti 4.05-le. Sutter hüppas esimesena ja ületas kohe selle kõrguse, mis teistele jäi saavutamatuks ka kolmel katsel. Sakslane oli võitnud, kuid katsetas igaks juhuks veel 4.13, mis oluks uus Saksa rekord. Meistritiitli saavutamiseks oli Sutter teinud ainult viis katset: alustas 3.70, jättis siis vahele 3.80, ületas 3.90 esimesel, 4.00 teisel ja 4.05 esimesel katsel. Ta on 24-aastane ja võivat välismaa kriitikute arvamusel tõusta ameeriklaste ja jaapanlaste tasemele.

1. ja euroopameister K. Sutter, Saksa, 4.05. 2. B. Ljungberg, Rootsi, 4.00. 3. Ramadier, Prantsuse, 4.00. 4. W. Sznajder, Poola, 4.00. 5. M. Romeo, Itaalia, 4.00. 6. A. Reinikka, Soome, 3.90. Eestlane R. Kiipsaar jäi kümnendaks — 3.70.

Odaviske üllatustest on meie lehes kirjutatud juba mujal. Siinkohal märgime lisaks, et kaheksandaks pärast sakslast Stöcki tuli liechtensteinlane O. Ospelt 58.83 ja et konkurents viima-

seks jäänud mehe tagajärg oli 52.18. Kuid tipp oli selle eest väga tugev: 5 meest üle 70 m, neist 2 üle 75 m.

Kui pärast võistlust ajakirjanikud tahtsid usutada mõlemat soomlast, kes Soomele tõi esimese kaksikvõidu, esitles soome olümpiakomitee sekretär Miittinen neid lehemeelele. „See on õpilane...“ näitas ta Nikkasele, „ja see on õpetaja,“ osutades Järvisele. „Nad ei ole üksteisele kadedad. Kõigi eest, mida Nikkanen õppinud, võlgneb ta tänu Järvisele, kes oli ta leitaja. Matti on 30- ja Yrjö 24-aastane.“ Järvinen oma poolt lisas, et Nikkanen võivat visata üle 80 m.

1. ja euroopameister Matti Järvinen, Soome, 76.87. 2. Y. Nikkanen, Soome, 75.00. 3. I. Varszegi, Ungari, 72.78. 4. G. Sule, Eesti, 70.50. 5. F. Issak, Eesti, 70.23. 6. L. Atterwall, Rootsi, 68.58. 7. G. Stöck, Saksa, 65.34.

Matti Järvinen oli euroopameistriks ka Torinos, püstitades tolleagese maailmarekordina 76.66. Nüüd saavutas ta koguni rohkem sentimeetreid, kuid jäi täpselt ühe meetri võrra maha Nikkase maailmarekordist.

100 m jooksus jätsid endast kõige parema mulje M. Osendarp, L. Strandberg ja O. Mariani, rootslane peamiselt oma torelda lõpuga. Hollandlane van Beveren, kes Berliini olümpial oli Toomsalu üheks väljalülitajaks eeljooksus, lõi inglase Sweeneyd nüüd kaks korda järelest.

Lõpujooksus oli kaks „vargust“ — esimene Mariani ja teine Osendarpi poolt. Kolmandal startil pääses kohe ette Osendarp ja 70 m järele näis ta kindla võitjana. Siis aga kargas nagu püssist lastuna ettepoole rootslane Strandberg, kelle ees veel jooksis Mariani. Osendarpi rootslane kätte ei saanud, kuid pealtvaatajad olevat näinud Strandbergi eespool Marianit finiši läbivat. Lõpukohtunikud aga otsustasid:

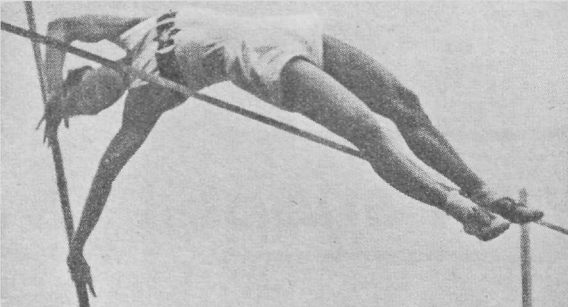
1. ja euroopameister M. Osendarp, Hollandi, 10.5. 2. O. Mariani, Itaalia, 10.6. 3. L. Strandberg, Rootsi, 10.6. 4. V. van Beveren, Hollandi, 10.6. 5. A. W. Sweeney, Inglise, 11.0. 6. B. Marchand, Schweits, 11.2.

Ka Torinos läks selle ala meistritiitel Hollandile. Seega esimesel võistluspäeval kõik meistritiitlid sarnaselt riikidesse kui Torinos.

Veerandmailer Brown (valges) juulemas A. Krengiga. Olukorra kasutajana on juures üks inglise lehemehi.

A. Paluvere foto.

Euroopa parim teivashüppaja K. Suiter, Saksa, ületamas 4.05, millega tuli euroopameistriks.

2. võistluspäeval oli Eestile oodatud suuralaks kuulitõuge, milles A. Kreegil oli kaitsta A. Viidingu EM-tiitel ja esmakordselt rünnata Saksa kuulitõukajaid, kellega tal varem pole kokkupuuteid olnud. Oli lahendada suur küsimus: kas Woellke või Kreek? Ootamatult kujunes aga nii, et Kreegil tuli Stöcki koguni rohkem karta, kuna Woellke jäi kolmandaks.

A. Kreek lõi suure ülekaaluga kõiki kolme Berliini olümpiavõitjat, s. t. Woellket, Bärlundi ja Stöcki, viimane omakorda võitis kaht temast eelpool nimetatud. Eesti kergejõustikus on see suurimaid saavutusi, et uus tõusu täht suudab lüüa kõiki olümpiavõitjaid juba teisel aastal pärast olümpiat.

Pariisis olid kuue parima tõugete seeriad järgmised:

A. Kreek	15.83	15.45	15.66	15.16	15.39	15.49
G. Stöck	15.44	14.37	14.89	14.96	15.14	15.59
H. Woellke	15.45	15.19	15.52	14.94	14.32	15.03
S. Bärlund	14.55	15.07	14.89	14.35	14.60	14.66
G. Bergh	14.50	14.82	13.88	14.92	14.56	14.62
J. Vitek	—	14.68	14.05	14.50	14.77	14.58

Seeriast võib ilmselt näha, kuivõrd stabiilselt tõukas A. Kreek. Vahed parima ja nõrgima tõuke vahel on meestel järgmised: Kreek 67, Stöck 122, Woellke 120, Bärlund 72, Bergh 104 ja Vitak 72 sm. Rohkem sellest näitavad aga kuulitõuke keskmised, mille väljaarvutamised jätame iga lugeja isiklikuks ülesandeks.

1. ja euroopameister A. Kreek, Eesti, 15.83. 2. G. Stöck, Saksa, 15.59. 3. H. Woellke, Saksa, 15.52. 4. S. Bärlund, Soome, 15.07. 5. G. Bergh, Rootsi, 14.92. 6. J. Vitek, Tšehhoslovakkia, 14.77.

800 m jooksus tekkis omapärane vahejuhtum. Kolmandast eeljooksust pääses selle võitjana finaali S. Bouman, kes esindas Hollandit. Finaali pääsenute nimekiri kuulutati juba välja, kuid siis tehti muudatus: Boumani asemel teatati finaali pääsenuks Boumani eelajooksus neljandaks jäänud itaallane Colombo, sest Bouman polevat Euroopas sündinud hollandlane! Teisel päeval teatasid aga lehed, et jookseb siiski Bouman. Vahepeal oli suudetud kindlaks teha, et ta on küll hollandlastest vanemate laps, sündinud aga India-Hollandis. Kuna ta aga kümnendast eluaastast on elanud Euroopa-Hollandis, sai ta stardiõiguse. Õnneks ei joosnud ta uut eurooparekordi, sest seda poleks siiski tema nimele kinnitatud.

Euroopameistriks tuli oodatult sakslane R. Harbig, kes maavõistlusel USA-ga löönud ka Ameerika parimaid. Tema kardetavaimaks konkurentsiks peeti itaallast M. Lanzit. Itaallane juhtis veel 500 ja 600 m vahel, olnud esimene 400 m katnud 53,5-ga. Siis aga hakkas tempot tasandama, nii et teised nihkusid talle tihedalt kannule. Viimasel 80 m-il spurtis aga Harbig ja jättis Lanzi endast 10 m maha. Lanzit hakkas atakeerima veel prantslane J. Leveque, kes tuligi teiseks, näidates ajaks 1.51,8, millest kiiremini pole prantslastest Sera Martini aegadest saadik keegi joosnud. „Hindulane“ S. Bouman jäi napilt Lanzi seljataha.

1. ja euroopameister R. Harbig, Saksa, 1.50,6. 2. J. Leveque, Prantsuse, 1.51,8. 3. M. Lanzi, Itaalia, 1.52,0. 4. S. Bouman, Hollandi, 1.52,3. 5. B. Andersson, Rootsi, 1.53,0. 6. T. Peussa, Soome, 1.55,6.

Vasaraheites olid sakslased ületamatud ja koguni kaks klassi kõrgemal. Võitjaks tuli seekord Karl Hein tagajärgena, mis üle R. Ryani maailma-

rekordi täpselt 1 m võrra, kuid siiski veidi nõrgem E. Blaski uuest maailmarekordist. Blask ise jäi teiseks. Näib, et läbilõikes on Blask parem, kuid tiitlid kisub enda nimele K. Hein.

Kolmandana pääses üle 50 m üks rootslane, teised jäid alla seda piiri. Oma tänavuse tippmargiga 47.51 võinuks meie K. Annamaa tulla kuueandaks...

1. ja euroopameister K. Hein, Saksa, 58.77. 2. E. Blask, Saksa, 57.34. 3. O. Malmbrandt, Rootsi, 51.23. 4. G. Hannula, Soome, 49.84. 5. J. Wirtz, Prantsuse, 48.75. 6. S. Nido, Schweits, 46.68.

5000 m jooks kujunes Pariisi võistluste paeluvaimaks alaks. Maailma parimaks pooltosinast 5000 m mehest said Pariisis startida ainult kolm, sest ülejäänud on ju soomlased, kellest õigus euroopavõistlustele tulla oli ainult kahel — T. Mäki'l ja K. Pekuril, kellega seltsis rootslane H. Jonsson. Jonssonil oli kahe soomlase vastu täita sama ülesanne kui Murakosol Berliini olümpial. Tal tuli võistelda mõlema soomlase läbimõeldud taktika vastu üksinda.

2500 m järele moodustasid juhtiva grupi Pekuri, Mäki, inglase Emery, Jonsson ja poolakas Noji. 3000 m vaheaeg oli Mäki'l 8.42,3. Emery oli juba langeanud tempo ohvriks, samuti oli tahapoole jäänud Noji. Pekuri dirigeeris tempot ja vedas vahelduvalt kaasmaalasega. 4000 m järele viskas Pekuri pilgu tagasi: rootslane oli veel kannul. Tähebänd: läheb lahti viimasele ringile! Finisch läheneb ja rootslane on mõlemast soomlasest 10 kuni 15 m järel. Kas ta kapituleerus? Viimane ring! Algab soomlaste 300 m pikkune lõpuspurt. Mäki asub etteotsa. Jonsson on löödud mõlema soomlase poolt! Kuid ei. Jonsson hakkab lähene-ma, varsti on ta Pekurist möödas, kuid vahepeal on Mäki kindlustanud võidu Soomele.

Mäki võitis, kuid tegelikult viis teda võidule Pekuri, kes oli lahingu marssaliks ja sundis kaasmaalast võidule.

1. ja euroopameister T. Mäki, Soome, 14.26,8. 2. H. Jonsson, Rootsi, 14.27,4. 3. K. Pekuri, Soome, 14.29,2.

A. Kreek (keskel) pärast meistrikutulekut koos treeneri E. Tamme ja A. Paluverega.

4. C. A. Emery, Inglise, 14.36,2. 5. J. Noji, Poola, 14.47,8. 6. G. M. Carstairs, Inglise, 14.51,3.

200 m jooks tõi hollandlasele Osendarpile teise EM-tiitli. Juba kurvil saavutas ta sakslase Scheuringi ja jooksis puhtalt võidule. Sakslasel oli aga tegemist inglase Pennintoni ootamatu atakiga. Neljandaks tuli 18-aastane belglane Saelens, kes oli üllatuseks.

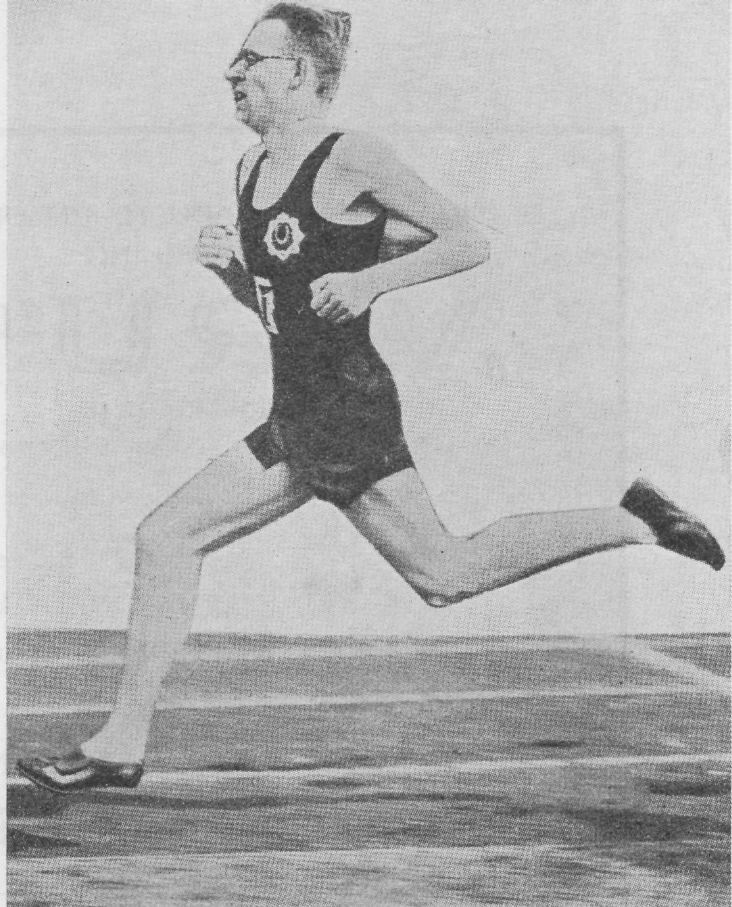
1. ja euroopameister M. Osendarp, Hollandi, 21,2. 2. J. Scheuring, Saksa, 21,6. 3. A. Pennington, Inglise, 21,6. 4. J. Saelens, Belgia, 21,7. 5. S. Gyenes, Ungari, 22,0. 6. K. T. Jenkins, Inglise, 22,0.

Meie Toomsalu startis neljandas eeljooksus, kus tagajärjed olid: 1. Scheuring 22,3. 2. Guthy, Belgia, 22,5. 3. Zaslona, Poola, 22,6. 4. R. Toomsalu 22,6. Kolm esimest pääses vahejooksu.

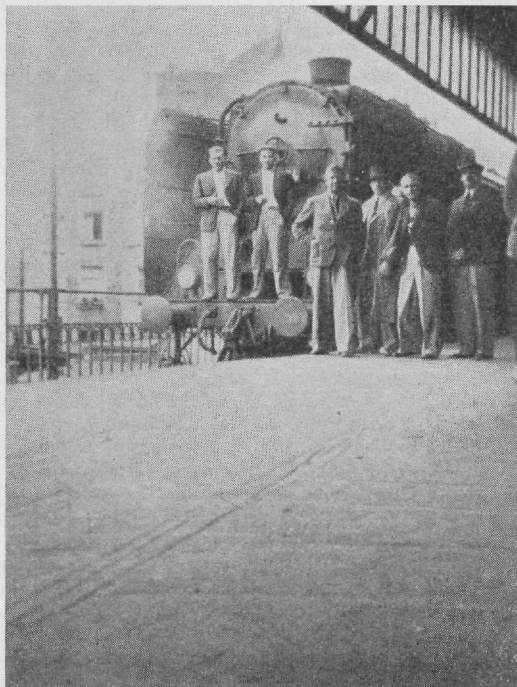
400 m jooksus peeti endastmõistetavaks võitjaks inglase A. G. K. Browni, kes on Ameerika formaati jooksja ja kes oma suuri võimeid näitas juba Berliini olümpial. Iseloomustav tema jooksu kohta on lühike, kuid imestusväärset kiire samm. Oma eeljooksu tagajärjega 1. võistluspäeval ei olnud ta kuidagi rahul (48,4), miks enne finaali käis 50 minutit end ühel teisel staadionil soojendamas, et alles 10 min. enne finaalpauku tulla tagasi Colombes'i staadionile. Tuli ja võitis selgelt. Kuid võib küsida: kuidas lõppenuks jooks siis, kui sellel distantsil startinuks ka R. Harbig?

1. ja euroopameister A. G. K. Brown, Inglise, 47,4. 2. K. Baumgarten, Hollandi, 48,2. 3. E. Linnhoff, Saksa, 48,8. 4. J. Görkoi, Ungari, 48,9. 5. A. Tammisto, Soome, 49,1. 6. B. von Wachenfeldt, Rootsi, 50,0.

400 m tõkkejooks kujunes suureks juubelduseks prantslastele, kes sellel alal saavutasid oma ainsa EM-tiitli. Nende kaasmaalane P. Joye oli suureks favoriidiks ja reklaamnaelaks juba enne võistlusi. Ta on jõuline, eneseteadlik jooksja, kuid mitte veel nii kiire, et teda võiks arvata maailmaklassi. Haruldaselt suur jõud ja vastupidavus viisid ta aga võitjaks, pea-

Maaailma kiireim pool- ja täismailer S. Wooderson, kes 1500 m-is tuli euroopameisriks. Kas ta 800 m-is startimise puhul oleks võitnud Harbigi?

Eesti kaheksaliikmeline Euroopa-ekspeditsioon jõudnult Kölni jaama. Vasakult: A. Kreek, F. Issak, J. Villemson, A. Paluvere, R. Kiipsaar ja E. Tamm. Kaheksas mees — G. Sule — puudub pildil, kuna ta just fotostab teisi.

legi kui Euroopas praegu puuduvad suure klassiga 400 m tõkkejooksjad.

1. ja euroopameister P. Joye, Prantsuse, 53,1. 2. J. Kovacs, Ungari, 53,3. 3. K. Areskoug, Rootsi, 53,6. 4. G. Glaw, Saksa, 54,2. 5. F. Hölling, Saksa, 54,6. 6. W. Kellerhals, Schveits, 55,0.

110 m tõkkejooksus olid samuti oma kindlad favoriidid D. O. Finlay ja H. Lidmani näol. Üllatuseks oli sakslaste lüüasaamine.

1. ja euroopameister D. O. Finlay, Inglise, 14,3. 2. H. Lidman, Rootsi, 14,5. 3. R. J. Brasser, Hollandi, 14,8. 4. J. Thornton, Inglise, 14,8. 5. S. Kumpmann, Saksa, 15,3. 6. W. Christen, Schveits, 15,4.

Kolmik hüpe andis Soomele teise kaksikvõidu. Sakslased päätsid kolmanda koha viinlase Kotratscheki näol. Midagi erilist sel alal ei ole märkida. Võistluste kuivim ala.

1. ja euroopameister O. Rajasaari, Soome, 15,32. 2. J. Norèn, Soome, 14,95. 3. K. Kotratschki, Saksa, 14,73. 4. J. Palamiotis, Greeka, 14,70. 5. V. Turco, Itaalia, 14,64. 6. L. Andersson, Rootsi, 14,56.

Maratonijooks andis kaua aja järele soomlastele jälle tähtsa võidu — EM-tiitli. Märkida on aga jälle, et Inglise annab järjekindlalt suurtele võistlustele teise koha omaniku, olgu siis konkurents olnud milline tahes. Sakslased kurdavad õnnetust nende esindaja Bertschiga, kes jalahaava tõttu üle 2 min. aega kaotanud.

1. ja euroopameister V. Muinonen, Soome, 2,37,28,8. 2. S. Yarrow, Inglise, 2,39,03,0. 3. H. Palmé, Rootsi, 2,42,13,0. 4. M. Waltispurger, Prantsuse, 2,44,28,0. 5. E. Puch, Saksa, 2,45,08,8. 6. E. Bertsch, Saksa, 2,45,21,0.

50 km käimises tuli EM-ks Berliini olümpia-võitja H. Whitlock. Tagajärjed olid:

EESTIMAA PÖLLUSAADUSTE ÜMBER-
TOOTAMISE OSAÜHING

„VIRU“

Tallinnas, S. Kloostri 22/18

Telegr. address: VIRUOSA

Kõnetraat 437-84

VABRIKUD: Rakveres, Kadriinas, Jõhvis

VALMISTAVAD: kõrgeväertuslikku kar-
tulitärklist, kartulisiirupit, glükoosi

PEAESINDAJA

A-S. Rumberg, Tuberg ja Ko

TALLINNAS

1. ja euroopameister H. E. Whitlock, Inglise, 4.41.51. 2. H. Dill, Saksa, 4.43.54. 3. E. Bruun, Norra, 4.44.35. 4. F. Bleiweiss, Saksa, 4.45.24. 5. A. de Maestri, Itaalia, 4.53.56. 6. E. Segeström, Rootsi, 4.56.11.

2. võistluspäev kujunes võidupäevaks ka Rootsile, kes sel päeval saavutas korraka kolm EM-tiitlit. Sakslased olid võidukad mõlemas teatejooksus, seega ka 4×400 m-is. See võit oli sakslasile eriti väärtuslik, kuna Inglit on sel alal peetud Euroopa parimaks. Saksa aga juhtis algusest lõpuni ning viimaseks vahetuseks, millel startisid Harbig ja Brown, ei saanud enam juttugi tulla otsustavast duellist, kuna sakslane oli juba niivõrd suure edumaaga ees.

1. euroopameister Saksa (Blazejezak, Bues, Linnhoff ja Harbig) 3.13.7. 2. Inglise (Roberts, Bannes, Pennington ja Brown) 3.14.9. 3. Rootsi 3.17.3. 4. Prantsuse 3.18.3. 5. Itaalia 3.19.7. 6. Ungari 3.22.9.

4×100 m: 1. ja euroopameister Saksa 40.9. 2. Rootsi 41.1. 3. Inglise 41.2. 4. Itaalia 41.3. Hollandi kaotas teatepulga.

10.000 m jooksus oli Soome esindatud ainult Ilmari Salmisega, kuna L. Lehtinen oli Pariisis haigestunud. Salminen oli võistluse juhiks. Ainus, kes ei tahtnud end temast juhtida lasta, oli väikekasvuline itaallane Beviaqua. Pärast 3000 m spurtis ta, asudes juhtima, kuid Salminen ei lasknud oma tempot häirida. Itaallane kadus jälle tahapoole. Pärast 5000 m oli tekkinud juhtiv grupp kuuest mehest, kelle hulgas aga puudus itaallane. Kuid ta ei olnud veel kapituleenunud, vaid sooritas, vahespurdi, koguni 1500 m pikkuse. Teised ei hakanud teda kohe püüdma, kuna keegi ei uskunud, et ta säärasele tempole vastu peab. 500 m enne lõppu oli Salminen ta uuesti kinni püüdnud. Oli koomiline pilt: ees pikk Salminen, kannul väikekasvuline Beviaqua. Salminen alustas spurti, itaal-

lane tegi kaasa. Kas tuleb sensatsioon? Napilt võitis siiski soomlane. Pärast ta seletas, et pidanud sinisärgilist itaallast üheks neist prantslasist ja teistest sinisärgilisist, kes olid ringi võrra maha jäänud. Kuid õigel ajal taipas, et itaallane on katnud temaga võrd-selt ringe.

1. ja euroopameister I. Salminen, Soome, 30.52.4. 2. G. Beliaqua, Itaalia, 30.53.2. 3. M. Syring, Saksa, 30.57.8. 4. J. Szilaghi, Ungari, 30.58.6. 5. T. Tillman, Rootsi, 31.06.6. 6. J. Kelen, Ungari, 31.16.6.

3000 m takistusjooksu algus kujunes duelliks rootslase Larssoni ja soomlase Lindbladi vahel. Kuid juba kahe ringi järele võttis juhtimise endale Larsson. Soomlane, püüdes püsida kannul, väsis üha rohkem, ja varsti surus kahe vahele sakslane Kaindl, kes lõpuks möödus soomlasest ilma suurt vastupanu leidmata.

1. ja euroopameister L. Larsson, Rootsi, 9.16.2. 2. L. Kaindl, Saksa, 9.19.2. 3. A. Lindblad, Soome, 9.21.4. 4. K. Tuominen, Soome, 9.28.6. 5. R. Cuzol, Prantsuse, 9.42.2. 6. G. Tinard, Prantsuse, 9.43.0.

Kettaheitel olid eelvõistluse tulemused väga nõrgad — parematel ainult 45 m ümber. Üllatuseks oli, et sakslane Lampert ei saavutanud rohkem kui 44.38, millelega jäi 12-daks. Finaalvisked tehti vastupidises suunas ja tagajärjed paranesid kohe, kuid üle 50 m ei küündinud ükski. Sakslane W. Schröder tuli meistriks eelviimase heitega.

1. ja euroopameister W. Schröder, Saksa, 49.70. 2. G. Oberweger, Itaalia, 49.48. 3. G. Bergh, Rootsi, 48.72. 4. K. Kotkas, Soome, 48.63. 5. A. Consolini, Itaalia, 48.02. 6. J. Kulitz, Ungari, 47.19.

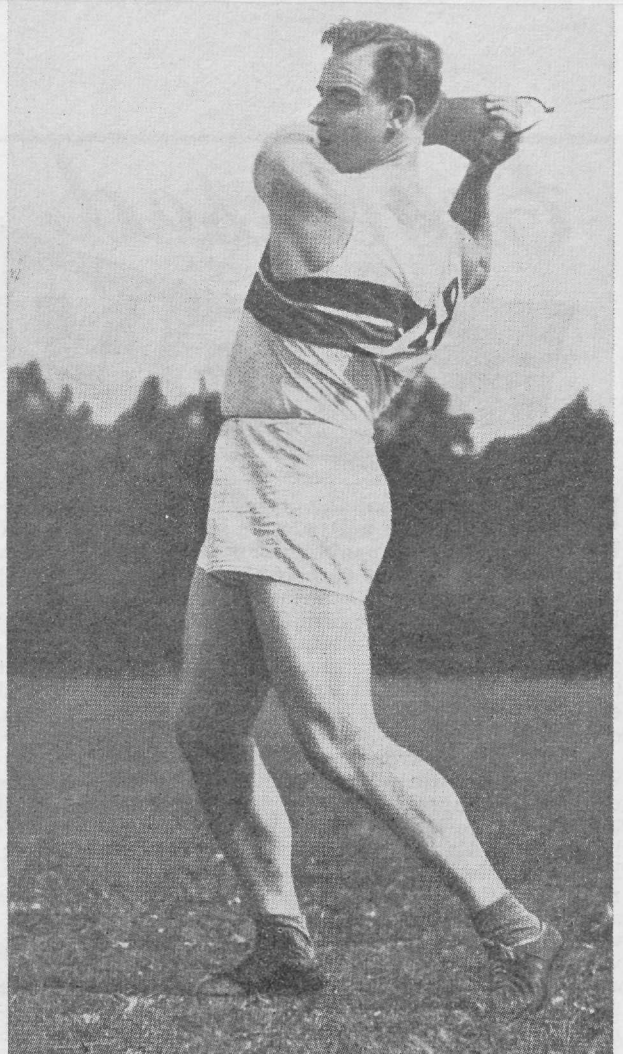
Kõrgushüppes „pendeldas“ Kalevi Kotkas kettaheitel ja kõrgushüppe vahel, käies katseid sooritamas kordamööda mõlemal alal. Kuid et ta milleski vormis polnud, seda näitas ta eelmisel päeval kuulitõukes. Nüüd kaotas ta tiitli ka kõrgushüppes, kuid „tänu“

rohkem rootslasele Lundqvistile, kes üllatas kõiki. Meie Kuuse oli omal ajal võrdseks vastaseks nimetatud rootslasele, kuid nüüd..?

1. ja euroopameister K. Lundqvist, Rootsi, 1.97. 2. K. Kotkas, Soome, 1.94. 3. L. Kalima, Soome, 1.94. 4. A. Ödmark, Rootsi, 1.90. 5. Stai, Norra, 1.90.

1500 m jooks ei äratanud nii suurt tähelepanu kui võis loota. Algul juhtis Beccali belglase Mosterti ees. Pärast 500 m rühkis ette Hartikka, kuid siis surus Wooderson end juba esirinda, tema kannul Beccali ja Mostert, siis mõlemad soomlased ja poolakas Staniszewski. Viimasel ringil püüdis poolakas asuda juhtima, kuid ka Beccali ja Mostert püüavad sama. Nüüd aga spurtis juba Wooderson, kuid ilma et ta jätaks kuigi võimsat muljet. Näis nii, et ta kiirendas oma sammu üksnes seevõrra, kui oli hädavajaline võidu saavutamiseks. Võitis kindlalt Mosterti ees.

1. ja europameister S. C. Wooderson, Inglise, 3.53,6. 2. J. Mostert, Belgia, 1.54,5. 3. L. Beccali, Itaalia, 3.55,2. 4. N. Hartikka, Soome, 3.56,3. 5. T. Sarkama, Soome, 3.56,7. 6. J. Staniszewski, Poola, 3.58,4.

Ervin Blaskil pole õnne. Ta on küll vasaraheite maailmarekordimees, kuid euroopameistriks tuli K. Hein. Mõlemad on sakslased.

Kümnevõistlus jäi üldiselt võrdlemisi taha-plaanile. Sievert langes kohe algul välja mingisuguse vigastuse tõttu ja kuigi kaks võitjat ületas 7000 punkti, ei suutnud nad siiski lähedalegi pääseda Sieverti tippmargile. Veel nõrgemad olid teised. Esimesel päeval juhtis poolakas Gierutto, kuid teisel möödus temast rootslane Bexell.

1. ja euroopameister O. Bexell, Rootsi, 7214 p. 2. W. Gierutto, Poola, 7006 p. 3. J. Neumann, Schveits, 6674 p. 4. R. Glötzner, Saksa, 6492 p. 5. R. Anet, Schveits, 6118 p. 6. J. Plawczyk, Poola, 5946 p.

Üldvõitjaks tuli Saksa, kes Soomest ettepoole pääses 25 punkti võrra. Torinos olid nad ühel pulgal. Eesti möödus Poolast ja Norrast, kuid kuna juure oli tulnud Inglise, kes Torinos puudus, siis Eesti tõusis üldjärjestuses ainult ühe koha võrra ettepoole.

Kui arvestada esimese koha eest 6 punkti jne., siis punktid jagunesid järgmiselt:

1. Saksa	103	9. Eesti	13
2. Soome	78	10. Poola	12
3. Rootsi	75	11. Schveits	10
4. Inglise	53	12. Belgia	8
5. Itaalia	39	13. Norra	6
6. Holland	27	14. Greeka	3
7. Prantsuse	24	15. Tšehhoslovakkia	1
8. Ungari	22	8 rahvust jäi punktidea.	

Esimeseks hiihlakasvõuga sprinteriks on Perrin Walker. Ta on valgest rassist, kuid tema mustade nimekaimude järgi peavad paljud teda ekslikult samuti neegriseks. P. Walker on üliõpilane, USA meister ja peaü 2 m pikk.

See paremusjärjestus jääb püsima neljaks aastaks, kuni korraldatakse kolmandad euroopavõistlused.

Eestlased COLOMBES'I staadionil

Eesti kergesportlased saavutasid Pariisis ühe euroopameistri-tiitli, ühe neljanda ja kaks viiendat kohta. Kokku saavutati 13 punkti, millega ühe punkti võrra ületati 1934. a. Torino europavõistluste tagajärg. Üht enampunkti veelgi ülekaaluvam vahe oli aga selles, et Pariisis tuli esimese kuue hulka (seega ka medalitele) neli eestlast, Torinos ainult kaks (Viiding kahekordselt ja Sule). Teiseks: Pariisis on konkurents tunduvalt tugevam. Tähendab, et suuremas konkurentsisis suutsid eestlased läbi lüüa veel suuremalt. Järeldus sellest on, et meie tippklass on laienenud.

Pariisi europavõistlustele läksid eestlased juba suurel määral favoriitidena. Olid ju kõik startinud viis eestlast enne europavõistlusi pääsenud Euroopa tabeli kümne esimese hulka, enamik koguni kuue esimese hulka. Suurimateks favoriitideks olid G. Sule ja A. Kreek, kuid ka kolme ülejäänud kohta teati päris häid tulemusi. Eestlasi reklaamiti Pariisis päris suurelt. See seadis eestlastele suure kohustuse, mis aga suudeti täita. Kogutulemusena Eesti rühkis mööda kahest rahvusest, kes Torinos olid olnud eespool teda.

Pectud europavõistluste puhul võtsin enda hooleks peale tavaliste ülesannete kirjeldada eestlaste esinemist Colombes'i staadionil. Selleks on pühendatud alljärgnenud read:

Meeldi alustan teivashüppega. Sellel alal saavutasime kõige vähem. Sellest hoolimata sai aga meie esindaja R. Kiipsaar suure sümpaatia osaliseks. Tundub vahest imelikuna, et need, kes ei pääsenud kõrgeima kolme hulka, olid Euroopa teivashüppajate kaadris tehniliselt siiski kõige paremateks. Juttu oli mitte ainult meie Kiipsaarest, vaid ka poolakast W. Sznajderist. Neist esimene ei pääsenud kuue esimese hulka, teine jäi aga neljandaks, kuigi ületas 4 m.

Kui R. Kiipsaar ületas 3.70 m täielise ilu ja puhtusega, kviteeris publik seda imestusohkega. Kahju, et Kiipsaar tehnilise tulemuse suhtes seekord ei suutnud näidata oma parimat, vaid täitis ainult niipalju, mis tema kui teivashüppaja viimaseaja karjääris on olnud alla keskpärasest. Kuid keegi pole avalikkuse ees veel puudutanud seda, et Kiipsaar ka parimalgi tahtmisel ei saanud Pariisis olla oma tavaliste füüsiliste võimete juures. Mõnda aega enne europavõistluste algust oli ta külmetanud, millest lootis vabaneda Pariisis. Kuid külmetus jäi siiski kontidesse.

Tehniliselt võib R. Kiipsaart pidada enam-vähem küpseks. Rõhku peab ta panema jalgade jõu, hoojooksu kiiruse ja äratõuke jõu väljaarendamisele, et olla suuteline end paremini üles pendeldama. Jõu puudus Pariisis tingiski 3.80 m kolmekordse mahaajamise.

Kõige parema tehnikaga europavõistlustel oli aga poolakas W. Sznajder, kuid Kiipsaare eeskujul on tal veel puudu jõust.

Kuigi see kõlab kurioosumina, oli teivashüppes tehniliselt nõrgeimaks meheks euroopameistriks tulnud K. Sutter. Ta ületas kõrgused kas seljaga või küljega lati poole, selle asemel, et lati poole oleks rind. Peale selle: näiteks 4 m ületamisel hoidis ta teivast kinni 3.85 kohalt. Säärase kõrge teibast kinnihoidmisega võiks ületada juba 4.20 m. Vaatamata tehnilisele küpsematu-

sele suudab K. Sutter teisi ületada oma võimsa ja tugeva kehaehitusega. Kui see mees tehnikas paraneb, võib ta kauaks jääda Euroopa parimaks teivashüppajaks.

Kaugushüppes moodustas teistest peagu klass kõrgeimal asetseva kolmiku sakslased W. Leichum ja L. Long ning itaallane A. Maffei. Neist parimaks osutus seekord W. Leichum, kes on mitte üksnes hooüppaja, vaid kellel ka pakutöö (äratõuge) hästi arenenud. Tehniliselt parimaks hüppajaks oli siiski Luz Long, kuigi ta jäi kolmandaks. Tal on peale hea, pika äratõuke veel silmapaistvalt hea vabajala rebimine.

Kõigil kolmel on lahtine, pikk hoojooksu samm, mis võimaldab tõukejalga jätma kauemaks pakule, mis omakorda võimaldab pika ja jõulise äratõuke. Pika äratõuke-liigutuse läbiviimiseks on tarviline, et hoojooks toimiks pikendatud sammul, sest lühisammuline, n.ü. tikkimisjooks ei võimalda pikka äratõuget pakult.

Isiklikult arvan, et meie R. Toomsalu suudaks kujuneda nimetatud kolmikule täiesti vääriliseks, kui ta aga viimistleb oma pakutööd. Toomsalu on jõuline jooks, pakul jääb aga jalg kõveraks, tõmbudes kiirelt üles, selle asemel, et jõuliselt välja sirutada. Ainult neljandal hüppel õnnestus tal kõik eeskujuliselt, hüppe pikkus oli 7.40—7.50 m vahel, mis olnuks uus Eesti rekord, kuid Toomsalu oli veidi üle astunud.

Prantslaste suurnumbriks europavõistlustel oli nende 400-m-tõkkejooksja Joye, kes tuli euroopameistriks.

Pöörge tähelepanu meie auhindade eriväljapanekule!

Saadaval auhinnad ja aukingitused kõigil aladel ja igas hinnas rikkalikus valikus.

Eratellimiste vastuvõtmine oma töökojas valmistatavate kavandite järgi.

% J. KOPPE

TALLINN, PIKK 27.

Veel olgu lisatud, et Leichum on kehaliselt tugevam, Long aga pikem. Et Long, kes l.a. püstitas eurooparekordiks 7.90 m, tänavu ei suuda pidada esikohta Euroopa tabelis, on teatud määral üllatus, pealegi kui on teada, et ta on korralikult treeninud.

Odavise oli esimese võistluspäeva oodatuid ala, sest ta ähvardas pakkuda kõigi aegade vägevaima võistluse sel alal. Koos oli ju seitse 70-m-meest — G. Stöck, F. Issak, G. Sule, M. Järvinen, Y. Nikkanen, J. Varszegi ja L. Atterwall. Sellest seitsmest pääses üle 70 m viis meest, mis siiski kõigi aegade rekord.

Odavõistluses oli rohkesti üllatusi. Esiteks: Yrjö Nikkanen, kes kaks nädalat varem oli uueks maailmarekordiks seadnud 77.87, pääses vaevu finaali, olles kaua aega viies. Matti Järvinen hiilgas seekord klassivõrra paremana — iga tema vise kandus kõrges kaares üle 75 m! Edasi oli üllatuseks, et L. Atterwall jäi kuuendaks ja et G. Stöck üldse ei pääsenud finaali.

Kõik odaviskajad, välja arvatud ainult Matti Järvinen, ei olnud rahul viskepaigaga, mis oli liialt kõva. Kõva rada ei võimaldanud sooritada täisjõulisi viskeid. Pind ei võtnud naelu sisse, mille tõttu jalgade tugi oli puudulik. Omakorda sellest sõltuvalt jäi jalgade sirutus ja puusalöök äraviskel poolikuks. Kõige tõttu õnnestus peale Matti Järvisel teistel ainult üksik vise, mõnel polnudki õnnestunud viset. Yrjö Nikkanen lausus pärast võistlust, et see olnud täieline õnnevis, millel tal oda kandus täpselt 75 meetrile ja mis ta viimaste hulgast tõi teiseks. L. Varszegi tuli alles viimase viskega kolmandaks, enne seda kuulus see koht G. Sulele.

Maa ilma Matti töötas kui masin, teised aga ebaõnnestunult — ainult üks vise andis nende parima, mis oli tunduvalt parem kõigist ülejäänud katsetest.

Eestlaste G. Sule ja F. Issaku esinemisega võis jätta rahule, pealegi et nad kaasa aitasid uue maailmarekordi sünnile — 5 meest üle 70 m. G. Sule tegi küll

oma esimesel viskel 73, mis oleks kindlustanud kolmanda koha, kuid ta astus üle. Olgu veel lisatud, et sakslane G. Stöck oli mõni päev enne võistlusi külmetunud, miks saavutas ainult 65.34 m, mis jättis ta seitsmendaks.

Mis puutub Pariisis esindatud odaviske-stiilidesse, siis võib ütelda, et Järvisel ja Nikkasel valitseb stiilil üks ja seesama põhimõte. Sakslane Stöck aimab järgi soomlasi. Soome stiilile võrdlemisi sarnane on Sule oma, kuid tal on siiski tugev individuaalne joon. Kõigist teistest suuresti erinev on F. Issak. Tema peapõhimõtteks, mis teeb aga äraviske aeglaseks, on pikale venitatud tõmme. Kui teistel enne äraviset tõmbe al-

F. Issak on suurvõisilustel järjekindlalt visanud oda üle 70 m. Seda tegi ta ka Pariisis.

gus, oda ja keharaskuspunkt on kõik koondatud ühte punkti — paremale jalale, siis Issak alustab odatõmme liig tagant. Aga Issak on eliitmeeste seas kõige noorem ja kuna stiil kujuneb välja alles aastatega, siis võib Issak tublisti täieneda. Praegu on aga olukord nii, et isegi tavalise pealtvaatajale torkab silma Issaku stiili suur erinevus, võrreldes teiste omadega, kuna teiste vaheliste stiilide eraldamiseks peab juba olema asjatundlik silm.

Kohe esimesel võistluspäeval, kui A. Kreek oli sammumas läbi riietusruumide väravate, tundis H. Woellke tema ära ja tuli otsekohe tema juure, et tutvataiks saada. Nende vahelisest jutujamisest võis järeldada, et sakslane oli väga hästi teadlik, et Kreegis temale tõusmas kardetav konkurent, kuid avaldas siiski, et Kreek olevat euroopameistriks tulekuks liig noor. Kreek ei osanud sellele muud vastata, kui ütles, et Woellke olevat aga sellest liig vana. Vaenukinnas oli visatud ja pärast Woellke enam Kreegi juure ei tulnud.

A. Kreek näitas end Pariisis ideaalse suurvõistlusemehena, kes kordagi ei langenud sellest välja. Tal on oskust taktikatki kuulitõuke-võistlusse pookida.

Tavaliselt võib A. Kreegile kõige rohkem mõjuda see, kui ta oma esimesel tõukel ei saa märki maha. Seljärgi teeb ta esimese tõuke poolikult, panemata sellesse suurt jõudu ja riski. Kuid hoolimata poolikust tõukest tegi Kreek Pariisis kohe algul 15.83 m! Kuid kuna kõik kuulitõuke parimad tegid oma tõuked voo lõpus, kraapisid nad oma tugevate pööretega maapinna üles, millega järgmises ringis kujunes raskemaks tagajärje suurenemine. Teist tõukekohta ka ei olnud. Seetõttu jäi Kreegi parimaks ta esimene tõuge, kuid sellest piisas võitjaks tulla.

Mind pani imestama, et isegi säärased mehed, nagu rootslane G. Bergh, soomlane K. Kotkas, poolakas W. Gierutto, prantslane J. Noel, rääkimata teistest kui nõrgematest meestest, tundusid kuulitõukes algajatena oma nõrga jalgade ja puusatöö tõttu. Nad tõukavad peamiselt ülalkeha ja käte jõuga.

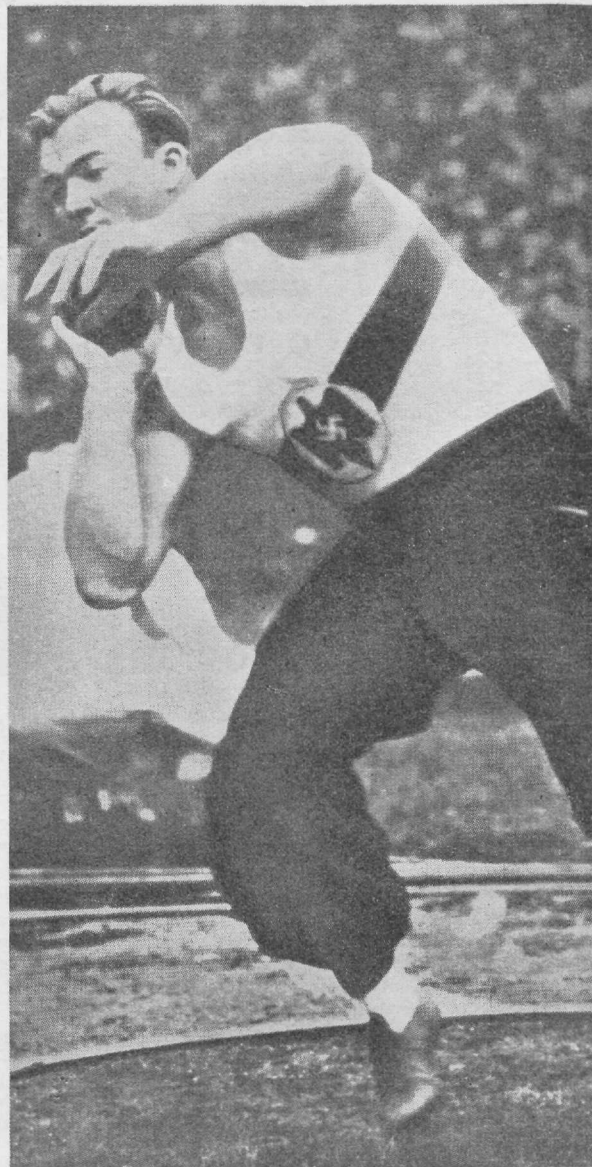
Kreek oli stiililt ja tõukete ulatuselt kõige stabiilsem. Minult on küsitud, kuidas on Kreegi stiil, kas selles pole siiski mitte suuri puudusi jne. Eeskätt võiks tuua vastuseks seda, mida minule avaldas üks Ungari spordifilmimees, kes filminud peagu kõiki maailma parimaid kuulimehi. Tema lausus, et Kreegil olevat kõige parem stiil, mida ta üldse filminud. Isiklikult ma täiel määral siiski ei ühine ungarlase arvamusega. Kuid Kreegil on kõige parem väljatõuge, n.ü. tõuke lõpuosa. Selles oli ta ilmselt parem kõigist Pariisi meestest. Stabiilse jalgade ja puusa töö tõttu ei valgunud Kreegi tõuked laiali, vaid langesid väga tihedalt kitsasse sõõri. Isegi Woellke, Stöck ja Bärlund tõukasid ebakindlalt.

Mis veel puutub Kreegi stiilisse, siis esimene samm on tal veel puudulik, samuti puudub sulav üleminek esimeselt sammult tõukele. Tõukeasend on midu päris hea, kuid ta võiks olla madalam. Võrreldes aga läinud-aastaga, on Kreek palju edasi arenenud. Woellkest on Kreek veidi pikem, kuid Woellkel on laiem õlapartii. Teisel sakslasel Stöckil on väike kõhuke ette tekkinud, mis tema arengut pidurdab eeskätt odaviskes.

Variana võiks lisada üht kui teist, mida silm kiirelt tähele pani. Näiteks inglasel A. G. K. Brownil on lõtv ja pendeldav samm, mis suhtes ta veidi meenutab meie H. Arvot.

Soomlased hakkavad üha rohkem taanduma keskmajaajookudes. Kesk-Euroopal ja Inglisel on peagu klass parem keskmajaajooksjate kaader.

Otse professori tööd on sakslased teinud vasaraheitel. Seda ala on nad uurinud peensusteni, nii et oma-

Kuulitõuke olümpiavõitja Hans Woellke, keda A. Kreek tänava võitnud juba kolm korda. Teisel korral teda võites Rootsis, A. Kreek püstitas uueks Eesti rekordiks 16.16!

aegsed Euroopa parimad vasaraheitjad soomlased näisid sakslaste kõrval täiesti väljaarenematutena. Muus osas nii olulist lahkuminekut ei ole, kuid eriti silmatorkav on sakslastel vasara väljatõmbe äraheitel — puus ja jalad sirutatakse täiesti välja. Teistel jääb puus maha, sest kardetakse ringist väljasattumist. Sakslastel on kogu kerejõud vasaras ja äraheitnult teevad nad kiire täispöörde, kuna teised rahvused saavastu heidavad peamiselt ülalkeha jõuga.

Lõpuks märgin veel, et meil on palju vaieldud, kuidas joosta, s. t. kas päkal, üle talle, üle kannale jne. Mõnes pool on tahetud isegi peale suruda, ainuõige tee olevat joosta üle kannale. Pean aga ütleva, et nagu võis veenduda ka Pariisis, ei saa selles ette kirjutada mingisugust seadust. Kuidas joosta, on täiesti individuaalne asi.

E. TAMM.

Euroopa parim sprinter M. Osendarp võidab Pariisis A. Mariani ja L. Stranbergi ees. Mariani on vasak äärmine. Paljud pealtnäijad väitsid, et Mariani tuli kolmandaks, mitte aga teiseks. Mida arvate teie, vaadates pildile?

Märkmeid

Euroopa jooksutuuksade kohta

I mestust väärrib prantslaste heatahtlikkus kergejõustiku vastu. Nad avalikult nimetavad kergejõustikku spordi „kuningaks“. Tunnevad suurt huvi võistluste tagajärgede vastu. (Spordi eriajalehe L'Auto tiraaž kasvas euroopavõistluste puhul enam kui kahekordseks). Ometigi nad ei häbene tunnustamast, et pariislasele piisab vaid külmadest arvudest ajalehes — loobudes võistluse jälgimisest Colombes'i staadionil.

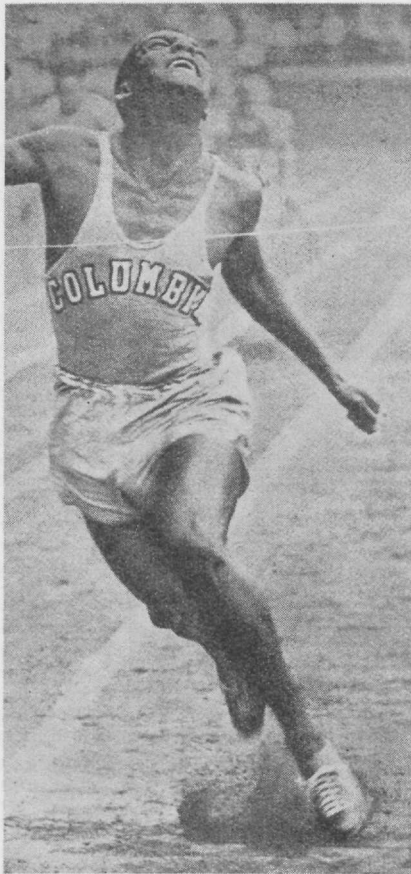
Võistluste ladusamalt läbiviimiseks oli omaaegne maailma kiireim rada ümber ehitatud talve jooksul 500 meetrilt 400 meetrile.

Staadioni kõrvale ehitatud väike harjutusväljak pakkus omapärast vaatepilti. Punasel rajal jooksid, käisid, võimlesid, keksisid igasugu värvilistes harjutusdressides Euroopa „väljavalitud 200“. Püüti lihaseid „korda seada“ võistluseks. Puudus selleks igasugune ühtlus. Kes sõrkis seal ringi juba kaks tundi enne võistluste algust, kes leppis tunniga, kes poolega. Inglased sooritasid lõpmatuid lähteharjutusi. Hollandlased lühikesi, kiireid jookse. Sakslased pikemaid aeglasi jookse. 400 m jooksu võitjale Brown'ile tundus harjutusväljak väikesena. Sõitis 40 km eemal asetsevale spordiväljale. Jooksis seal läbi 400 m veidi alla 50-e sekundi ja veel higist nõretavana küürutas 400 m

lõppjooksuks koobastes. Läbistas kogu maa võrdlemisi lühikese n.-n. keriva sammuga. Aeg 47,1 viis ta lühikesekasvulisest hollandlasest Baumgartenist ette peagu 8 meetrit. Soomlane Tammisto, kes eeljooksu võitis ajaga 48,3-ga, ei suutnud aga vastu pidada võistluspingele. Saades loosiga siseraja, ei julgenud sammu pidada eeljooksjatega. Jooksis kuidagi kangelt, jättis suure vahemaa ja lõpupingutusel suutis mööduda vaid rootslasest B. von Wachenfeldtist, saavutades 49,0 sek.

Kuid kas euroopameistri-tiitel kroonis meistriks Euroopa parima veerandmaileri? Milliseks oleks kujunenud jooks sakslase Harbigi kaasavõistlemisel! Ei tahaks hästi uskuda Harbigi võitu, kuid kindel on see, et 47,1 sekundist küll poleks jatkunud meistritiitli omandamiseks.

Ei oska nimetada Harbigi õiget võistlusmaad. Olnud edukas 400 m-is kogu hooaja, kaotades vaid USA-Saksa maavõistlusel Malottile paari meetriga, kuid... on täiesti kaotusteta 800 m jooksus. Euroopavõistlusel jatkus temal vaid 20 m spurdist lõpusirgel, et „maha raputada“ vastaseid. Kuid... just 800 meetris joosti veidi enne euroopavõistlusi uus hiilgav maailmarekord 1.48,4 (endine jänki E. Robinsoni nimel 1.49,6) ja 880 yardis 1.49,2.

Ben Johnson, järeletulija musta raasi kuulsusele Metcalfe'ile, Tolanile ja Owensile.

Nähtavasti inglane Wooderson, vaatamata maailmarekordile, oli liig heas arvamises Harbigist. Leidis, et palju kergem on omada 1500 m jooksus meistritiitlit ja samal ajal tundma õppida Harbigi jooksu „saladusi“. Raske, äärmiselt raske on ütelda, mis juhtub 25. septembril sealsamas Colombes'i sõerajal 800 m jooksus, kui kohtuvad Harbig, Wooderson ja veerand-mailer Brown.

Wooderson kardab liialt Harbigi kiirust, kes joosnud 200 meetrit 21,8 sekundiga. Ainus võimalus Harbigit võita on — arendada „pöörast, tapvat“ tempot. Wooderson on teinud kõik, et puudus ei tuleks vastu pidavusest. Arvatavasti Oslos joostud 3,48,7 — 1500 meetris peaks garanteerima küllaldaselt määralt vastu pidavust. Browni 46,9-st peaks jätkuma „pöörase, tapva“ tempo loomiseks, et suuta küllaldaselt ette vedada kaasmaalast Woodersoni Harbigist enne lõpusirget.

Veerandmiili jooksu tempot parema ettekujutuse saamiseks on huvitav jälgida üksikuid 110 yardi, s. o. 91,4 meetri vaheaegu Woodersoni maailmarekordi jooksus 880 yardis:

I 100 y — 13,3	VII „ „ — 14,1
II „ „ — 12,5	VIII „ „ — 14,8
III „ „ — 14,1	440 y = 52,6 sek.
IV „ „ — 12,7	440 y = 56,6 sek.
V „ „ — 14,0	1.49,2 min.
VI „ „ — 13,7	

Osendarp, olles 1934. a. euroopavõistlustel viies ja 1936. a. Berliini olümpiamängudel kiireim valge

maailmas, kindlustas endale ka 1938. a. kiireima eurooplase nime.

Kuid kas see tiitel tagab, et 22-aastane, 176-sm-pikkune ja 80-kilone eurooplane — hollandlane — on kiireim mees Euroopas! Kusagil Itaalia sinise taeva all rändab võistluselt võistlusele New York Athletic Club'i valge jänki Perrin Walker, kelle tavaliseks 100 m normiks 10,4—10,5. Walkeri võitude nimestikus on ka võidud Osendarpi üle Londoni White City staadionil 100 yardis ja 220-es yardis aegadega 9,9 sek. ja 21,7 sek!

Osendarp, olles tublisti parandanud oma jooksuviisi olümpiamängudest saadik, võib veel paljugi muuta, et saavutada maksimaalset kiirust. Kui ta omaks itaallase Mariani pingutusvaba jooksuviisi ja rootslase Strandberg'i pika, jõudsasti edasiviiva jooksusammu maa lõpuosas, ei suudaks USA mustadki kiirjooksjad talle enam olla kardetavad.

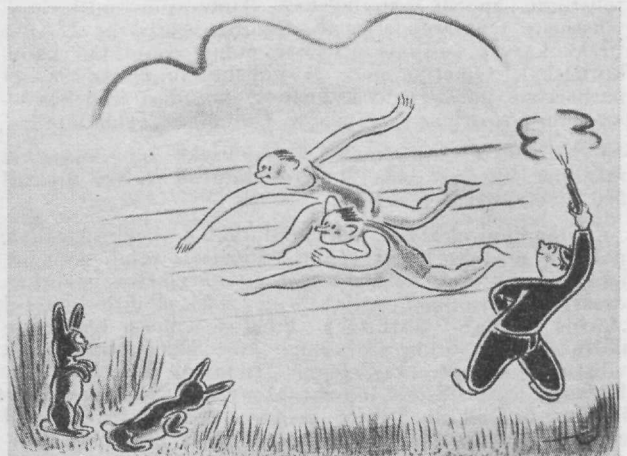
Osendarpi „mantlihoidjaks“ on nimetatud itaallast Marianit. Ometigi paljud on nõus oma pea selle tõenduseks andma, et Strandbergi rind läbistas hetk varem lõputaspinna kui Mariani.

Kui hollandlastel oli 2 meest 100 m finaalis, ei suutnud nad 4×100 m jooksus üldse kaasa rääkida. Ebaõnn seirab hollandlasi! Berliini olümpiamängudel 10 meetrit enne lõpulinti kolmandal kohal olev Osendarp pillas teatejooksu-pulga ja nüüd kukkus see... esimesel vahetusel.

Sakslastel ei ole 4×400 m jooksus ühtki vastast Euroopas. Kuid jänkid andsid mõruda pilli haakristi-meestele pureda. Ühel rahvusvahelisel võistlusel jänkide „lapitud“ meeskond sai hakkama vembuga — lüües nende kuulsat meeskonda ajaga 40,3 sek. Algmeheks oli tõkkejooksja Wolcott, siis neegrist kuulitõukaja Watson, 200 meetri mees Jeffrey ja neeger Ellerbee.

Üllatuslik oli rootslaste tulek teiseks. Veel viimasel vahetusel oli Inglise meeskond teisel kohal ja rootslased viimaste seas. 80 m enne lõppu näitas rootslane Strandberg õieti, millisest rauast ta on valmistatud... viies kindlalt oma meeskonna teisele kohale.

R. TOOMSALU.

„Daaf“ kus jänespüksid — kardavad pauku!”

Supelhooaeg on läbi! Pildil mälestus möödunud suvest, millal meil vesi oli haruldaselt soe ja millal supeldi ja ujuti rohkem kui kunagi varemalt. Tahaks öelda, et supelhooaeg on küll läbi — meres, järvedes ja jõgedes, kuid et supelhooaeg algab nüüd — sisebasseinides. Tuleb aega veel oodata, kuni saame endile sisebasseine ja siis oktoobris võiksime alustada uut supelhooaega. E. Spordilehe järgmises numbris avaldame ülevaate tänavusest menukast veespordi hooajast.

Raamat

on parim sõber!

Pühendage iga päev osa oma vabast ajast kirjandusele. Meilt leiate kõiki Eestis ilmunud ilu-, noorsoo- ja teaduslikke raamatuid. Võtame vastu tellimisi välismaa kirjandusele ja ajakirjandusele. Köidame raamatuid nägusalt ja vastupidavalt.

RAAMATU-, KIRJUTUSMATERJALI JA
PABERIKAUPADE SUURLAOD TALLINNAS

K.-Ü. „RAHVAÜLIKOOL“

HARJU TAN. 48, OMA MAJAS, TELEFON 444-39, 444-37, 442-14
PÄRNU MNT. 10, TELEFON 446-67, 446-66

Kiusakaist

Sakslased on kurjad...

Võidukad sakslased on siiski kurjad. Terav ots on sihitud prantslaste vastu. Lakooniliselt avaldavad nad oma ametlikus kergejõustiku-häälekandjas, et rootslased olevat leidnud tuhandeid vigu euroopavõistluste organisatsioonis ja võistluste läbiviimises. Naerdakse tühjade tribüünide üle. Suurt kahjuröömu tuntakse ka selle üle, mis ilmunud „Idrottsbladetis“ ja mille järgi Prantsuse kergejõustik olevat jäänud samale tasemele, mis tal olnud 1924. a., kuigi praegu on juba 1938. a.

Kuid varsti võib ka leida, mis on ajanud sakslasi ironiseerimisele. Nii on üheks põhjuseks asjaolu, et Pariisi spordilehes „L'Auto“ on kirjutatud, et kui poleks Empire-Games inglaste kergejõustiku hooaja lõhki käristanud, siis oleksid Pariisis euroopavõistlustel võinud triumfeerida inglased. „L'Auto“ kalkuleerivat: kui Pariisis oleks startinud Holmes ja olnud oma parimas vormis, oleks ta olnud ainuke sprinter, kes oleks teinud tuska Osendarpile; kui oleks Pariisis kohal olnud Roberts, siis Brown oleks võinud oma õnne katsuda 800 m-is ja peale selle oleks 4×400 m teatejooksu võitnud Inglise.

Sakslased lausuvad: missuguses unenäos võidi „L'Auto'le“ avaldada, et Robertsiga inglased oleks võitnud 4×400 m ja et Brownil oleks olnud 800 m-is schansse Harbigi vastu? Tähendab: sakslased on prantslastele vihased sellepärast, et nad pole vastuvaidlematult tunnustanud saksa paremust üldiselt, Harbigi võitu ja võitu mainitud teatejooksus, vaid on julgenud suhtuda teisiti kalkuleerivalt.

Harbigi ja Woodersoni duell paberil

Veel pahandatakse selle üle, et on juletud avaldada arvamist, mille järgi Woodersoni kaasstartimise puhul oleks Harbigi võit 800 m-is olnud küsitav. Ja kohe hakkab kättemaks Woodersoni arvel.

Tuuakse ette, et keegi inglase, nimelt Jack Loveock, kes pealtvaatajana istus Colombes'i pressitribüünil, olevat Woodersoni kohta annud just kõige halvema kriitika. Jack Lovelock olevat lausunud, et olevat suur vahe, kas maailmarekord saavutada võistluses mees mehe vastu või eriliselt korraldatud rekordikatsel. Ja siis kirjeldatakse, kuidas Wooderson saavutas oma maailmarekordid 800 meetris ja 800 yardis. Woodersonil olnud sellel rekordijooksul kasutada siserada. See hoitud talle kogu jooksu ajal vaba. Handicapi saanud jooksjad dikteerisid talle tempot, kuid ei takistanud teda. Kuid Colombes'i

Vana võitleja K. Leichum, Saksa, tuli juba teist korda kaugushüppe euroopameistriks.

E. Spordilehe tellimine 1. oktoobrist
aasta lõpuni maksab **75 senti**

sakslasist ja muid kilde

Pariisi teemal

staadionil tulnuks Woodersonil rekordi pärast võidelda...

Ning edasi avaldatakse suur saladus. Wooderson ise olevat pärast Pariisi jooksu seletanud, et ta starti asunud kavatsusega purustada 1500 m maailmarekord. Kuid juba pärast esimest 100 meetrit olevat ta loobunud sellest. Mispärast? Sellepärast, et Woodersoni vallutanud tunne, et kõik võitlevad just tema vastu, peale selle puhunud tugev tuul, missuguses olukorras rekordi saavutamine polevat näinud tõenäolisena.

Võrdluseks tuuakse Harbig. Sakslane jooksvat targemini, ei kartvat jääda teiste vahele, ei andvat kunagi järele tundele, nagu oleks kogu maailm tema vastu. Et Harbig olevat parem taktikamees kui Wooderson, tähendaks nendevahelisel duellil talle juba poolt võitu. Ja teiseks: säärasele 800-m-jooksjale nagu Harbig, kes 200 m võib katta 21,8-ga, ei suutvat keegi tempos konkureerida.

Ning lõppeks avaldatakse imestust selle üle, et 800 m finaali joosti ilma ühegi inglase kaasavõistlemiseta. See võrduvat sellele, kui odaviskes ei pääseks finaali ühtki soomlast.

Rootslaste suur edu

Suurteks üllatajateks euroopavõistlustel peetakse rootslasi. Torinos olid nad üldjärjestuses viiendal kohal, Pariisis tulid aga kolmandaks. 23-st lõppvõistlusest olid rootslased esindatud kaheksas, sakslased üheksateistkümnes ja soomlased ainult neljateistkümnes.

Soomlastel oli mõningaid pettumusi. Lehtinen haigestus Pariisis ja muutus võistlusvõimetuks, Bärlund ei suutnud kuulitõukes rohkem kui 15,07, K. Kotkas ei võitnud kõrgushüpet ega kettaheitet.

Itaallased ei saavutanud ühtki meistritiitlit, kuid toredad saavutused viisid koju Oberweger kettaheitel, Maffei kaugushüppes ja Beviaqua 10.000 m-is. Lisaks kaks rahvusrekordi: Mariani 100 m eeljooksudes 10,4 ja Beviaqua 10.000 m-is 30.53,2.

Ungarlased on teinud vähjakaiku: Sir ja Kovacs on üle astunud oma parima vormi aegadest ning Szabo ei startinud üldse. Teised aga ei suutnud kuigi palju.

Hollandlastel on suur tuus Osendarpi näol, kes ainsana kõigist saavutas kaks meistritiitlit. Peale selle on madalmaade elanikel välja paistev vägi nelja B näol: Baumgarten, Bouman, Brassier ja van Beveren.

Poolakad lootsid rohkemat. Kuid jooksudes saavutasid nad kokku ainult 3 punkti: Noji viienda ja Staniszevski kuenda koha. Ülejäänud punktid töid Gierutto (kümnevõistluses) ja Sznajder (teivashüppes).

Schveitslased jäid rahule, et kuus meest pääses finaalidesse, nende seas kaks kümnevõistlejat viie esimese hulgas.

Ja eestlased? Saavutasime rohkem kui lootsime. A. Kreegi meistrikutulek oli krooniks kõigele.

Veel üks paremusjärjestus

Lisaks sellele, mis käesolevas numbris avaldatud teises kirjutuses, toome paremusjärjestuse prantslaste koostatuna. Nad arvestavad ainult kolme esimese kohaga ja punktides 5—3—1, ning saavad järgmise järjestuse:

1. Saksa	55
2. Soome	37
3. Rootsi	33
4. Inglise	29
5. Holland	14
6. Itaalia	13
7. Prantsuse	9
8. Eesti	5
9. Ungari	4
10. Belgia	3
Poola	3
12. Norra	1
Schveits	1

Säärase arvestuse järgi tõuseb Eesti ühe koha võrra kõrgemale, kui see oli kuue esimese kohaga arvestades. Tahapoole meist langeb Ungari.

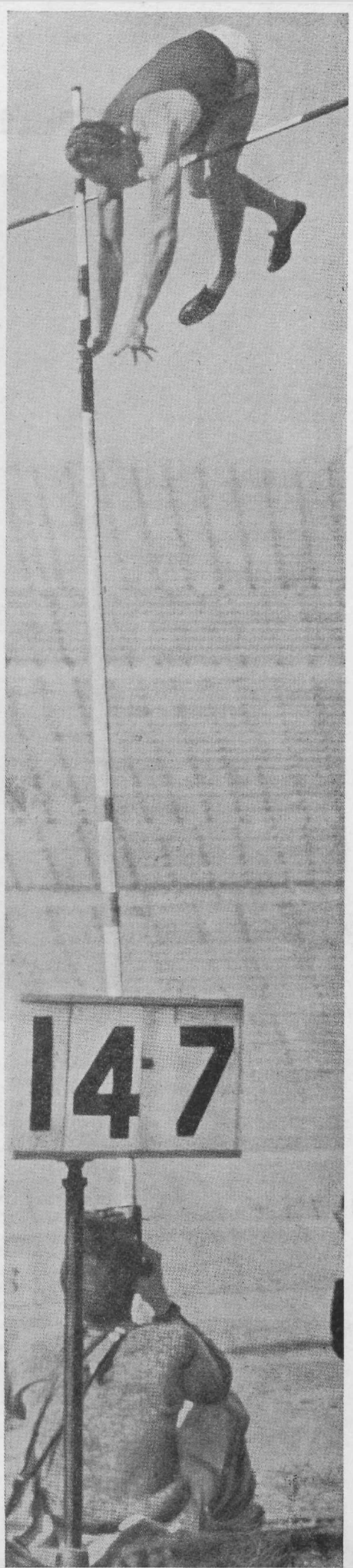
Meistrikohad jagunesid ainult seitse riigi vahel: Saksa 7, Soome 5, Inglise 4, Rootsi 3, Hollandi 2, Eesti ja Prantsuse, kumbki 1.

Jalgpallurist sprinteriks

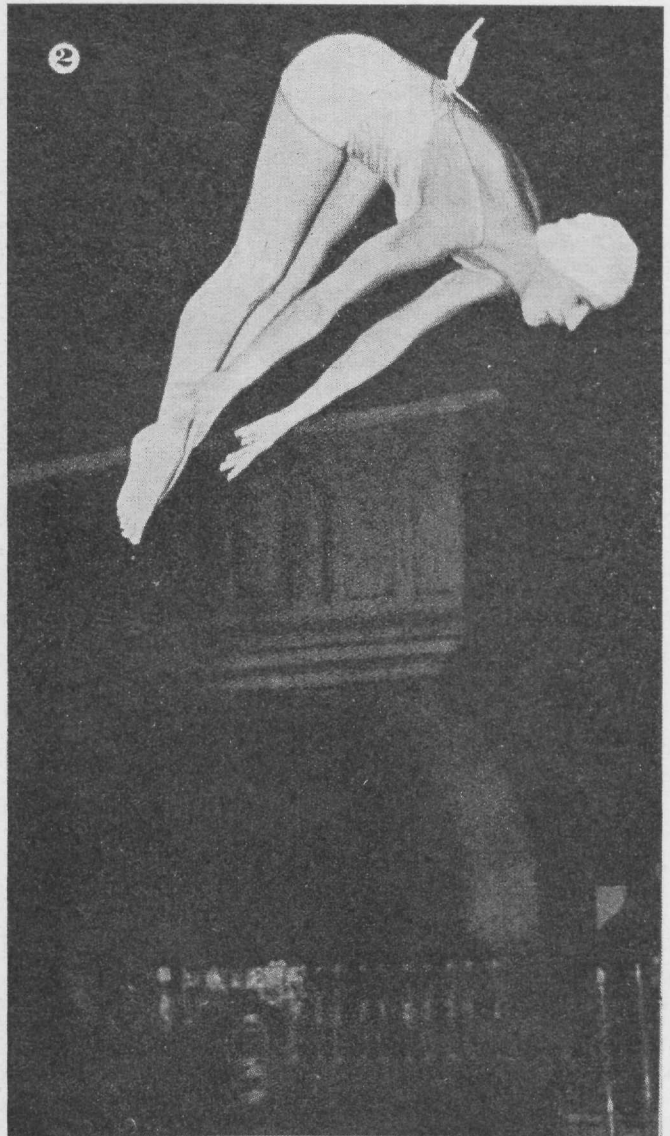
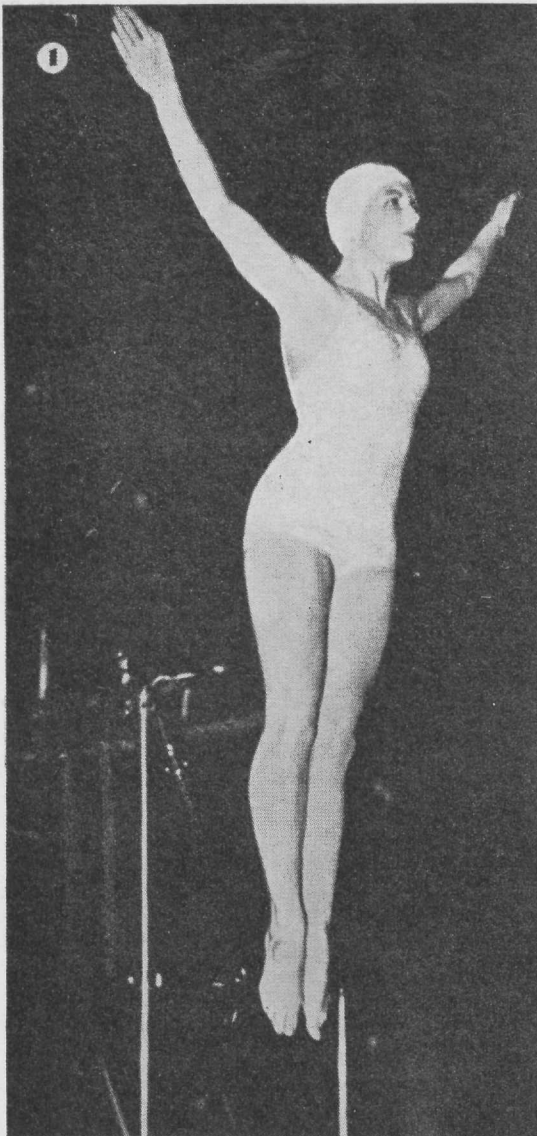
Selleks meheks on Osendarp. Ta oli ainult 17-aastane, kui temas leiutati sprinteri talent. Hollandis on kombeks, et jalgpallimehed hooaegade vahel tegelevad kergejõustikuga. Ja nii juhtuski, et hakati tähele panna noore jalgpallimehe Osendarpi suurt kiirust. 80 m kattis ta 8,9 sekundiga. See andis põhjust teda võtta Berliini olümpiameeskonda. Nüüd on ta kiireim eurooplane, keda vist näeb ka Helsingi olümpial, kuna ta on ainult 22-aastane.

Sprinterina olevat Osendarp väga närviline. Ta ei usu end kunagi olevat vormis ja ei taha minna starti. Kuid kui on läinud, siis tavaliselt võidab.

Ameeriklane Bill Sefton näitab 4.42 ületamisel haruldasi laitehnikat.

Kuidas ameeriklannad

I

Ameerika vettehüpete-kool on maailmakuulus, ja Artile Smith, keda näeme ülaltoodud piltidel, tema parimaid õpilasi. Neljas pildis näitab see noor

ameeriklanna, kuidas teostatakse ehtne hüpe täis liigutuste harmooniat ja head keha üle valitsemist.

Pärast jõulist, kuid elegantset äratõuet hõljub keha õhus väljasirutatult, pea vabalt üles tõstetud, kuni on saavutatud kaare kõrgpunkt. Siis...

Kergejõustikust maailmapeeglis

Ameerika uut vasarameest William Lynch'i võib nimetada hiiglaseks. Ta on 201 sm pikk ja omab sellele vastava kaalu. Õpib Princetoni ülikoolis. L. a. tuli junioride meistriks 51.02-ga ja tänavu senioride klassis I. Folwartshny järel teiseks. Parim saavutus 53 m piires.

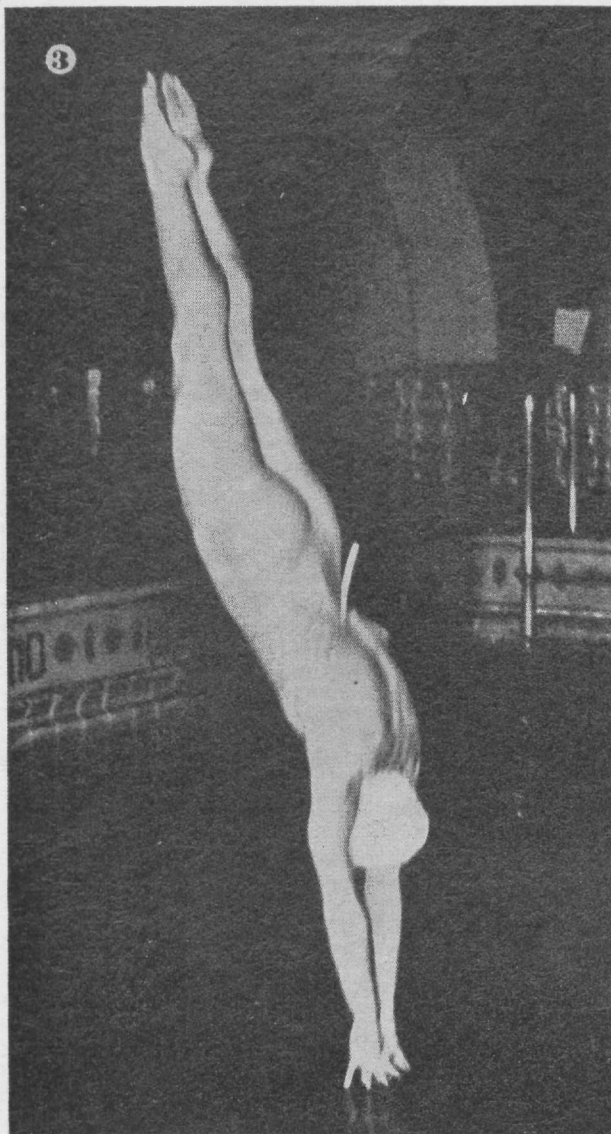
Kuigi ta USA-Saksa maavõistlusel jäi viimaseks, loodavad ameeriklased sellest mehest palju. Lausutakse, et kui see noor vasaramees veel täieneb ja oskab siis oma keha pikkust ja kaalu kasutada, võib temast

tõusta vasara-Torrance, kellel poleks kuigi võimatu heita 65 m...

Mehel näib olevat hea paindumus, kuna ta on ka hasartne mootorrattur. Ameeriklased on talle hüüdnimeks annud „Shorty“, s. t. Lühike. Täieline vastand sellele, mida W. Lynch tegelikult on.

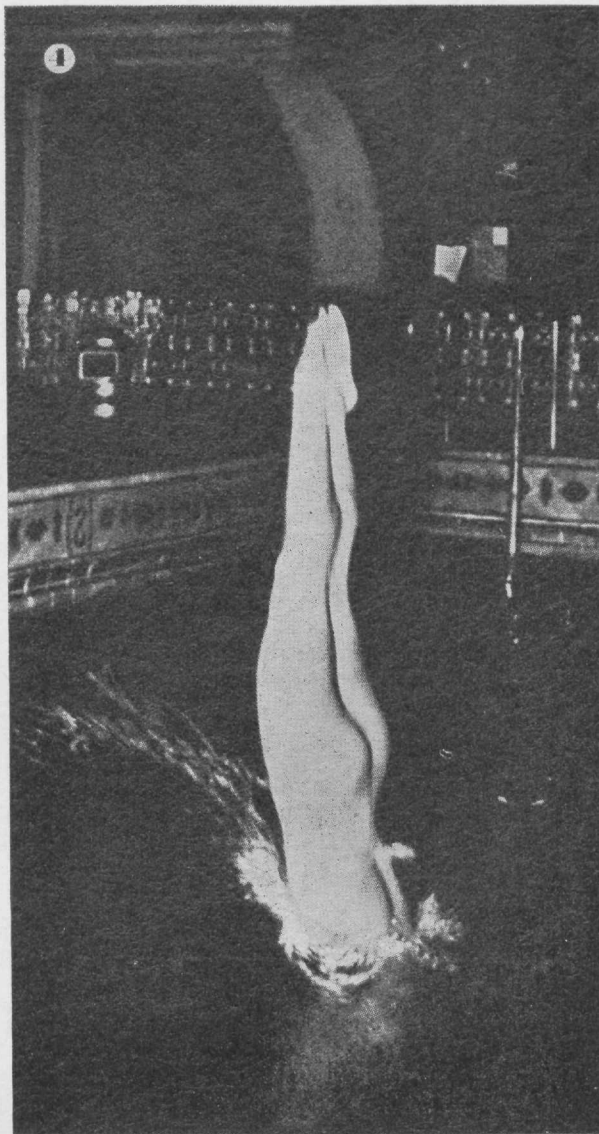
Mõnda aega tagasi suri mitmekordne olümpiavõitja John Flanagan. Kuuludes USA kodakondsusse, oli

sooritavad vettehüppeid

II

...keha pöörduakse sukeldumise poole. Käed sirutatud jalgade juure, jalad täiesti välja sirutatud. Silmad juba otsivad sukeldumise kohta veepinnal, Nüüd...

III

...tõmbub keha nõörsirgeks, pea kaob käte vahele. Käed puudutavad juba vett ja ...

IV

...nagu marmorkuju vaob hüppaja vette.

ta sünnilt siiski iirlane. Pärit Kildreedyst, Iirimaalt, oli ta nagu rida teisigi liri atleete, kes enne või pärast maailmasõda uue kodumaa leidnud Ameerikast, liiklempoliitsenikuks New Yorgis.

John Flanagan oli esimene vasaraheitja, kes ringist, mis tema ajal oli samuti uudiseks, hakkas heitma kolme pöördega. Ta tuli võitjaks 1900., 1904. ja 1908. a. olümpiamängudel ja oli kaua aastaid ületamatu oma kunstis.

Kui mehelt tema vanaea aastatel küsiti, mis on tema viimne soov, vastas ta: pääseda tagasi Iirimaale ja seal surra. See soov täituski.

Omapäraseks maailmarekordiks võib pidada seda, et ühel ja samal võistlusel 10 meest katab 5000 m alla 15 minutit. See ime juhtus hiljutistel Soome meistrivõistlustel, kus rivistus oli järgmine: 1. Pekuri 14.27,4. 2. Salminen 14.28,4. 3. Lehtinen 14.30,2. 4. Mäki 14.33,8. 5. Järvinen 14.43,8. 6. Heino 14.50,2. 7. V. Tuominen 14.53,2. 8. Svensson 14.54,0. 9. Kumpula 14.54,2. 10. Halmetoja 14.54,2.

Üle kuu enne seda tagasi peetud „maailma suurimal 5000 m jooksus“, mille võitis rootslane H. Jonsson, oli võitja ja keskmine tagajärg nõrgem. Rootslane saavutas siis 14.28,8, mille nüüd Soome esivõistlustel ületas koguni kaks meest. Võitjaks tuli K. Pekuri, kes kuu aega

Kõrval pildil:
Harjumaa
naissportlasi

A. Kreek, kes tänavuseks parimaks kuulitõukajaks maailmas võituda kõigi vastaste üle.

enne seda oli Jonssoni ja Mäki järel jäänud kolmandaks. Nagu on avaldatud E. Spordilehe juuli-numbris, lausus siis K. Pekuri pärast jooksu, et maailma parima küsimus sellel distantsil pole veel otsustatud ja asus ise tabeli etteotsa.

Teiseks tulnud J. Salminen saavutas isikliku rekordi, mis tahab olla eelduseks, et ta 10000 m võib veelgi parandada oma nimel seisvat maailmarekordi.

*

Balti kergejõustikurekordede on tänava mitmel alal parandatud. E. Spordilehe käesoleva numbri ilmumisel oli nende tabel järgmine:

100 m	10,6	J. Kivitis, Läti
200 m	21,9	J. Kivitis, Läti ja R. Toomsalu, Eesti
400 m	50,3	V. Nesterov, Eesti
800 m	1.55,8	E. Veetõusme, Eesti
1500 m	3.59,6	V. Vitols, Läti
3000 m	8.42,8	E. Prööm, Eesti
5000 m	14.54,0	V. Vitols, Läti
10000 m	31.52,7	V. Vitols, Läti
4x100 m	43,0	Eesti
4x400 m	3.25,4	Eesti ja Läti
tõkk.110 m	15,3	J. Talmre, Eesti
tõkk.400 m	57,4	E. Rähn, Eesti
kõrgus	1,95	A. Kuuse, Eesti ja Bernotas, Leedu
kaugus	7.41,5	R. Toomsalu, Eesti
kolmik	14.55	A. Raska, Eesti

teivas	4.02	E. Äärma ja R. Kiipsaar, Eesti
kuul	16.16	A. Kreek, Eesti
ketas	47.84	A. Erikson, Eesti
oda	75.93,5	G. Sule, Eesti
vasar	53.07	K. Annamaa, Eesti.

20-st populaarsest alast on seega puhtalt Eesti nimel 13 rekordi ning 3 alal poolitatakse rekordi hoidmise au. Läti nimel on 4 rekordi ja kahel alal poolitamine. Leedu pääseb rekordide tabelisse Bernotase kaudu, kes Kuusega poolitab kõrgushüppe rekordi.

Toodud tabel pole ametlik. Kuid kuna on kavatsusel Balti turniiride korraldamine ka kergejõustikus, siis koostatakse ka ametlik tabel.

*

Kõigi aegade kohta on maailmas 11 meest saavutanud 5000 m-is ajaks 14½ m või veelgi parema. Nendeks on:

14.17,0	Lehtinen, Soome	1932
14.18,4	Isohollo, Soome	1932
14.22,2	Höckert, Soome	1936
14.26,8	Mäki, Soome	1938
14.27,4	Jonsson, Rootsi	1938
14.27,4	Pekuri, Soome	1938
14.28,2	Nurmi, Soome	1924
14.28,4	Salminen, Soome	1938
14.30,0	Hill, USA	1932
14.30,0	Murakoso, Jaapan	1936
14.30,0	Askola, Soome	1937

S. S. Taara juubeliregattal Tartus võitjana Bergman võtab vastu auhinna.

Vaatemäng kahes vaatuses

Võib asendada vestet

Nüüd, millal alanud juba 1938/39. a. liiduklassi meistrivõistlused, on käesoleval leheküljel toodud kaks joonist kõige parajamad avaldamiseks. Mõlemad käivad eelmiste meistrivõistluste kohta, mis olid oma käigult põnevamad ja sensatsioonirikkamad kui ühedki varemad meistrivõistlused. Sügisvoor tõi ühe ülalaste teise otsa. Favoriidid langesid, andes ruumi uutele favoriitidele. Tulemuseks oli, et l. a. sügisvooru lõpul võisime E. Spordilehes avaldada sama pildi, mis käesoleval leheküljel on toodud ülal:

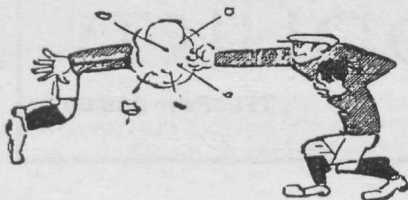
Sügisvooru meistriks oli tõusnud Sport, kes juba paari aasta eest oli nägemiseni jätnud meistritiitliga, mille talt võitis Estonia. Pildil on näha, kuidas Sport tundis uut kindlat jalgealust teiste omadest kõrgemal asetseval poodiumil. Teda on tervitamas jalgpalliliidu esimees, kes avaldab imestust, et Sport jälle nii kõrgele roninud. Abiesimees aga arvab, et Spordil on liig vara hõiskata: teine voor ju alles ees.

Veidi madalamal poodiumil istub Estonia, kes endaga täiesti rahul Temast allpool, „ühel pulgal“, istuvad Estonia, Tervis ja Kalev, misjuures Estonial on peast vajumas meistrikroon. Teiste ees pikali maas, rusikast vibutades, lamab Puhkekodu. Tabeli kuuendaks langemine tuli ootamatult. Liiduklassist väljalangemise ohus on NTHK ja ÜENUTO — nad näivad noorukestena liiduklassis püsimiseks.

Kuid nüüd vaatame pilti, mis toodud allpool ja kujutab seisu pärast kevadvooru ning meistrivõistluste lõppu:

Meistritiitli saavutas siiski Estonia, kelle pallijuht ise asunud autroonile ja kellele liidu esimees oma tuntud vastutulekkuses pakub maavõistlusi. Esta on säilitanud oma positsiooni. Kuid teiste vahel on tekkinud seisuste vahed. Ootamatult on viiendaks tõusnud NTHK ja allapoole langenud Tervis, kellel oli raske võistlus liiduklassis püsimise pärast. Liiduklassist välja on juba samunud Puhkekodu ja ÜENUTO, kelle asemele sisse tulevad liiduklassi imikutena, kuid vanade tuttavatena kõrges koojas TJK ja Olümpia. Et kärutajaks on just TJK, seda mõistab igaüks.

Võib algada uus tants meistritrooni ümber. Uus voor ongi alanud ja veel käesoleval aastal võime tuua uue pildi meie seerias.

Eesti laskurite kõrge tase meistervõistlustel

Eesti laskurid, kellest avalikkuses oli viimasel ajal kuulda hügelsaavutusi kontrolltreeninglaskmises, tõestasid Tondil peetud Eesti meistervõistlustel, et maailmarekordide ületamine ka tugevas võistluses on igapäevane nähe. Seekord oli võistluse üllatusmeheks tartlane Karl Kübar, kes võitis vabapüssist laskmises esikoha ja väikekalibripüssist tuli 2. kohale.

K. Kübar saavutas vabapüssist laskmises 300 m distantsilt kolmest asendist à 40 lasku, 1133 silma võimalikust 1200-st. See saavutus on Eesti kõigi aegade parim ja maailmas üldse teine tulemus. Ainult soomlane K. Leskinen on saavutanud 1139 silma 1933. a. K. Kübar on vabapüssist laskmisega tegelnud vaid 2 aastat!

K. Kübar võitis esikoha, tuli Eesti meistriks ja tõusis suurmeistriks ning püstitas 2 Eesti rekordi. (lamades 392 silma ja kogusumma 1133 silma). Püsti asendist 365 silma on Eesti rekordi kordamine ja parem maailmarekordist 3 silma võrra. Samuti on kogusumma rekord 9 silma võrra üle maailmarekordi, mis on eestlase E. Kivistiku nimel 1124 silmaga.

Uusi suurmeistreid tuli juure veel Erast Vilbert ja Aleksander Lenk. Eesti rekordi püstitas veel Johannes Vilberg põlvelt asendist 383 silmaga, mis oli E. Kivistiku nimel 381 silmaga. Senist Eesti rekordi kordas G. Lokotar — 381 silma ja V. Jaanson lamades asendist — 391 silma.

Vabapüssi individuaalsed tulemused 3×40 lasku (järjekorras püsti, põlvelt, lamades asendist ja kogusumma):

Maaülmarekord	362	381	393	
Eesti rekord	365	381	391	1124
1. K. Kübar	365	376	392	1133
2. J. Vilberg	351	383	390	1124
3. G. Lokotar	350	381	389	1120

4. E. Rull	357	378	378	1113
5. E. Vilbert	351	366	390	1107
6. H. Kivioja	343	380	382	1105
7. A. Lenk	348	372	382	1102
8. V. Jaanson	339	368	391	1098
9. A. Kukk	350	362	384	1096
10. K. Jürgens	348	364	381	1093

Väikekalibripüssist laskmises saavutati samuti hiilgavaid tulemusi. Ületati massiliselt maailmarekordilisi tulemusi. Eesti rekordi püstitas Gustav Lokotar põlvelt asendist 396 silmaga, endine oli H. Kivioja nimel 394 silmaga (maailmarekord vaid 389 s.!) Eesti rekordi kordas Joh. Vilberg 394 silmaga. Püsti asendist kordas Eesti rekordi A. Lenk 400 silmaga võimalikust 400. Eesti meistriks tuli A. Lenk, kes saavutas kogusummana 1158 silma, mis on maailmarekordi kordamine.

Väikekalibripüssist individuaalsed tulemused 3×40 lasku 50 m distantsilt (järjekorras püsti, põlvelt, lamades asendist ja kogusumma):

Maaülmarekord	380	389	398	1158
Eesti rekord	381	394	400	1161
1. A. Lenk	369	389	400	1158
2. K. Kübar	370	392	394	1156
3. A. Kukk	378	382	395	1155
4. E. Rikand	365	391	397	1153
5. E. Poola	375	388	390	1153
6. H. Kivioja	369	385	396	1150
7. J. Vilberg	357	394	397	1148
8. A. Jalak	363	388	397	1148
9. E. Vilbert	362	385	399	1146
10. E. Rull	360	388	398	1146

Huvitav on märkida, et üle suurmeistri normi jõudis 12 laskurit ja nendest tõusid uuteks suurmeistriteks tartlane K. Kübar, E. Poola ja J. Vilberg.

Hotell Room

TEIE VAJATE KVALITEETI —
MEIE ANNAME TEILE SEDA

AINULT KVALITEET-
MÖÖBEL SUUDAB
RAHULDADA TEID
K E S T V A L T

KÜLASTAGE MEID

MÖÖBLITEHAS

A.-S. „MASSOPRODUKT“

TALLINN, SUUR TARTU 73.

TELEFON 308-96

Miks võitis Rootsi

Rootsi tõste-rahvusmeeskond sooritas septembri esimesel poolel võistlusturnee läbi Läti, Eesti ja Soome pealinnade, võites kõigis kolmes kohas maavõistluse suuresti — Riias ja Tallinnas 4:1 ning Helsingis 5:0. Meile, kellega Eesti-Rootsi 4. tõste-maavõistlus toimus 12. septembril, oli kaotus suurim, mis oma tõste-maavõistluste ajaloos kellelki olemine vastu võtnud. Varem oli ainsaks kaotuseks 2:3 Rootsil Stockholmis. Nüüd siis 1:4 koguni Tallinnas.

Võime ju kaotuses süüdistada ei tea keda tahes, kuid esikätt peame aga tunnustama, et Rootsi on meist suuremate kogemustega ja tuli Tallinna põhjalikumalt ettevalmistatuna. Suvel korraldati Rootsis sakslase Riessi juhtimisel kaks kahe-nädalalist tõespordi laagrit. Just enne sõitu Balti riikidesse korraldati veel kuu-aegne laager. Seetõttu oli kogu Rootsi meeskond oma võimetes endakindel ja kõigil maavõistlustel mindi endid peamiselt ületama, et treeninglaagrites saadud kogemused ümber transformeerida uute tippsaavutuste taotlemiseks. Viimane õnnestus ka suurel määral. Kõik viis tõstjat ja nende juht oli täiesti kokkukasvanud pooltosin, millist raske oli murda ka psühholoogiliselt.

Meie viis meest tuli aga kokku ajada n.-ü. viimisel tunnil. Liidu juhatusele endalegi tuli maavõistlus Rootsiiga ootamatult, kuna loodeti, et koos maailmavõistluste edasilükkamisega toimitakse samuti maavõistlusega. Kavatses ju Rootsi võistlusturneed Baltimaale sooritada tagasisõidul Viini maailmavõistlustelt. Sellest hoolimata ei tabanud maavõistlus tõstjaid siiski täiesti ootamatult. Juba suve läbi olid parimad tõstjad püsinud kavakindlas treeningus ja lisaks mitmes väiksemas keskuses võistelnud. Kuid kõik see ei haaranud meie tõstjaid säärases moodsus kui Rootsi tõstjate treeninglaagrit. Raskejõustikuliidu esimehe kriis on oma pitsati vajutanud kogu suvisele tööle. Liidu kassas polnud peagu üldse raha. Kust võidi siis tõstjaile leida veeringuid tõesti korraliku treeningu korraldamiseks. Tõstjad kurdavad, et nad polevat üldse saanud massaashigi, kuigi seda olevat mõnele üksikule mitmel puhul lubatud.

Maavõistlusel oli meie meeskond tõstetehnikas siiski veidi parem, kuid kogemusteta taktikas. Kust võidi kindlust saada ettekalkuleerimiseks, missugustest algraskustest alata ja kuidas neid lisada, kui viimaseks rahvusvaheliseks võistluseks oli l. a. peetud maavõistlus Rootsiiga? Sellelgi maavõistlusel viibis nüüd esinenud koosseisust ainult kaks meest — A. Luhaäär ja P. Mürk. Suvel treeningutel ja väikesel kodumaistel võistlustel olid näiteks K. Oole ja V. Siirak mängides saavutanud kogusummadeks esimene 325—335 kg ja teine 260—272,5 kg, kuid tõsiste võistluste puudumisel ei teatud maavõistluseks valida algraskusi. Treeningul võetavad algraskused on ikkagi teised kui neid peaks võtma võistlustel, mida tahetakse võita. Võeti siis treeningu keskimesed raskused, kuid mitme mehe suhtes ebaõnnestunult.

Ainsana võistlejaist, kes hasarti sattus, oli kõige noorem tõstja A. Lavin. 70 kg, milline algraskus surumisel olnud

162,5 kg on fikseeritud! A. Luhaäär ei võinud tõukamisaegajärgu Eesti-Rootsi maavõistlusel, kus ta saavutas kogusummaks 412,5 kg.

tal treeningul tavaliseks, läks ärrituse tõttu alles teisel katsel. Seetõttu ta teistel aladel alustas palju madalamalt, kaotades kogusummas just seevõrra, kui võrd jäi maha Högbergist. K. Oole võttis teadlikult suuremad raskused, sest treeningul olid need läinud hõlpsalt, miks võistlustel lootis rohkemat. 107,5 kg rebimisest ja 135 kg tõukamisest jäi tal napilt puudu. P. Mürk peaks tulevikus siiski katsetama kergekaalus, kuna ta keskkaalus on ainult paar kg-ga, mida võib maha ajada. V. Siirak areneb ise järjekindlalt. 310 kg temalt veel käesoleval aastal pole võimatu.

Mis lõpeks puutub A. Luhääresse, siis tema saavutas teiskordselt elus 412,5 kg. See jäi suureks loobutuseks maavõistluse kaotamise puhul. Arno Luhäär pole tänava treeninud rohkem kui näiteks K. Oole, kellega ta treenib koos, või kui A. Lavin ja V. Siirak. Et temal õnnestus maksimum saavutada, teistel aga mitte, on seletatav Luhaääre suurema kogemuste pagasiga.

Üldiselt võib ütelda, et meie tõstespordis on murrangajajärk. Peaaegu igas kaalus on mitu lähedalt võrdvõimelist tõstjat, kuid tipud pole veel välja kasvanud. Korrespondents-võistlused, mis tõi rohkesti uusi tõstjaid kangi juure, hakkavad vilja andma hiljem. Seepärast oli kaotus Rootsil heaks õppetunniks enne olümpiat.

Eesti-Rootsi maavõistluse tehnilised tulemused olid:

	Suru- mine	Rebi- mine	Tõuka- mine	Kogu- summa
Sulgkaal:				
G. Högberg, Rootsi	72,5	92,5	110	275
A. Lavin, Eesti	70	85	105	260
Kergekaal:				
St. Carlsson, Rootsi	82,5	97,5	122,5	302,5
V. Siirak, Eesti	90	92,5	115	297,5
Keskkaal:				
Sv. Karlsson, Rootsi	80	105	125	310
P. Mürk, Eesti	80	105	125	310
Poolraskekaal:				
R. Pettersson, Rootsi	100	95	130	325
K. Oole, Eesti	95	100	127,5	322,5
Raskekaal:				
A. Luhaäär, Eesti	130	120	162,5	412,5
O. Löfdahl, Rootsi	102,5	105	140	347,5

Uute Eesti rekordidena püstitati: raskekaalus A. Luhaäär surumises 130 kg ja keskkaalus P. Mürk rebimises 105 kg. Kokku tõstis Eesti meeskond 1602,5 kg, Rootsi oma 1570 kg.

1 kesktormaja = 2 väravavahti

Üks Inglise ajaleht avaldas nende jalgpallimängijate nimekirja, kelle eest on maksetud mitte vähem kui 10.000 naelsterlingit (meie rahas ümmarguselt 180.000 krooni). Nendeks on tuntumad nimed, nagu Drake, Steele, McCulloch, Bastin, Westwood, Bryn Jones ja Matthews — kolm kesktormajat, kaks ääreaajat ja kaks siseajat. Lühidalt: seitse tormajat!

Igal juhul pole see juhuslik, et kõrgeimini ostetavateks meesteks on just tormajad. Lugu on selles, et mida lähemale kesktormajaist väravale, seda rohkem langevad ka mängijate hinnad. Väravavahide eest maksetakse ainult pool sellest, mida kesktormajate eest. Poolkaitsjate ja kaitsjate eest on ainult mõnel erandjuhul maksetud kõrget hinda. Et Aston Villa maksis 1934. a. keskpoolkaitsja Alleni eest 10.000 naela ja kaitsja Cummingsi eest 9000, pole kunagi kordunud.

Väravavahide eest kõrgeim pakutud hind on 6000 naela, mida maksis Westham United Grimsbylt ostetud Tweedy eest. Arsenali omaaegne manager Chapman maksis Schoti internatsionaali Harperi eest 4500 naela, mis kutsus esile üldise pearaputamise. Küsiti: miks nii palju väravavahi eest?

Seletus on aga lihtne. Inglismaal, ka kogu Suurbritis, pole kauemat aega esile kerkinud ühtki ekstraklassi väravavahti. Tuntud väravavahid, nagu Hibbs, Woodley, Dawson, Tweedy ja Swift pole peale soliidse pallikäsitluse millegagi hülganud. Sellepärast pole juhus, et Arsenal tahtis kunagi osta viinlase Hideni, keda tunneb ka Tallinna publik. Hiden aga ei saanud tõeluba Inglismaal.

Juba enne maailmasõda leidsid paljud kontinendi väravavahid suurt hindamist Inglise profiklubides. See oli aegadel, millal Inglise väljamängijad ei olnud veel saavutanud nende praegust märgutaset. Veel tänapäevalgi on Inglise pallipubliku ja asjatundjate sümpaatiad kontinendi väravavahide poolt. Meenutagem vaid seda, kuidas Londonis juubeldati Saksa väravavahile Jakobile ja tschechoslovaklasele Planickale. Meie Tipner oleks inglastele samuti suureks imetlus-

aluseks. Inglismaal pole ühtki Tipneri võimetega väravavahti.

Kuid põhjus, miks Inglismaal väravavahte hinnatakse nii odavalt, peitub veel sügavamal. Esimesel pilgul näib see põhjus küll paradoksaalsena. On teada, et Inglismaal tahetakse eeskätt näha väravate löömist. Teatavasti arvestatakse Inglismaal liigavõistlustel võrdse punktide arvu puhul väravate vahekorraga, mitte aga vahega. 2:1 või 20:10 on tunduvalt parem saavutus kui 3:2 või 30:20. Selle järgi peaks arvama, et kaitsemängijad peaksid olema kallimad pealetungimängijatest. Safety first — ütlevad inglased. Sellele räägib aga vastu mängijate turu praksis. Kallim on see, mis haruldasem. Ja kui on väga raske tubli väravakäitsemise puhul väravaid saavutada, siis seda rohkem on hinnas need, kes neid siiski löövad, s. t. tormajad.

Peale selle mängib tähtsast osa see asjaolu, et tormajad on rahvale suuremad lemmikud. Kui näiteks Eestis oleks ükski priimaklassi tormaja, siis oleks ta igal juhul populaarsem kui Tipner, kuigi Tipner oleks veel suurem ime kui ta seda on. Kuulus kesktormaja meelitab kokku rohkem pealtvaatajaid kui kuulus väravavaht. Kui tubli kesktormaja eest makseti 10.000 naela, siis see „investeeritud“ summa laekub kiiremini tagasi kui samasuure summa maksmine väravavahi eest. Näiteks säärane mängija nagu Jones Arsenalis, on juba mitmekordselt tagasi toonud honorari, mis tema eest makseti. Masside hulgas on neil suurem tõmbejõud.

Sellest kõigest on arusaadav, miks kesktormajate nagu Drake'i, Steele'i ja McCulloch'i kurss on väga kõrge. Kaitsjad ja poolkaitsjad saavad populaarseks üksnes siis, kui nad väga, väga suuresti ületavad mängijate võimete keskmise läbilõike.

Niisiis: ühe hea kesktormaja väärtus võrdub kahe väravavahi omale. Nii on see vähemalt Inglismaal. Kontinendil on aga väravavahid suuremas kuulsuses ja suuremad kassamagneedid. Kuid kontinendil pole ka nii häid tormajaid kui Inglismaal.

Naiste meistrivõistlused tormis

Kergejõustiku-meistrivõistlusi naistele segas lakkamatu torm

Naiste meistrivõistlused kergejõustikus peeti koos teatejooksu- ja kümnevõistluse-meistrivõistlustega 20. ja 21. aug. Tartus Tamme staadionil lakkamatus tormis ja veelompides. Viimased asjaolud kahtlemata mõjusid võistluste tehnilistele tulemustele. Esimesel võistluspäeval oli ilmastik võistlusteks veel enam-vähem normaalne, kuid see hullem teisel päeval. Parimad tulemused naiste-võistlustel saavutati esimesel päeval. Nii tõukas pr. Tamm-Palu kuuli 10.58 ja heitis ketast 35.82. Tublilt esines ka A. Parmson, kes teisel päeval kattis poris 400 m 68,3-ga, ja odaviskes M. Pelt, kes lödisevas märjas viskas 31.20.

Tehnilised tulemused olid järgmised:

Kaugus: 1. ja Eesti meister Hiiepuu (Nõmme ÜENÜ) 4.92. 2. Parmson (ASK) 4.69. 3. Uus (ÜENÜTO) 4.64. 4. Arras (ÜENÜTO) 4.64. 5. Jõgi (ÜENÜTO) 4.23. 6. Sillak (ÜENÜTO) 4.18.

80 m tõkkejooks: 1. ja Eesti meister Uus (ÜENÜTO) 15.4. 2. A. Parmson (ASK) 15.5. 3. Sillak (ÜENÜTO) 16.0. 4. Hopp (ASK) 16.2. 5. Reinola (Nõmme ÜENÜ) 16.6. 6. Miitra (ASK) 17.1.

Kuul: 1. ja Eesti meister Tamm-Palo (Pärnu Kalev) 10.58. 2. Laanekõrb (ASK) 9.90. 3. Pelt (Pärnu Kalev) 9.80. 4. Sillak (ÜENÜTO) 9.74. 5. Usin (ASK) 9.65. 6. Erikson (ASK) 9.65.

Ketas: 1. ja Eesti meister Tamm-Palo (Pärnu Kalev) 35.82. 2. Erikson (ASK) 31.47. 3. Pelt (Pärnu Kalev) 29.56. 4. Arras (ÜENÜTO) 28.91. 5. Sillak (ÜENÜTO) 28.31. 6. Laanekõrb (ASK) 27.85.

Oda: 1. ja Eesti meister Pelt (Pärnu Kalev) 31.20. 2. Erikson (ASK) 28.05. 3. Sillak (ÜENÜTO) 27.30. 4. Laanekõrb (ASK) 22.60. 5. Nigol (ASK) 21.10. 6. Miitra (ASK) 19.10.

100 m: 1. ja Eesti meister Uus (ÜENÜTO) 13.7. 2. A. Parmson (ASK) 14.0. 3. Seilmann (Nõmme ÜENÜ) 14.1. 4. Hiiepuu (sama). 5. Kallismaa (ÜENÜTO). 6. Noorits (ASK).

Kõrgus: 1. ja Eesti meister Arras (ÜENÜTO) 1.45. 2. Hiiepuu (Nõmme ÜENÜ) 1.40. 3. Erikson (ASK) 1.30. 4. Pelt (Pärnu Kalev) 1.30. 5. Jõgi (ÜENÜTO) 1.30. 6. Usin (ASK) 1.30.

400 m: 1. ja Eesti meister A. Parmson (ASK) 68.3. 2. Hopp (ASK) 75.8. 3. Raidur (ÜENÜTO) 76.5. 4. Tseburina (ÜENÜTO). 5. Noorits (ASK). 6. H. Parmson (ASK).

4×100 m: 1. ja Eesti meister ÜENÜTO 60.5. 2. Nõmme ÜENÜ 61.5. 3. ASK 1. ja ASK 2. naiskond.

Üldvõitjaks tuli seltsidest naistele Akadeemiline Spordiklubi 71 punktiga, teiseks jäi ÜENÜTO 61 punktiga, kolmas Pärnu Kalev 28,5 punktiga ja neljas Nõm-

me ÜENÜ 25 punktiga. Üksikvõistlejaist osutus parimaks A. Parmson ASK-st, kes saavutas üldse 21 punkti, teiseks jäi Uus ÜENÜTO-st 16 punktiga ja kolmandaks Hiiepuu Nõmme ÜENÜ-st 15 punktiga.

A. Kolmpere rekord oli pooleldi ületatud

Kümnevõistluse meistriks tuli A. Koik

Eesti tänavustel kümnevõistluse meistrivõistlustel loodeti ette võtta ataka A. Kolmpere vanale rekordile. Hammast ihusid sellele eeskätt T. Öunap, H. Koik ja E. Lilienthal. Esimese võistluspäeva järele näiski selleks olevat mõningaid lootusi. H. Koik oli saavutanud 5 alaga 3339 punkti, millega pool A. Kolmpere rekordist (6480 p.) oli juba ületatud, kuid teise võistluspäeva tormine ja vihmane ilm tõmbas kavatsusele kriipsu. Seetõttu mõni mees suutis läbi teha ainult 8–9 ala. E. Lilienthal katkestas esimesel päeval varakult jalavigastuse tõttu.

Tehnilised tulemused olid:

1. ja Eesti meister H. Koik, Sakala, 5198 punkti (üksiktulemused: 100 m — 11,6, kaugus — 6.43, kuul — 11.90, kõrgus — 1.75, 400 m — 54,3, 110 m tõkkeid — 18,0, ketas 32.94, teivas — 2.75, oda — 37.40 ja 1500 m — 6.52,2). 2. T. Öunap, Sakala, 5164 p. (21,1 — 6.31 — 13.53 — 1.65 — 55,8 — 18,4 — 35.86 — 2.50 — 46.90 — 6.52,2). 3. V. Peterson, ASK, 4230 p. (9 ala). 4. E. Viirma, ASK, 4183 p. 5. E. Eel-

Erik Frenckel – Soome olümpiajuhte ja palliliidu põline esimees

EESTI KERGEJÕUSTIKU EDETABEL 18. IX 1938

100 m		1000 m		16.2 H. Arvo, Sakala	3.50 E. Sarapu, Kalev
10.9 R. Toomsalu, Kalev	2.34.0 E. Veetõusme, Puhkekodu	16.6 G. Beckman, ASK	3.50 J. Erna, Kalev	15.7 V. Peterson, ASK	3.50 E. Viirma, ASK
11.0 E. Kleis, Kalev	2.35.3 E. Hurt, ÜENÜTO	Kõrgus			Kuul
11.1 G. Vuht, Kalev	2.36.0 E. Prööm, Kalev	1.86 E. Pilliroog, ÜENÜTO	16.16 A. Kreek, Kalev	15.40 A. Viiding, Kalev	14.74 A. Hallik, ÜENÜTO
11.1 E. Kulmar, Kalev	2.36.8 E. Tartu, Puhkekodu	1.82 E. Järvel, ASK	14.74 A. Mahlstein, Järvapojad	14.21 T. Onap, Sakala	14.19 M. Karelson, Sakala
11.1 V. Kalam, Sakala	2.37.8 R. Sams, ÜENÜTO	1.80 A. Kuuse, ÜENÜTO	14.19 M. Karelson, Sakala	14.16 R. Schmidt, ÜENÜTO	14.04 P. Toomla, Läänela
11.1 J. Talmre, Kalev	2.38.2 F. Tungal, ÜENÜTO	1.80 E. Levikov, HM	14.04 P. Toomla, Läänela	14.00 E. Lilienthal, Kalev	
11.1 K. Ivanov, Kalev		1.78 O. Jürimäe, ÜENÜTO			
11.2 R. Avekukk, Läänela		1.77 H. Koik, Sakala			
11.2 E. Susi, ASK		1.76 A. Muikmaa, Tartu NMKU			
		1.76 O. Salum, Võru ÜENU			
200 m		1500 m		Ketas	
22.3 R. Toomsalu, Kalev	4.02.8 E. Prööm, Kalev	7.32 R. Toomsalu, Kalev	47.60 O. Erikson, ASK	46.89 P. Määrits, ASK	
22.4 K. Ivanov, Kalev	4.03.2 J. Pilliste, ASK	7.10 A. Raska, ASK	46.89 P. Määrits, ASK	45.47 A. Kreek, Kalev	
22.7 E. Kulmar, Kalev	4.07.4 O. Juhansoo, Pärnu Kalev	6.99 K. Ivanov, Kalev	44.74 E. Lilienthal, Kalev	44.74 M. Karelson, Sakala	
23.0 J. Talmre, Kalev	4.08.4 E. Jakobson, ASK	6.91 F. Kudu, Kalev	42.73 J. Kihuoja, Sakala	42.73 A. Mahlstein, Järvapojad	
23.1 V. Kalam, Sakala	4.08.5 A. Anier, Kalev	6.91 G. Vuht, Kalev	42.36 A. Mahlstein, Järvapojad	41.86 A. Lillo, Kadriina ÜENU	
23.2 H. Arvo, Sakala	4.09.1 R. Uba, Narva Sparta	6.88 E. Kleis, Kalev	41.85 E. Tükson, Olümpia	41.74 E. Tammela, Peravalla	
23.3 E. Susi, ASK	4.11.0 E. Hurt, ÜENÜTO	6.78 H. Aumere, Kalev			
23.4 A. Hallik, ÜENÜTO	4.11.3 V. Pästlane, Valga SK	6.70 E. Lilienthal, Kalev			
23.5 K. Pikker, Sakala					
23.6 R. Avekukk, Läänela					
400 m		3000 m		Kolmik	
50.5 A. Hallik, ÜENÜTO	8.42.8 E. Prööm, Kalev	14.55 A. Raska, ASK	75.93.5 G. Sule, ASK	71.85 F. Issak, ASK	
51.0 H. Arvo, Sakala	9.01.8 R. Uba, Narva Sparta	14.40 O. Salum, Võru ÜENU	63.24 A. Mägi, ASK	61.71 J. Hallik, Pärnu Kalev	
51.4 E. Koort, Kalev	9.11.8 J. Pilliste, ASK	14.29 R. Armi, Kalev	60.11 J. Mustkivi, ÜENÜTO	59.20 H. Vainet, Nõmme ÜENU	
51.6 E. Tartu, Puhkekodu	9.11.8 A. Saar, Tartu Kalev	14.04 E. Järvel, ASK	59.07 E. Romeldi, HM	58.77 A. Pook, Saaremaa	
51.7 E. Veetõusme, Puhkekodu	9.12.2 J. Perv, Tartu Kalev	13.61 E. Kleis, Kalev	58.74 E. Raag, Pärnu Kalev	58.08 K. Terasmaa, HM	
52.2 V. Kalam, Sakala	9.14.0 A. Anier, Kalev	13.76 O. Kaldre, ÜENÜTO			
52.7 G. Beckman, ASK		13.63 T. Onap, Sakala			
52.8 F. Tungal, ÜENÜTO		13.53 H. Kruusimägi, Kalev			
52.8 E. Nurk, Tartu Kalev		13.49 N. Kalm, Kalev			
800 m		5000 m		Teivas	
1.55.8 E. Veetõusme, Puhkekodu	15.25.8 E. Prööm, Kalev	4.02 E. Aärma, ASK	47.51 K. Annamaa, Kalev	42.35 O. Linnaste, Pärnu Kalev	
1.58.3 E. Hurt, ÜENÜTO	15.30.0 A. Anier, Kalev	4.02 R. Kiipsaar, ASK	40.90 K. Sule, ASK	32.43 O. Erikson, ASK	
1.58.6 E. Jakobson, ASK	16.00.6 O. Juhansoo, Pärnu Kalev	3.80 A. Adamson, Kalev	32.35 E. Põntson, Tervis		
1.58.6 E. Tartu, Puhkekodu	16.04.0 R. Lulla, ASK	3.70 H. Koik, Sakala			
1.58.7 R. Sams, ÜENÜTO	16.05.8 J. Perv, Tartu Kalev	3.62 O. Stephan, Järvapojad			
1.58.7 J. Pilliste, ASK	16.08.6 A. Saar, Tartu Kalev	3.60 H. Lindal, Kalev			
1.58.8 F. Tungal, ÜENÜTO		3.57 M. Karelson, Sakala			
1.59.6 E. Prööm, Kalev					
2.01.2 V. Pästlane, Valga SK					
2.03.0 E. Raid, Simuna ÜENU					
1100 m		10.000 m		Vasar	
1.59.6 E. Prööm, Kalev	33.07.2 A. Anier, Kalev	33.07.2 A. Anier, Kalev			
2.01.2 V. Pästlane, Valga SK	33.53.2 R. Lulla, ASK	33.53.2 R. Lulla, ASK			
2.03.0 E. Raid, Simuna ÜENU	33.55.6 J. Perv, Tartu Kalev	33.55.6 R. Kalm, Sakala			
	35.13.0 R. Resnis, Nõmme ÜENU	35.13.0 R. Resnis, Nõmme ÜENU			
110 m tõkkeid		110 m tõkkeid			
15.3 J. Talmre, Kalev	15.3 J. Talmre, Kalev	15.3 J. Talmre, Kalev			
15.9 R. Toomsalu, Kalev	15.9 R. Toomsalu, Kalev	15.9 R. Toomsalu, Kalev			

maa, ÜENÜTO, 3680 p. (9 ala). 6. H. Veskila, ASK, 3740 p. (8 ala).

Näib, et H. Koik võiks järgmisel aastal võtta ette uue rünnaku rekordide.

Teatejooksudes Kalev võidukas

Meistervõistlusi teatejooksudes tabas samuti halb ilm, mille tõttu rekordide rünnakud luhtusid. Neljast teatejooksu meistritiitlist langes 3 Kalevile ja 1 ÜENÜTO-le.

Tehnilised tulemused:

4×100 m: 1. ja Eesti meister Kalev (Vuht, Talmre, Ivanov, Toomsalu) 43,9. 2. ASK 45,0. 3. Kalev 2. 45,3. 4. ÜENÜTO 46,2. 5. ASK 2. 47,1.

4×400 m: 1. ja Eesti meister Kalev (Aumere, Prööm, Kulmar, Koort) 3.33,0. 2. ASK 3.33,9. 3. ÜENÜTO 4.03,0.

100+200+300+400 m: 1. ja Eesti meister Kalev (Vuht, Toomsalu, Ivanov, Koort) 2.02,2. 2. Kalev 2. — 2.06,2. 3. ASK 2.06,4. 4. ÜENÜTO 2.09,0.

4×1500 m: 1. ja Eesti meister ÜENÜTO (Vesterblom, Sams, Tungal, Hurt) 17.43,9. 2. Tallinna Kalev 17.42,8. 3. ASK 18.32,6.

Estonia võitis pr. E. Fahle karika

Fahle karikasarjas toimus jalgpallivõistlus Estonia ja Spordi meeskondade vahel. Võistlus lõppes Estonia napi võiduga 1:0, missugune tagajärg saavutati 1. poolajal. Mängu ainsa värava autoriks oli vä Kass 41. minutil.

Estonia tuli välja uuendatud eduriviga — Jürgens, Uukkivi, Kuremaa, Neeris ja Kass. Neeris sai aga vaevalt pool tundi olla edurivis. Siis juhtus raskem õnnetus Piisanguga. Kokkupõrkel purunes Piisangul

ninaluu, mees tuli viia haiglasse. Estonia jatkas 10 mängijaga, kusjuures Neeris pidi tõbuma kaitsesse, kuna Piisangu kohta täitsid algul Peterson, hiljem Tepp. Neljameheline edurivi aga ei saanud enam-olla läbitungikindel. Kõigest hoolimata võistlus arenes elavalt ja Estonia suutis siiski olla suurema osa mängust juhtivam meeskond.

Olümpia ettevalmistus algab

Eesti olümpiakomitee juhatus pidas koosoleku, millest võtsid osa K. Terras, A. Anderkopp, H. Tammer ja E. Aule ning kus käsitleti eelolevast olümpiast osavõtu küsimust. Kuna olümpiamängud peetakse kättesaadavas läheduses, tuleb Eesti esindus olümpiamängudel täisarvuline. Kohe rõhutasi aga, et olümpiale saadetakse siiski ainult neid sportlasi, kes suudavad pakkuda rahvusvahelist konkurentsi.

Ettevalmistuse suhtes võeti vastu seisukoht, et see peab olema nii põhjalik kui vähegi võimalik. Kavade koostatakse põhjaliku viimistlusega ja vaadatakse läbi mitmes instantsis. Spordiinspektor A. Kolmperre poolt olid juba esitatud kavade ja eelarved, millised koostatud erialade õpetajate poolt. Neid kavasis sisuliselt arutusele ei võetud, vaid need esitatakse tutvumiseks spordikeskliidule.

Arutati veel küsimust, kas olümpia ettevalmistuse alal haarata laiaulatuslikku sportlasperet või pühendada suur tähelepanu ainult eliitsportlastele. Selles küsimuses veel otsust ei tehtud. Praeguste tippmeestele, kellelt loota edukat esinemist, pühendatakse tähelepanu niipalju kui võimalik treeningu teostamiseks ja muude soodustuste näol.

Ainelise külje juures peatuti hankimisele, milleks kohe asuda vajalike summade hankimisele, milleks ei näi olevat erilisi raskusi.

Toferi kalevivabrik

VILJANDI

LIKÖÖRI-JAVEINIVABRIKUTE O/Ü.

„**ALKO**“

V E I N I D,
VAHUVEINID,
KONJAKID,
NAPSID JA
LIKÖÖRID

ESINDUS JA LADU:

A-S. „KAUBAMAJA ESTIKA“

T A L L I N N A S

E. A.-K. Ü.

ERAHAIGLA

Narva mnt. 6-a, telefon 428-80

VESIRAVILA

Avatud kella 9—11 ja 4—7

*Pärmi-, söehappe-, meri-
soola-, männiekstrakti-, ko-
dumaa tervismuda-, raba-,
vahu- ja neljarakuvannid.
Charcot-, mantel-, kapillaar-,
Scholi ja auruduschid. Iste-
vann, valguskapp, aurukapp
ja diatermia tervismudaga.*

Arsti kõnetunnid kella 1/210—1/211 ja 1/27—7.

Rätsepaäri Jul. Kull,

S. Karja 6—3, tel. 468-37.

Kohale jõudnud Inglismaalt
sügise- ja talvehooaja uudis-
kaubad

Reserveeritud

O.Ü. „ESTO“

TALLINN,
PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

**KÕIK
SPORDITARBED**

täielises valikus soodsate hindadega

KARL VESKUS

Sise- ja välismaa pealishakade ladu

A/S. „SELEKT“

TALLINNAS

V. Karja 1

Tel. 466-98

KASTI- JA PUUKIUTÖÖSTUS

„STANDARD“

Tallinn, Siimoni tän. 1 Kõnetr. 314-19

Valmistame soodsate hindadega igasuguseid **pakk-kaste** sise- ja välisturu tarbeks

Eriala eksportkastid: õuna-, kartuli-, muna- ja jõhvikakastid

Eksportkastid varustame tellija soovi kohaselt nõutavate trükitekstidega

Samuti ostame tööstusele tarvisminevaid **propse** ja **laudu**

ED. KRIVELKOT

TAPEEDI JA LINOLEUMI
ERIKAUPLUS

TALLINNAS, PIKK TÄNAV 14
TELEFON 435-15

A/S.

D. Mirvitz ja Pojad

Tallinn

Tartu

AKTSIASELTS

TALLINNA LAEVAÜHISUS

Laevaomanikud, laevamaaklerid, speditöörid,
süteimport, laevade varustamine.

Peakontor: S. Karja 18, tel. 426-90 (4 liini). Telegr.: „Laevandus“.

Laevasõit: Korrapärane ühendus Tallinnast Hamburgi, Rotterdami, Antverpeni, Gdynia, Danzigi, Manchesteri ja Liverpooli. Läbiveekonossemendid kõikidesse tähtsamatesse sadamatesse.

Speditsoon: Tollimine, inkasso, kinnitus. Korrespondendid kõikides tähtsamates kohtades.

Sööed: Auru- ja sepasööed, valu- ja küttekoks alatiselt saadaval ladus ja otse laevadest. Kontor: V. Sadama 3, tel. 456-38 ja 441-80.

Laevade varustamine: Kõiksuguseid laevatarbeid ja toiduaineid, purjetöökoda ja malmiladu. Kontor: V. Sadama 3, tel. 456-38 ja 441-80.

Vabaladu: Laevade varustamine igasuguste toiduainete ja laevatarvetega. Ladu: Uus-Hollandi 6, tel. 314-52.

T S E M E N T I

kui tähtsaimat ehitusmaterjali tarvitatakse igasuguseis ehitamis, sest tsemendist võib ehitada

põliselt, tugevalt, vee- ja tulekindlalt ning odavalt

Tsementbetoon-esemetele ja konstruktsioonidele võib anda kõige mitmekesisemat kuju,

soovikohast tugevust, soojapidavust ja veekindlust

Juhiseid betoonitööde otstarbekohaseks teostamiseks annab

A/S. Tsemendivabrik

«PORT-KUNDA»

müüjikontori juures asuv **NÕUANDEBÜROO**

Tallinn, Valli 4—6, telefon 450-17

Käesoleva numbri hind 40 senti.

„PÄEVALEHT“

ON ISESEISEV, DEMOKRAATLIK JA
ÜLERIIKLIKULT LEVINUIV AJALEHT

SUURIM NING KASULIKEM KUULUTAMISE LEHT EESTIS.
HINNATA KAASANDENA IGAL PÜHAPÄEVAL PILKE- JA
NALJALEHT «KRATT»

MEIE KIRJASTUSEL ILMUB

„LASTE RÕÕM“

— EESTI POPULAARSEIM LASTEAJAKIRI

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

ON TÄIELISIM TÖÖSTUS SEL ALAL EESTIS

TRÜKIKODA

KÖITEKODA

TSINKOGRAAFIA

LITOGRAAFIA

OFFSET-TRÜKK

HINNAD KÕIGILE
VASTUVÕETAVAD

TELLIMISTE
TÄITMINE KIIRE

SUURIMAD NING TÄIELISIMAD

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALIDE
KAUPLUSED

KIRJANDUSE JA PABERILAOD EESTIS

TALLINNA EESTI KIRJASTUSÜHISUS

TALLINN-EESTI, PIKK T. 2.

OMA TELEF. KESKJAAV 428-83

Tall. E. Kirj.-Üh. tr. Pikk 2. 1938.